

CHRISTOPHER
MARLOWE

BÜYÜK TİMURLenk
I-II

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

II.
BASIM

Christopher Marlowe (1564-1593): İngiliz oyun yazarı, şair ve çevirmen. Bir ayakkabıcının oğlu olarak Canterbury'de dünyaya geldi. Zekâsı ve yetenekleri, ona bursla iyi bir eğitim alma imkânı sağladı. Cambridge'te eğitimini tamamladıktan sonra Londra'ya gitti, kendisine Elizabeth döneminin en büyük tragedya yazarı unvanını kazandıran oyunlarını orada tamamladı, bunun yanında Latince şiirler yazdı, çeviriler yaptı. Yaşamı boyunca çeşitli gerekçelerle kovuşturuldu. Yirmi dokuz yıllık kısa yaşamında, serbest ölçüyü ve dilin bütün olanaklarını kullanarak ürettiği oyunlar, İngiliz tiyatrosunu kökünden değiştirdi. Çağdaşı William Shakespeare başta olmak üzere, kendisinden sonra gelen oyun yazarlarına ilham verdi. En dikkat çekici eserlerinden biri olan Büyük Timurlenk'te Marlowe dramayı aşar ve epiğin kapılarına dayanır. Okurları yazarın tarihi gerçekler ile hayalgücünü birleştirerek yarattığı, derinliğiyle baş döndüren Timur karakteri eşliğinde, tutkuyla örülmüş iktidar ağlarında dolaşmaya davet ediyoruz.

C. MARLOWE - BÜTÜN OYUNLARI: 5

Özdemir Nutku (1931-2019): Türk tiyatrosuna büyük katkıları olan eğitimci ve yönetmen Özdemir Nutku, eleştirmen, yazar ve çevirmen olarak da önemli yapıtlar ortaya koydu. Sahnelediği pek çok oyunun yanı sıra, araştırma, inceleme ve çevirileriyle de ödüller kazandı. Ülkemizde olduğu kadar yurt dışında da sahneye koyduğu oyunlar, verdiği ders ve konferanslarla tanınmaktadır.

Genel Yayın: 4118

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

CHRISTOPHER MARLOWE
BÜYÜK TİMURLENK I-II

ÖZGÜN ADI
TAMBURLAINE, THE GREAT I-II

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
ÖZDEMİR NUTKU

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2012
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
HANDE KOÇAK

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MUSTAFA AYDIN

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

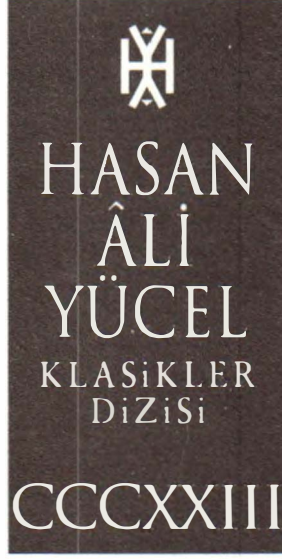
I. BASIM, ŞUBAT 2018, İSTANBUL
II. BASIM, HAZİRAN 2020, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-372-3 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel: (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

CHRISTOPHER MARLOWE

BÜYÜK TİMURLenk
I-II

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

Christopher Marlowe'un kısa yaşamı (1564-1593) gizem dolu ve tartışmaya açıktır. Shakespeare ile aynı yıl doğan yazar, yoksul bir kunduracı ailenin oğludur. Ama eğitim açısından talihlidir. Canterbury'de King's College'dan sonra, 1580'de Cambridge Üniversitesi'ne burslu olarak kabul edilmiş, 1584'te mezun olduktan sonra yüksek lisans yapmıştır. 1581-83 ile 1586 yıllarında arada bir ortadan kaybolmuştur, bazı kaynaklar onun İngiliz İstihbarat Servisi'nde çalıştığını ileri sürer. O dönemde, bu servisin en önemli misyonu Protestanlığa ve Kraliçe'ye karşı olanları saptamaktı. Marlowe, 1580'den itibaren Londra'da ozan ve oyun yazarı olarak ünlenmişti ve *Büyük Timurlenk*'i de üniversitede okurken yazmıştı. Ölümle biten bir düello ile ilişkisi olduğundan bir süre hapse atılmış ve orada *Doktor Faustus*'u yazmıştır. Öldürülmesinden birkaç ay önce, dine ve Kraliçe'ye karşı konuşmaları yüzünden ateist sayılarak İstihbarat Servisi'nin Özel Kurul'u tarafından sorguya çekilmiştir. Kısa bir süre sonra da Deptford kasabasında girdiği bir tartışma yüzünden, Ingram Frizer adında, edebiyatla uğraşan biri tarafından sağ gözünden bıçaklanarak öldürülmüştür. Bu, resmî kaynakların verdiği bilgidir. Ancak bu olayın tanıkları hükümet casusları olduğu için, bazı kaynaklar, bu olayın hükümet tarafından örtbas edildiğini, Marlowe'un aslında öldürülmediğini, İngiltere'den kaçırıldığını ve geri kalan yaşamını Padua'da geçirdiğini iddia etmektedir. Hatta daha ileri gidip

Marlowe'un Shakespeare adıyla oyunlarını yazmayı sürdürdüğünü söyleyenler bile vardır.

Marlowe hem Protestan Kilisesi hem de hükûmet için bir tehditti. Çünkü her yerde, Tanrı'nın olmadığını, İsa'nın piç ve eşcinsel olduğunu, bunun için de çarmıha gerilmeyi hak ettiğini söylüyordu. Yazar Robert Greene, kıskançlığından, onun bir din düşmanı olduğunu yazmış ve hatta liberal düşünceli Thomas Kyd bile, işkenceye uğrayınca, Marlowe'un, *Kutsal Kitap* öykülerinin ve dua etmenin aptalca olduğunu söylediğini itiraf etmiştir. Kısacası, Marlowe'un icabına bakılmalıydı.

Büyük Timurlenk'in iki bölümü de, ilk kez 1587 ve 1588 yıllarında Amiral's Men topluluğu tarafından temsil edilmiş, 1590'da da ilk baskısı yapılmıştır. İlk baskının kapağında, *Tragical Discourses* [Trajik Diyaloglar] ibaresi vardır. Oyunun başındaki *Prolog* hem yazınsal hem de ideolojik bir manifestodur:

*Şimdi sizi, halk mizahının civil civil kafiyelerinden
Ve soytarılık kurumunun pek sevdiği
şımarıklıklarından alıp
Bir hükümdarın savaş çadırına götüreceğiz.
Orada göreceksiniz, şaşırtıcı ifadelerle dünyayı
tehdit eden
Ve kılıcıyla krallıkları yerle bir eden Timurlenk'i.
Seyredin onu bu trajik aynada
Ve sonra da alkışlayın içinizden gelirse.*

Bu dizelerde, kendine güvenen bir oyun yazarının, seyircilerini boş esprilerden ve önceki oyunların soytarılıklarından kurtaran, mağrur, meydan okuyan tavrı vardır. Gerçekten de, bu oyunun iki bölümünde de belden aşağı nükteler yoktur.

Timurlenk'in iki bölümü birbirini tamamlar ve birlikte on perdelik bir tragedyaya meydana getirirler. 1587-88 yılları

rında tiyatro böyle değildi; Marlowe, birinci bölümü kendi başına bir oyun olarak yazıp vermiş ve başrolü de Edward Alleyn oynamıştı. Oyun Timurlenk üzerine kurulmuştur. Öteki karakterler Timurlenk kadar renkli ve çok boyutlu değildir.

Büyük Timurlenk, 16 yaşındaki bir gencin yazdığı dâhiyane bir eserdir. Marlowe bu oyunu şiir yalınlığında, sıradan seyirciyi düşünerek yazmıştır ve bu yüzden de oyun o dönemde çok tutulmuş, birçok oyun yazarının kıskançlık duymasına neden olmuştur. Bu oyun, aynı zamanda, tarihe ilgi duyanları da tiyatrolara çekmiştir. Peki ama onu bu oyunu yazmaya sevk eden şey neydi? Bizce, çok yoksul bir aileden yetişmiş, ama çok iyi eğitim almış bir gencin başkaldırısıydı bu. Marlowe'un, Timur karakteriyle, biraz da kendisini ortaya koyduğu söylenebilir. Bir şey dışında: Yazarın Timur gibi acımasız olacağını düşünemiyorum, çünkü o bir ozandı ve insan sevgisi olan bir kişiydi.

Özdemir Nutku
Yaz, 2012

Kısa Kaynakça

Kitaplar

Battenhouse, Roy W., *Marlowe's Tamburlaine: A Study in Renaissance Moral Philosophy*, Vanderbilt Publ., 1964.

Bevington, David-Eric Rasmussen (ed.), *Doctor Faustus and Other Plays*, Oxford Univ. Press, 2008.

Bloom, Harold, *Christopher Marlowe*, Chelsea House, 2000.

Cole, Douglas, *Suffering and Evil in the Plays of Christopher Marlowe*, Princeton Univ. Press, 1962.

Ellis-Fermor, Una, *Christopher Marlowe*, Routledge Publ. Revivals, 2012.

Hove, J., *Marlowe, Tamburlaine and Magic*, Ohio Univ. Press, 1976.

Kocher, Paul H., *Christopher Marlowe, A Study of His Thought, Learning, and Character*, Russell & Russell Publ., 1962.

Kuriyama, Constance Brown, *Christopher Marlowe, A Renaissance Life*, Cornell Univ. Press, 2002.

Leech, Clifford, *Christopher Marlowe, Poet for the Stage*, Prentice Hall Publ., 1986.

Leech, Clifford, *Marlowe: A Collection of Critical Essays*, Prentice Hall Publ., 1964.

Levin, Harry, *The Overreacher: A Study of Christopher Marlowe*, Cambridge/Harvard Univ. Press, 1952.

Nutku, Özdemir, *Shakespeare Sözlüğü*, T. İş Bankası Kültür Yayınları, 2013.

Partridge, Eric, *Dictionary of Historical Slang*, Penguin Books, 1982.

Riggs, David, *The World of Christopher Marlowe*, Faber & Faber Publ., 2004.

Romany, Frank-Robert Lindsay, *Christopher Marlowe: The Complete Plays*, Penguin Books, 2003.

Shapiro, James, *Rival Playwrights: Marlowe, Jonson, Shakespeare*, Columbia Univ. Press, 1991.

Urry, William, *Christopher Marlowe and Canterbury*, Faber & Faber Publ., 1988.

Weil, Judith, *Christopher Marlowe: Merlin's Prophet*, Cambridge Univ. Press, 1977.

Wilson, Frank Percy, *Marlowe and the Early Shakespeare*, Clarendon Press, 1954.

Zucker, David Hard, *Stage and Image in the Plays of Christopher Marlowe*, Longwood Press, 1972.

Makaleler

Burnett, Mark Thornton, "Tamburlaine and the Body", *Criticism*, Sayı: 33, 1991, s. 31-47.

Duthie, G.I. "The Dramatic Structure of Marlowe's Tamburlaine the Great, Parts I and II", *Essays and Studies*, Sayı: 1, 1948, s. 101-26.

Gardner, Helen, "The Second Part of Tamburlaine the Great", *Modern Language Review*, Sayı: 37, 1942, s. 18-24.

Hardin, Richard F., "Irony and Privilege in Marlowe", *The Centennial Review*, Sayı: 33, 1989, s. 207-27.

Kocher, Paul, H., "Marlowe's Art of War", *Studies in Philology*, Sayı: 39, 1942, s. 207-25.

Ribner, Irving, "Marlowe and the Critics", *Tulane Drama Review*, Sayı: 8, 1964, s. 211-24.

Ribner, Irving, “The Idea of History in Marlowe’s *Tamburlaine*”, *English Literary History*, Sayı: 20, 1953, s. 251-66.

Seaton, Ethel, “Marlowe’s Map”, *Essays and Studies*, Sayı: 10, 1924, s. 13-35.

Waith, Eugene M., “Marlowe and the Jades of Asia”, *Studies in English Literature*, Sayı: 5, 1965, s. 229-45.

BÜYÜK TİMURLENK
I

Kişiler

MYCETES
COSROE

Pers Kralı
Kardeşi

MEANDER
THERIDAMAS
ORTYGIUS
CENEUS
MENAPHON

Pers beyleri

TİMURLENK

İskit¹ çoban

TECHELLES
USUMCASANE

Timurlenk'in adamları

BAYEZİD
ZABINA
FEZ KRALI
FAS KRALI
CEZAYİR KRALI
ARAP KRALI
MISIR SULTANI

Türk İmparatoru
Karısı

¹ Marlowe Timur'dan Moğol değil, İskit olarak söz eder.

ZENOCRATE	Mısır Sultanı'nın kızı
EBEA	} Nedimleri
ANIPPE	

ŞAM VALİSİ
PHILEMUS

MAGNETES	} Med beyleri
AGYDAS	

CAPOLIN	Bir Mısırlı
---------	-------------

Bir Casus, Bir Ulak, İki Mağribî , Dört Bakire ile Paşalar,
Lordlar, Askerler, Yurttaşlar, Hizmetliler.

Prolog

Şimdi sizi, halk mizahının cıvıl cıvıl kafiyelerinden
Ve soytarılık kurumunun pek sevdiği şımarıklıklarından alıp
Bir hükümdarın savaş çadırına götüreceğiz.
Orada göreceksiniz, şaşırtıcı ifadelerle dünyayı tehdit eden
Ve kılıcıyla krallıkları yerle bir eden Timurlenk'i.
Seyredin onu bu trajik aynada
Ve sonra da alkışlayın içinizden gelirse.

I. Perde

1. Sahne²

(*Mycetes, Cosroe, Meander, Theridamas, Ortygius, Ceneus, [Menaphon] diğerleriyle [girer].*)

MYCETES

Kardeşim Cosroe, bir sıkıntı var içimde,
Ama ifade edemiyorum tam anlamıyla
Zira bu güzel ve etkili bir konuşma gerektirir.
Sevgili kardeşim, beylerime sen anlatmalısın bunu;
Biliyorum benden daha akıllı olduğunu.

COSROE

Talihsiz Persler – oysa eskiden burası güçlü fatihlerin
ülkesiydi,
Onların cesareti ve siyaseti Afrika’da zaferle sonuçlandı,
Sınırları, güneşi az gören, göktaşlarının donduğu –
Karla kaplı ülkelere kadar uzanıyordu –
Şimdiyse bu ülke, kasvetli Saturn ile
Cynthia’nın birleşmesinden doğmuş,
Güneş Tanrısı haşmetli Jupiter ile
Zekâyı bahşeden Merkür’u reddeden
Bir kimse³ tarafından yönetiliyor

² Bu sahne Pers sarayında ya da saraya yakın bir yerde geçmektedir.

³ Mycetes’ten söz ediyor.

Ve bunlar etkilerini onun hercai aklından esirgiyor.
Şimdi Türkler ve Tatarlar,
Bütün eyaletlerini kesip biçmek için
Kılıçlarını sana sallıyorlar.

MYCETES

Kardeşim, gayet iyi anladım ne demek istediğini,
Gezegenlerle neyi ima ettiğini,
Sanırım, söylemek istediğin,
Bir krala yakışır derecede akıllı olmadığım.
Ama soylularıma soruyorum şimdi,
Bilir onlar benim zekâmı ve ona tanıklık ederler.
Bu söylediklerin yüzünden öldürülmeni emredebilirim.
Meander, emredemez miyim?

MEANDER

Böyle ufak bir kusur için böyle bir emir vermezsiniz,
yüce lordum.

MYCETES

Zaten vermezdim, ama biliyorum verebileceğimi.
Evet, izin veriyorum yaşamana,
Öyle istiyor Mycetes de.—
Benim sadık danışmanım Meander,
Açıkla bana şu zihnimi kurcalayan sıkıntıyı,
Tanrı bilir ya, zihnimi meşgul eden şu Timurlenk denen,
Hasat zamanı sinsice köylüleri avlayan tilki,
Duyduğuma göre, yolacakmış benim de tüylerimi.
Bu yüzden, çok akıllıca hareket etmeliyiz biz de.

MEANDER

Sıklıkla işitmişimdir yüce efendimizin
Timurlenk denen şu hırsız barbardan yakındığını
Persepolis'te soyup soğana çevirdi tüccarlarınızı,
Hint Adaları'nda ticarete girişti,
Yanındaki kanunsuz güruh ile sınırlarınızı geçti,
Her gün vahşice yağmaladı düzeninizi,
Aldatıcı kehanetlere kanıp Asya'ya hükmetmeyi

Ve barbar ordusuyla Doğu'nun imparatoru olmayı
düşledi.

Önce Asya'ya saldırmayı, sonra da o göçebe sancağını
Pers topraklarında dalgalandırmayı düşünüyor.

Haşmetlim, Theridamas'a bin kişilik bir süvari birliği
verdi

Ve on haydudu tutsak edip huzuruna getirmesini emretti.

MYCETES

Söylediklerinin hepsi doğru, sana da bu yakışırdı
beyim,

Sevgine karşılık, seni kahraman bir dost bildiğimi
belirteyim.⁴

Hoşlanacağınız gibi, sezgilerimi izleyerek hareket ettim
Ve atlı kuvvetlerimi hemen o kabadayı İskit'i yakalamaya
gönderdim.

Bu hareketimi nasıl buldunuz soylu beylerim?

Krallara yakışır görkemde değil mi bu karar?

COSROE

Aksi olamaz, zira sizin kararınız.

MYCETES

O zaman sana emrim şu, yiğit Theridamas,
Mycetes'in başkomutanı, Perslerin umudu,
Devletimizi ayakta tutan temellerden biri olan
Ve komşu düşmanlarımızı bozguna uğratan sen:
Bin atlının komutanı olacaksın,
Şaha kalkmış bir cesaret, öfke ve büyük bir nefretle,
Öldüreceğine yemin edeceksin o acımasız Timurlenk'i.
Giderken kaşların çatık olsun, Troyalı Paris, Yunan güzelini
nasıl getirdiyse,

Sen öyle gülümseyerek dön evine;

4 *Damon*: Yunan mitolojisinde Pythias ile Damon canlarını birbirleri uğruna feda edebilecek can dostlarıdır. Bu yüzden Damon, bir dostluk simgesine dönüşmüştür. Biz burada seyircinin (okurun) aklını karıştırmamak için Damon adını kullanmadık.

Ve acele et! Zaman hızla ilerliyor.

Hayatımız kırılıgandır, ölebiliriz bugün dahi.

THERIDAMAS

Kuşkunuz olmasın beyim, yüce efendim,

Gökteki Ay aldatan ışığını yenilemeden önce,⁵

Timurlenk ve onun o Tatar güruhu ya yok edilecektir

Ya da ayaklarınıza kapanıp merhamet dileycektir.

MYCETES

Git, yiğit Theridamas. Sözlerin kılıç gibi keskin,

O bakışınla bütün düşmanların üstesinden gelirsın.

Dört gözle bekleyeceğim geri dönmeni,

Sütbeyaz kısrakların öldürdüğü düşmanların kelleleriyle
yüklü,

Sağrılarından nallarına kana bulanmış halde zarafetle

gelecekler,

Bunu şimdiden görebiliyorum.

THERIDAMAS

Şimdi lordum, çıkmak için izninizi istiyorum.

(*[Theridamas] çıkar.*)

MYCETES

On binlerce kez güle güle, Theridamas!

Eee Menaphon, başkaları kendisini göstermek için ileri

atılırken

Sen niye öyle geride duruyorsun?

Sen de git Menaphon, sen de doğru cepheye,

Theridamas'ı adım adım izle.

COSROE

Hayır, rica ederim o burada kalsın;

Onun bir hırsızla savaşmaktan daha önemli bir görevi var;

Onu Asur'a genel vali yap,

Böylece, Bâbillilerin gönüllerini fethederiz,

Senden daha akıllı bir kral çıkmazsa,

Başkaldıracak bunlar Pers devletine.

5 *Before...light:* Bir ay içinde.

MYCETES

“Senden daha akıllı bir kral çıkmazsa,” demek öyle ha!
Bunlar onun sözleri, Meander. Yaz bunları bir kenara.

COSROE

Ve şunları da ekle: Bütün Asya
Yas tutuyor senin akılsızlığını gördükçe.

MYCETES

Demek öyle, şu oturduğum yer üstüne yemin ederim ki, –

COSROE

İstersen öp oturduğun yeri de.

MYCETES

Konumuma uygun olarak ipekle kaplıdır,
Bu çirkin sözlerin intikamı elbet alınır.
Görev ve birliktelik bilinci nerede kaldı şimdi?
Hazar Denizi’ne mi, yoksa okyanusa mı akıp gitti?
Yani kardeş mi demeliyim sana?
Hayır, sen benim düşmanımsın,
Doğanın yarattığı bir canavarsın,
Ailemizin alnındaki kara lekesin,
Utanmadan kralınla eğlenir, küstahlık edersin.
Meander, gel. Hakarete uğradım, Meander.
(Herkes [Cosroe ve Menaphon dışında] çıkar.)

MENAPHON

Lordum, ne dersiniz buna! Nasıl afallattı ve şaşkına
çevirdi,
Kralın sizi gerçek bir kral gibi tehdit etmesi!

COSROE

Menaphon, onun bu tehditlerine pabuç bırakmam ben.
Planı yapan Pers soyluları
Ve Med kuvvetlerinin komutanları,
Beni Asya İmparatoru yapmak istiyorlar.
Komşularımızın Pers İmparatoru’nu titretmeleri,
Birliklerimizi aşağılayıp onlarla alay etmeleri
Beni çok üzüyor, yüreğim kan ağlıyor;

Ya en uzaktaki eyaletlerimizde olan bitenler,
Böcek sürüsü gibi saldırdılar Doğu Hindistan'a,
Gemilerini altın ve değerli taşlarla doldurdular,
Bütün eyaletlerimize zarar verdiler,
Gözlerim doluyor düşündükçe.

MENAPHON

Size bu sakat imparatorluğu iyileştirecek
Fatih unvanını alma fırsatı verildi, bundan memnun
olmalısınız.
Afrika ve Avrupa sınır komşularımız, sömürgelerinize
bitişik,

Bir zamanlar Kral Cyrus'un⁶ yaptığı gibi,
Güçlü bir orduyla Yunan topraklarını ele geçirmek
Sizin için hiç de zor olmaz bu,
Onları geri çekilmek zorunda bıraktırdınız,
Hristiyanlığın gururu kırılmazdı böylece.

(Boru sesi.)

COSROE

Bu boru sesi de ne anlama geliyor, Menaphon?

MENAPHON

Bakın lordum, Ortygius ve diğerleri,
Sizi imparator yapmak için tacı getiriyorlar.
(Ortygius, Ceneus ve diğerleri tacı taşıyarak girer.)

ORTYGIUS

Muhteşem, Yüce Prens Cosroe,
Bizler, Pers eyaletleri
Ve bu güçlü imparatorluğun halkları adına
Size sunuyoruz bu imparatorluk tacını.

CENEUS

Kahraman askerler
Ve Afrikalı subayları bir zamanlar tutsak eden beyler,
Kefalet parasıyla alınmış sırmalı ceketler

⁶ MÖ 6. yüzyılda Yunan kentlerini ele geçiren II. Cyrus. Büyük Cyrus da denirdi.

Kulaklarından sarkan pahalı mücevherlerle,
Mağrur armalarında parlayan değerli taşlarla
Doldurdular Persepolis'i,
Hem para hem askerî disiplin özlemiyle
Surlarla çevrili kentlerde başıboş dolaşıyorlar şimdi,
Bölükler halinde toplanıp tehdit ediyorlar iç savaş
çıkarmakla
Açıkça söylüyorlar krala karşı olduklarını.
Böyle beklenmedik isyanların önünü kesmek için,
Doğru bulduk sizin imparator olmanızı;
Bu askerlere, büyük Darius'un Makedonlara
yenilmesinden⁷
Daha büyük bir haz verecek.

COSROE

Kardeşimin idaresinde Pers ülkesi bitap ve zayıf düştüğüne
göre,
Bana memnuniyetle kabul etmek düşer imparatorluk tacını,
Ülkeme kötülük etmeyi düşünenlere karşı,
Ülkemin iyiliği için, yemin ediyorum bu tacı giyeceğime.

ORTYGIUS

(Cosroe'nun başına tacı koyar.)

Başarılı olacağından emin olarak, sizi
Asya ve Perslerin İmparatoru,
Orta Asya ve Ermenistan'ın Büyük Efendisi,
Asur, Arnavutluk, Mezopotamya
Ve Partiya ile Doğu Hindistan Dükü,
Büyük Karadeniz ve Hazar Denizi Baronu ilan ediyoruz.
Çok yaşa Cosroe, Kudretli İmparator!

COSROE

Sizin sevginize layık olamazsam,
Askerlerimin saygısını yitirirsem,
Eyaletlerde zafer kazanamazsam,

7 III. Darius, MÖ 333-331 arasında Büyük İskender'e yenilmişti.

Jupiter uzun yaşamama izin vermesin!
Kısa süre sonra eski kralın, Theridamas ile birlikte
Üstümüze geleceğini tahmin ediyorum,
O zaman kendimizi güvenceye almak için
Kardeşimin kuvvetlerinden kaçacak mıyız, lordlarım?

ORTYGIUS

Bunu soracağınızı da bildiğimizden,
Size bu tacı sunmadan önce, lordum,
Sevilmeyen kardeşinizin tepkisini,
Soyluların da bu değişikliğe kızabileceklerini
Hesaba kattık biz.
Ama size zarar vereceklerini
Ya da değerli unvanınıza karşı çıkacaklarını
Pek sanmıyoruz efendimiz.
Eğer aksi olursa,
Kuşkulandığınız düşmanlara karşı,
Sizin arkanızda olacak
Hazır on bin atlı var sizi koruyacak.

COSROE

Lordum, biliyordum zaten, hepiniz sağ olun.

ORTYGIUS

Çalsın tören boruları, Tanrı kralı korusun!
(*[Tören boruları.] Çıkarlar.*)

2. Sahne

(*Timurlenk önde, Zenocrate arkada; Techelles, Usumcasane, diğer lordlar [Aralarında Manetes ve Agydas vardır] girer. Askerler ganimeti getirir.*)

TİMURLENK

Gel hatun, bu durum korkutmasın sizi.
Ele geçirdiğimiz bu mücevherler ve hazine

Saklanıp korunacak ve siz de Suriye'dekinden,
Hatta kudretli Mısır sultanının sarayındakinden
Daha güvende olacaksınız.

ZENOCRATE

Ah çoban, eğer göründüğünüz gibi kötü biri değilseniz,
Bu çaresiz kızıdan gayrimeşru yararlanmayı,
Yağmaladıklarınızla adamlarınızın kesesini doldurmayı
düşünmüyorsanız,

Merhamet edin bu üzüntülü halime;
Ben, bu Orta Asya beyleriyle, amcamın ülkesi
Ve doğduğum, yetiştiğim Media kentinden⁸
Memphis'e⁹ gidiyordum
Kudretli Türk padişahının ordusunu geçtik.
Orta Asya'dan Mısır'a gitmemizi sağlayacak
Mühürlü özel izin vardı elimizde.

MAGNETES

Tataristan'a ulaştık sonunda
Ve Tatar İmparatoru'ndan armağanlar aldık,
Hatta majestelerinin, ihtiyaç halinde
Bize yardım edeceğini bildiren mektubu da bizde.

TİMURLENK

İşte bu yazışmalar ve emirler, gördüğünüz gibi,
Benim gibi, daha kudretli biri tarafından feshedildi.
Hazinenizi¹⁰ korumak niyetindeyseniz,
Kudretle yönettiğim bu gibi yazışmaları beklemelisiniz.
Ben özgürce yaşamayı sevdiğimden
Kararları da kendi başıma veririm,
Kendi kararımla sizi ödüllendirebilirim,
Kolayca oturabilirsiniz Sultan'ın tahtına;
Bu ödüller, insanların ve krallıkların katılmasıyla

8 Kuzeybatı İran'da antik bir kent.

9 İskenderiye Limanı'nın güneyinde, bereketli Nil deltasında kurulmuş antik bir kent.

10 Treasure. Servet, bekâret.

Devletimin gelişmesine yardımcı olurlar,
Kimseye kul köle olmadan yaşamamı sağlarlar.
Ama söyleyin hatun, nişanlı mısınız siz?

ZENOCRATE

Evet, lordum – konuşmanızdan belli lord olduğunuz.

TİMURLENK

Evet, bir lordum, eylemlerim kanıtlar bunu,
Soyca bir çobanım oysa.
Ama hatun, bu güzel yüz ve cennetlik ten rengi,
Dünyayı titreten ve güneş tanrısı Phoebus gibi,
Doğu'dan Batı'ya imparatorluğunun sınırlarını genişleten,
Bu Asya fatihinin yatağına girmeli.
Gymekten nefret ettiğim bu çulları alın üstümden,
Timurlenk'e yakışan zırhla palamı verin.
Hatun, bu başarıları ve değerlendirilmemiş kayıpları
Nasıl değerlendirirseniz değerlendirin,
Her ikisi de sizi Doğu'nun imparatoriçesi yapabilir;
Şu basit, köy çobanı gibi görünen adamlarıma¹¹ gelince,
Onlar öyle büyük orduların başına geçecekler ki
Onlar yürüdükçe dağlar titreyecek.
Bir yolunu bulup yerin altından
Yeryüzüne çıkmaya çalışan buhar fırtınaları gibi.

TECHELLES

Heybetli aslanlar nasıl kabarıp pençelerini gösterirse,
Hayvan sürülerini nasıl tehdit ederlerse,
Zırhı içindeki Timurlenk de öyle görünüyor gözüme.
Kralların önünde diz çöktüklerini,
Onun da çatık kaşları ve keskin bakışlarıyla,
Onların tutsak başlarından taçlarını aldığını
Görür gibiyim şimdi.

USUMCASANE

O, seni ve beni, Techelles, kral yaptı,
Ölümde bile izleyeceğiz Timurlenk'i.

11 Techelles ile Usumcasane.

TİMURLENK

Sevgili dostlar ve izleyiciler, bunlar soylu ve kararlı sözler.
Bu tutsak beyler, küçük görüyor belki bizi,
Saçma sapan gevelediğimizi düşünebilirler,
Hatta eylemlerimizi aşağılık bulabilirler,
Ama biz imparatorlukların mızraklarımızın ucunda
Bulutlara yükseleceklerini düşünüyoruz,
Bizi imparator olarak görene kadar,
Tutsağımız olarak kalacaklar
Ve mecburen peşimize takılacaklar.

ZENOCRATE

Tanrılar masumların savunucusudur,
İzin vermez amaçlarınızı gerçekleştirmenize
Dostsuz kalmış zavallı yolcuları ezmenize göz yummaz.
Bu yüzden, en azından bizi serbest bırakın,
Madem ölümsüz olmayı umuyorsunuz
Büyük Asya İmparatoru olarak.

AGYDAS

Umarım, Leydi'nin mücevherleri ve bizim servetimiz
Özgürlüğümüz karşılığında fidye olarak kabul edilir.
Katırlarımıza ve yükü indirilmiş develerimize döner,
Leydimizi dört gözle bekleyen nişanlısı
Lord Alcidas'ın yaşadığı Suriye'ye gideriz.

MAGNETES

O takdirde, nerede olursak olalım,
Timurlenk'ten iyilikle söz ederiz.

TİMURLENK

Zenocrate benimle yaşamayı ret mi ediyor?
Peki ya siz lordlar, beni izlemek istemiyor musunuz?
Yoksa bu hazineyi
Sizden değerli bulduğumu mu sanıyorsunuz?
Hindistan'ın bütün altınları ve serveti
Ordumdaki en basit askeri bile satın alamaz.
Jupiter'in sevgilisinden daha güzel,

Gümüş¹² Rodop'tan daha parlak,
İskit tepelerindeki kardan daha beyaz, Zenocrate,
Sen Timurlenk için daha değerlisin,
Doğumumda cömert yıldızların bana vadettiği
Pers tahtına sahip olmaktan.
Pegasus'tan daha hızlı kısraklara binmiş
Yüz Tatar delikanlısı hizmetinde olacak,
Giysilerin olacak, Zenocrate'inkinden daha nadir ve
değerli,
Sahip olduğum mücevherlerle bezenmiş Media ipeğinden;
Sütbeyaz karacaların süslediği fildişi bir kızakta,
Donmuş göllerin üzerinden geçeceksin
Ve dağların mağrur tepelerine tırmanacaksın,
Seni gördüklerinde karlar eriyecek güzelliğinden;
Elli kollu Volga'nın azgın sularında
Beş yüz adamla kazandığım savaş ganimetlerim
Düğün hediyemdir Zenocrate'e
Sonra da kendimi sunacağım dünyalar güzeli Zenocrate'e.

TECHELLES

(Timurlenk'e.)

Nasıl? Yoksa âşık mı oldun?

TİMURLENK

Techelles, kadınlara iltifat edilmeli.

Ama âşık olduğum kadındır o.

(Bir Asker girer.)

ASKER

Haberlerim var, haberlerim!

TİMURLENK

Ne var, n'oldu?

ASKER

Bizi yenmek için

Kral bin Pers atlısı göndermiş.

12 %83'ü Bulgaristan'da, geri kalanı Yunanistan sınırları içinde kalan Rodop Dağları gümüş madenleriyle ünlüydü. Adını Juno'dan daha güzel olduğunu söyleyen bir Trakyalı prenesten almıştır. Rodop aynı zamanda, Antik Yunan'da, çok ünlü bir saraylı kadının adıdır.

TİMURLENK

İşte Mısırlı beyler ve Zenocrate, fırsat ayağıımıza geldi!
Şimdi servetinize servet katacağız, bu zafer bizimdir.
Ne diyorsunuz beyler, ümit ettiğiniz bu değil mi?

AGYDAS

Bu işin üstesinden geleceğinizi umarız.

TİMURLENK

Boş umutlarla geliyor talihsiz bin atlı!
Bekleyin lordlarım ve tatlı Zenocrate!
Ben istemedikçe kimse alamaz sizi.
Bin atlı demek! Beş yüz piyademize karşı!
Karşı koymak zor, aramızdaki fark bir hayli büyük
Zenginler mi bari? Peki ya zırhları güzel mi?

ASKER

Tüylü tolgaları altın işlemelerle bezeli,
Kılıçları pırıl pırıl ve boyunlarında,
Bele kadar uzanan ağır altın zincirler asılı,
Tepeden tırnağa cesur ve zengin görünüyorlar.

TİMURLENK

Öyleyse, onlarla yiğitçe çarpışırız, değil mi?
Yoksa benden konuşma yapmamı mı bekliyorsunuz?

TECHELLES

Hayır. Düşman yaklaşırken konuşma bekleyenler
Yalnızca korkaklar ve tavşan yürekli kaçaklardır.
Bizde konuşan yalnızca kılıçlarımızdır.

USUMCASANE

Hadi gelin, onları dağın tepesinde karşılayalım,
Aniden saldırıp atları tepeden aşağıya yuvarlayalım.

TECHELLES

Hadi, marş marş!

TİMURLENK

Dur, Techelles, önce bir konuşalım.

(*[Timurlenk'in] askerleri girerler.*)

Ganimeti açın, ama hazineye göz kulak olun.
Altın külçelerimizi çıkarın ortaya da

Yansımalarından Perslerin gözleri kamaşsın.

(Askerler altın külçelerini yere sererler.)

İlk geldiklerinde dost görünelim onlara;

Ama dostluğumuza karşılık,

Çirkin sözler eder, şiddete başvururlarsa,

Ganimetlerimizle buradan ayrılmadan önce,

Beş yüz kişi yalın kılıçlarımızla çullanırız üstlerine.

Kılıçlarımızı komutanlarına doğrultalım

Ya onun açgözlü, doyumsuz gırtlakını keselim

Ya da onu tutsak edip zincirleyelim,

Eve dönünceye dek kelepçeyi çıkarmayalım.

TECHELLES

Geldiklerini işitiyorum. Onları karşılayalım mı?

TİMURLENK

Pozisyonunuzu koruyun, adım dahi atmayın:

Bizzat ben savuştururum tehlikeli hamleleri.

(Theridamas, diğerleri ile girer.)

THERIDAMAS

Şu barbar Timurlenk nerede?

TİMURLENK

Kimi aradın Persli? Timurlenk benim.

THERIDAMAS

(Yanımdakine.)

Timurlenk bu mu?

Doğuştan mağrur, takıp takıştırmış barbar bir çoban!

Küstah bakışları, Tanrı'yı bile tehdit ediyor sanki

Vahşi gözlerini toprağa çevirmiş,

Avernus'un¹³ kapkaranlık mağarasına girecek

Üç başlı Cerberus'u alıp cehennemden çıkaracak sanki.

TİMURLENK

(Techelles'e.)

Eğer dış görünüşü iç dünyasını yansıtıyorsa,

Bu Persli soylu ve ılımlı birine benziyor.

13 Efsanevi Aeneas, cehennemi bekleyen üç başlı dev köpek, Cerberus'u yakalamak için Napoli yakınındaki Avernus'ta, dipsiz bir mağaraya girmiştir.

TECHELLES

(*Timurlenk'e.*)

Derin düşünceler onu merhametli yapmış.

TİMURLENK

(*Techelles'e.*)

Gözlerini dikince epey heybetli görünüyor.

(*Theridamas'a.*)

Perslerin cesur komutanı,

Sende imparatorunuzun çılgınlığını görüyorum.

Bin atlının komutanı olman yüzüne yansımış,

Savaşçı ifaden ve cesur görünmen

Bir birliğe komuta etmene yeter mi sence?

Kralından vazgeç, birleş benimle,

Zaferler kazanalım dünyanın her yerinde.

Kader tanrıçalarının üçünü de¹⁴ zincirleyip kendime

bağladım,

Kader çarkını ben döndürüyorum artık,

Yakında güneş kendi küresinden düşecek yere,

Timurlenk ya öldürülecek ya da hükmedecek.

Afsunlu bedenime zarar vermek istiyorsan,

Hadi çek kılıcını, sen pek güçlü silahşor;

Jupiter uzatıp elini gökyüzünden

Hamlelerini engelleyip koruyacak beni,

Bak, sanki askerlerimin ücretini ödeyecekmiş gibi

Nasıl da gökten altın yağdırıyor!

(*Yerdeki altın külçelerini gösterir.*)

Kesin ve sağlam bir iddiam var:

Doğu'nun kralı olacağım.

Benim kraliçem ve muhteşem imparatoriçem olması için

Bana Sultan'ın bu zengin ve cesur kızını gönderdi o.

Ünlü komutan, benimle kalır

Ve bin atlını benim emrime verirsen,

Bu Mısır ganimetlerinden pay alırsın.

14 *The Fates*: Clotho, Lachesis ve Atropos.

Ayrıca, kentleri yağmalanmış, fethedilmiş bir krallığın,
Bin atını, ne gerek var bir savaşta telef etmeye?
İkimiz birlikte at koştururuz sarp kayalıklarda
Hristiyanların Rus yapımı ahşap gemileriyle
Suları yarıp geçince Hazar Denizi'nde
Göl lordlarının saygısını kazanırız.
İkimiz dünyanın konsülleri olur öyle hükmederiz bu
dünyaya,

Ve güçlü kralları kendimize bağlayıp onları senatör yaparız.
Jupiter gizler kendini bazen çoban kılığında,
Böyle yaparak tartar gökkubbeyi,
Biz de tanrılar gibi olamaz mıyız yani.
Mütevazı devletime sen de katıl,
(Mütevazı diyorum, çünkü henüz oluşmakta.)
Kuzey rüzgârının çelik kanatlarını çırttığı
Ya da çobanyıldızının parladığı yere kadar
Yayıldığında namım ve arttığında itibarım,
Ortağım olarak tahtta oturursun
Bütün ihtişamıyla Timurlenk'in yanında.

THERIDAMAS

Tanrıların Habercisi Hermes bile
Bu kadar ikna edici olamazdı.

TİMURLENK

Ne de Apollon'un kehaneti,
İsabetlidir planlarım kadar.

TECHELLES

Biz onun dostuyuz,
Eğer Pers kralı aramızı düzeltmek için
Bize dükalıklar armağan etseydi,
Böyle bir alışverişe gerek kalmazdı,
Biz dostumuzun başarısından eminiz.

USUMCASANE

Fethetmenin onuru dışında,
Beklentimiz krallıklardır en azından,
Muzaffer kılıçlarımız önünde krallar diz çökecekler,

Orduları bize şaşıp kalacaklar

Ve korku dolu dilleriyle şunu itiraf edecekler:

“Bunlar bütün dünyanın hayran olduğu insanlar.”

THERIDAMAS

Ne güçlü bir büyü bu, teslim olmam için beni ayartan?

Bu barbarlar böyle soylu ve kararlı olabilir mi?

Ama kralıma ihanet mi edeyim?

TİMURLENK

Hayır, güvenilir dostu ol Timurlenk’in.

THERIDAMAS

Sözlerinle kazandın, gözlerinle fethettin,

Adamlarım ve atlarımla teslim oluyorum sana,

Theridamas yaşadığı sürece,

Taraftarın olacak iyi günde, kötü günde.

TİMURLENK

Theridamas, dostum, Gök Tanrı’ya ant içiyor

Ve tanrıları çağırıyorum andıma tanıklık etmeye,

Şu elimi uzatıyorum sana.

Bedenlerimiz toprak olana dek,

Yüreğim seninkiyle bir olacak

Ve ikimizin ruhu ilahi tahtlara çıkacak.

Techelles, Casane, “Hoş geldin,” deyin dostumuza.

TECHELLES

Hepimiz adına, hoş geldin kahraman Persli!

USUMCASANE

Dilerim, Theridamas hep bizimle kalır!

TİMURLENK

Bu ikisi, mutluluk veren dostlarımdır,

Pers krallığı ve tacından daha çok severim.

Bizim orada heykellerine hayran olunan

Pylades ve Orestes’in dostluğu gibi,

Sizleri Asya’da kral yapmadan önce

Benden hiç ayrılmayacaklar, sen de öyle.

Onları yakından tanı Soylu Theridamas,

Çünkü ölüm gelene dek seni asla bırakmayacaklar.

THERIDAMAS

Üç kat soylu Timurlenk, size ve onlara,
Mutluluk dolan yüreğimle söz veririm
Seni onurlandırmayı ve korumayı görev bileceğim.

TİMURLENK

Bin kez teşekkür ederim soylu Theridamas.
Ve şimdi güzel hatunum, soylu lordlarım,
Kendi arzunuzla kalırsanız benimle
Layık olduğunuz onura kavuşacaksınız –
Ya da tutsağım olmaya zorlanacaksınız.

AGYDAS

Seninleyiz Şanlı Timurlenk.

TİMURLENK

Hatun, sizinle de anlaştık sanırım, bu konuda size
güveniyorum.

ZENOCRATE

Baskıyla da olsa, evet. Zavallı Zenocrate!
(Çıkarlar.)

II. Perde

1. Sahne

(*Cosroe, Menaphon, Ortygius, diğer askerlerle [girer].*)

COSROE

Görmek için Theridamas ile gözüpek Timurlenk'i
Buralara kadar geldik,
Timurlenk'in ünü dünyaya yayıldı,
Alinyazısı, başarı ve mucize işaretleriyle bezeli.
Söylesene Menaphon, sen gördün onu,
Nasıl bir endamı var, nasıl biri?

MENAPHON

Uzun boylu, açıksözlü istekleri gibi,
Dik duruşlu ve heybetli;
Kolları bacakları adaleli,
Eklemleri o kadar güçlü ki,
Geniş omuzları Atlas'ın kaldırdığı yükü
Kaldıracakmış gibi.
Omuzlarının üzerinde daha değerli bir inci¹⁵ taşıyor
Bütün dünyaya bedel,
Ona sanatsal bir ustalıkla yerleştirilmiş
Görme organları,
Ateşli harelerinin etrafını sarmış

15 Zekâ. Timur'un başı kastediliyor.

Küreleri yıldız dolup taşan bir Gök âdeta,
O ki adım adım eylemlerini yöneltir
Şerefın asaletle kurulduğı tahta.
Solgun, ama tutkulu bir yüzü var,
Askerlik sevgisi ve hükmetme arzusuyla yanar
Ölüm habercisi oluyor mağrur kaşlarını çatınca,
Ama çatmadı mı, dostça canlanıyor yüzü.
Akhilleus gibi, kıvrıcık, kızıl saçlı,
Göklerin soluğı tutkulu bir görkemle
Dans ediyor saçlarının üzerinde.
Elleri ve parmakları uzun ve iri,
Cesaret ve gücü gösterecek kadar adaleli;
Her yeri düzgün bir adam
Dünyayı fethetmeli, tıpkı Timurlenk gibi.

COSROE

Hayranlık verici bu adamın yüzünü ve kişiliğini,
Ne canlı tasvir ettin bize.
Doğanın lütfu, talihi ve yıldızlarının gücüyle,
Hak ettiğı üne kavuşmuş, meziyetleriyle de
Kendi kaderinin efendisi, insanların kralı olmuş.
Böyle kritik bir durumda cesareti ve zekâsıyla,
Binlerce güçlü düşmanın üstesinden gelmiş.
Ordularımız birleşince¹⁶ Mycetes'e karşı,
Kılıç kılıca ya da atış mesafesindeki yakın dövüşte
Bir yolunu bulup kardeşimi öldüremezsek,
Kendini talihli saymalı Mycetes.
Pers tacı, onun o yorgun, akılsız başından
Ölüm sallayınca olgunlaşmış bir meyve gibi yere düşünce,
Pers ülkesinde Soylu Timurlenk
Naibim olacak ve kral kalacak.

ORTYGIUS

Tam zamanında giydirdik o tacı
Soylu başınıza, onurumuzu korumak istedik biz

16 Cosroe, Timurlenk ve Theridamas'ın askerleri.

Daha iyisine doğru ilerlemek için

Birleşmeye geldiniz göklerden gönderilmiş bu kahramanla.

CENEUS

Çobanlarla ve küçük bir ganimetle

Hatalara ve zorbalığa küsüp, krallığa karşı durup

Özgürlüğünü savunan bu adamın,

Bir de hazinesi olsa ve yükselme hırsı varsa

Desteklenirse bir kral tarafından

Şövalyeler ve soylulara önderlik eden,

Neler yapar bir düşünsenize.

COSROE

Günü gelince bunlar Saygıdeğer Timurlenk'in olacak.

Timurlenk ve Yiğit Theridamas

Bizi Aras Irmağı'nın kıyısında karşılayacak,

O vakit ordumuz kırk bine erişecek,

Şu anda Part ülkesine sefere çıkan

O akılsız krala karşı birlikte hareket edilecek;

Emrindeki, iyi silahlanmamış isteksiz bir orduyla

Benden ve Timurlenk'ten intikam alacak sözde. –

Hadi Menaphon, dostum, yol göster bize.

MENAPHON

Elbette lordum.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Mycetes, Meander, lordlar ve askerler [ile girer].)

MYCETES

Hadi Meander'im, konumuza dönelim.

Doğruya doğru, şu alçak hırsız Timurlenk'e

Ve hain kardeşim yezit Cosroe'ya

Duyduğum öfkeyle şişti kalbim.

Bir kral, bu denli suistimal edildi

Ve bin atlı elinden alındı diye kederlenmez mi?
Ve en kötüsü de, ona verilmesi değil mi tacın?
Kendisini sevmeyen alçaklar tarafından.
Bence öyle: Tanrılar üzerine yemin ederim ki,
Aurora kafasını dışarı uzatmadan¹⁷
Cosroe'nun kafasını kesip
Öldüreceğim kılıcımla Mağrur Timurlenk'i.
Sen devam et Meander;
Ben diyeceğimi dedim.

MEANDER

Ermenistan çöllerini geçip buralara geldik,
Çadırlarımızı, Gürcistan dağlarında kurduk;
Dorukları pusu kurmuş, avını bekleyen Tatar
haydutlarla dolu,
Ne yapabiliriz ki, doğrudan onlarla savaş
Dünyanın nefret ettiği bu güruhtan kurtulmaktan başka?
Yoksa aldırmayıp buralarda kalmalarına izin verirsek
Yeni kuvvetler toplayıp güçlenmezler mi?
Bu ülke kaynıyor, rezil ve adi adamlarla
Yağmayla ve yasadışı işlerle meşgul.
Hepsi o aşağılık Timurlenk'e layık askerler.
Timurlenk verdiği sözler ve armağanlarla,
İşte böyle kandırdı, bin atlının komutanı Theridamas'ı
Ve onu inancından döndürdü, kendine kral yaptı,
Çabucak kazanabilir kendisine benzeyenleri.
Bu yüzden cesaretinizi toplayın, hazır olun savaşa.
Timurlenk'i esir alan ya da öldüren
Arnavutluk eyaletini yönetecek.
Hain Theridamas'ın kellesini getiren
Media valiliğine tayin edilecek
Ve yağmalanan ganimet kendisine verilecek.
Ama Cosroe'ya gelince,
(Casuslarımızın dediğine ve bildiğimize göre)

17 "Gün doğmadan" anlamında.

Kalırsa Timurlenk'le,
Majestelerinin arzusuyla hayatı bağışlanacak
Ve prenslere özgü merhametle karşılanacak.
(Bir Gözcü ya da Casus girer.)

CASUS

Birliğimdeki yüz atlıyla
Gözcülük ediyorduk ovada,
İskit ordusunu gördük orada
Bildiririz ki, kralımızın ordusunu kat kat aşıyor sayıca.

MEANDER

Diyelim ki, karşımızda uçsuz bucaksız bir ordu var,
Ama askerî disiplinleri yoksa,
Açgözlü bir güruh gibi ganimete koşar,
Bu daha önemlidir böyleleri için, zafer kazanmaktan
Ejderin zehirli dişlerinden fırlayan¹⁸
Toprağın acımasız kardeşlerine benzer bu.
Çok geçmeden birbirlerinin boğazlarını kesmeye başlarlar
Bu da bizim, onları alt edip zafer kazanmamız demektir.

MYCETES

Söylesene Meander, zehirli ejder dişlerinden fırlayan
Böyle kardeşler var mıydı gerçekten?

MEANDER

Ozanlar böyle yazmış lordum.

MYCETES

Ozan bunu uydurmuş olmalı.
Eee Meander, sen okumuş birisin tabii,
Sana sahip olmak, bir mücevhere sahip olmak gibi,
orası kesin.

Hadi lordum, ver saldırı emrini, bence
Senin aklın bizi galip kılacak bugün.

MEANDER

Öyleyse, soylu, kahraman subaylar,

18 *Like...venomous*: Efsaneye göre, Antik Tebai kentinin kurucusu Cadmus, toprağa ejder dişleri ekince, savaşçılar dağılıp birbirlerine saldırmıştır.

Düzensiz birliklerden oluşan bu karışık orduyu,
Ve bu haydutları, tuzığa düşürecek bir planım var:
Gözlerini para bürümüş bu adamları
Rahatça alt edebiliriz servetimizle;
Develerimiz altın yüklü, siz sıradan askerler gibi,
Alanın her bir yanından bu altınları fırlatacaksınız,
O sersem Tatarlar can havliyle bunları toplarken,
Siz, altından çok onuru için dövüşen askerler,
Bu açgözlü köleleri kılıçtan geçireceksiniz,
Dağılan orduları yenildikten sonra
Kılıçtan geçirilmiş cesetlerini çiğneyip
Hayatlarını sattıkları altını paylaşacaksınız adilce
Ve beyler gibi yaşayacaksınız Pers ülkesinde.
Şimdi, çalsın davullar, cesaretle, ileri!
Devlet kuşu kondu tolgalarımızın üzerine.

MYCETES

Efendiler, o size her zamanki gibi, doğruyu söylüyor.
Meander konuşurken davullar neden çalmıyor?
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(*Cosroe, Timurlenk, Theridamas, Techelles, Usumcasane, Ortygius, diğerleriyle [girer].*)

COSROE

Saygıdeğer Timurlenk, bütün umudumu
Senin kanıtlanmış kaderine bağladım.
Ne düşünüyorsun söyle, girişimlerimizin sonucu hakkında
Kehanetten şüphe etmiyorum ama,
Senin sözün daha değerli benim için.

TİMURLENK

Kesinlikle yanılmıyorsunuz lordum,
Timurlenk eylemlerini krallıklara taşıyın diye

Göklerin kaderine ve kehanetine yemin ettim
Ve girişimlerinde yanında olanlara hayır duası ettim.
Şüphe etmeyin, ama yanımda durup izin verin
Talihim ve yiğitliğimle savaşın yönünü tayin edeyim
Dünya çırpınacak binlerce silahlıyla
Taşıdığım sancağa varmak uğruna.
Derler ki, Serhas'ın¹⁹ ordusu, Partların Aras Irmağı'nı
içip kurutmuş,
Karşımızdakilerin yanında onlar bir avuç asker kalır.
Bizim havayı sarsan atik palalarımız,
Jupiter'in dehşet veren yıldırımları gibi,
Alev alev yanan mızraklarımız ve korku veren dövüşlerimiz
Kiklops savaşlarından²⁰ daha çok ürkütecektir tanrıları.
Güneş gibi parlayan zırhlarımızla saldırıya geçtiğimizde,
Gökte hayranlıkla bizi seyreden yıldızları kovalayacak
Söndüreceğiz gözlerindeki ışığı.

THERIDAMAS

(Cosroe'ya.)

Görüyor musunuz lordum, ağzı nasıl da laf yapıyor.
Asıl onu dövüşürken görün, söylediklerinin çok ötesinde,
Şaşırp kalacaksınız ya da öveceksiniz onu,
Vazifemi bırakıp ona katıldığım için
Takdir edilmem ve hoş görülmem gibi.
Şu ikisi onun ünlü dostlarıdır, lordum,
Böylesine sıkı bir dostluğu görünce insan
Şiddetli bir arzuyla çabalıyor böyle bir bağ için.

TECHELLES

Görev ve dostluk duygularıyla
Yüce Cosroe'ya sunuyoruz hizmetimizi.

19 MÖ 486-465 arasında hüküm süren Pers kralı. Adı "kahramanları yöneten" anlamına gelir.

20 Yunan mitolojisine göre, Kiklopslar Zeus'a karşı Titanlarla birlikte savaşmıştır.

COSROE

Hizmetiniz benim için tahtımın bir parçası gibi değerli.
Usumcasane, Tecelles, ikiniz de
Rhamnus'un²¹ altın kapılarında hüküm süren
Muzaffer orduların yolunu açan o tanrıça²² gibi,
Beni Asya'nın tek imparatoru yapacaksınız,
Böylece meziyetleriniz ve yiğitliğinizle
Onur ve soyluluk mertebesine çıkacaksınız.

TİMURLENK

Cosroe, acele et öyleyse, tek kral olmak için,
Ben, dostlarım ve adamlarımla birlikte,
Zaferle, uzun zamandır beklediğimiz kaderi yaşayalım.
Kral kardeşiniz kapıya dayanmış:
O akılsızla karşılaş ve at omuzlarından
Kafkasya'nın kumları
Ve bütün yalçın kayalıkları gibi ağır o yükü.
(*Bir Ulak girer.*)

ULAK

Lordum,
Düşmanın nerede olduğunu gördük
Büyük bir orduyla bize saldırmaya hazır.

COSROE

Hadi Timurlenk, çek şu kanatlı kılıcını,
O güçlü kolunla bulutlara uçsun,
Uçsun da Pers ülkesinin tacına erişsin
Ve benim muzaffer başıma konsun.

TİMURLENK

(*Kılıcımı çekerek.*)

İşte benim keskin palam,
Pers ordusunun içinden geçip gitmemi sağlayan.
Gökyüzünün yıldırım ve soluğu gibi,

21 Atika'nın Rhamnus kentindeki Nemesis Tapınağı.

22 Nemesis. Adaleti sağlamak için intikam almayı savunan acımasız bir tanrıçadır. Cosroe, Nemesis'in ona yardım edeceğini düşünmektedir.

Süzülerek uçacak olan işte bu kanatlardır²³

Uçtuğu kadar hızlı avlanır.

COSROE

Sözlerin şimdiden inandırdı beni başarıya.

Yiğit asker, hadi, git bir an önce

Ve saldır o akılsız kralın güç kaybeden ordusuna.

TİMURLENK

Usumcasane, Tecelles, gelin benimle.

Biz yeteriz düşmanı korkutmaya

Yeter de artarız bile, bir imparator yaratmaya.

(Çıkarlar.)

4. Sahne

([Ordular girer.] Sahne dışında savaş sürmektedir. Mycetes, elinde tacı ile girer ve onu bir yere saklamak istemektedir.)

MYCETES

Lanet olsun, şu savaşı icat edene!

Bilmezler, ah bilmezler, sıradan insanlar

Nasıl vurulduklarını öfkeli top gülleleriyle,

Nasıl yalpaladıklarını sallanan bir kavağın yaprakları gibi,

Ve korkuyorlar kasırganın şiddetli patlamalarından.

Doğa bana akıl fikir vermese

Nasıl keder verici biri olurum ben!

Krallar herkesin nişan aldığı bir hedef tahtası,

Tacımız binlercenin vurmak istediği nokta.

Bu yüzden onu saklamak akıllıca–

İyi bir taktik bence bu,

Akılsız herhangi birinden beklenmez zira:

Böylece kimse tanıyamaz beni, tanısalar bile,

Alamazlar tacımı benden.

İşte şu oyuğa saklayacağım onu.

([Tacını oyuğa saklarken] Timurlenk girer.)

23 Kollar ya da palanın, eli korumak için yapılmış tutacındaki haç şekli.

TİMURLENK

Bizzat krallar cephedeyken,
Kim bu ordugâhtan ayrılan korkak?

MYCETES

Yalan söylüyorsun.

TİMURLENK

Aşağılık herif, yalan demeye nasıl cüret edersin?

MYCETES

Git başımdan, ben kralım, git ve dokunma bana,
Önümde diz çöküp “Merhamet et soylu kral,” demedikçe
Armalar yasasını çiğnemiş olursun!

TİMURLENK

Yoksa şu zeki geçinen Pers Kralı mısın sen?

MYCETES

Evet ya, o benim. Var mı bir dileğin benden?

TİMURLENK

Yalnızca akıllıca iki üç laf etmenizi.

MYCETES

Eşref saatim gelsin, o zaman.

TİMURLENK

(Tacı bulur.)

Bu sizin tacınız mı?

MYCETES

Evet. Daha güzelini gördün mü hiç?

TİMURLENK

Satmazsınız bunu, değil mi?

MYCETES

Bir kelime daha edersen, seni öldürtürüm.
Hadi ver onu bana.

TİMURLENK

Hayır, o benim tutsağım artık.

MYCETES

Yalan söylüyorsun, ben verdim onu sana.

TİMURLENK

O zaman benim oldu.

MYCETES

Hayır, ama şimdilik sende kalsın.

TİMURLENK

Peki, ben de sana geri veriyorum.

(Tacı verir.)

Senin ve adamlarının yenildiğini görene kadar kalsın.

Zamanı gelince, onu kafandan ben söküp alacağım.

Dengi değilsin Kudretli Timurlenk'in.

(Timurlenk çıkar.)

MYCETES

Ah tanrılar, haydut Timurlenk bu mu yoksa?

Tacı çalmamasını bir türlü anlayamadım.

(Savaşa devam boruları öter, Mycetes hızla çıkar.)

5. Sahne

(Cosroe [tacıyla], Timurlenk, Theridamas, Menaphon, Meander, Ortygius, Tecelles, Usumcasane diğerleriyle [girer].)

TİMURLENK

(Mycetes'in tacını giymiş Cosroe'yu takdim eder.)

Dur Cosroe, iki kraliyet tacı birden taşıyorsun.

Timurlenk'in güçlü kollarının yardımıyla,

Sana taç giydirildiğini düşünsene,

Çok sayıda kral etrafını sarmış,

Büyük bir ihtişamla seni imparator yapmış.

COSROE

Düşünüyorum ey ünü üçe katlanmış silahşor!

Timurlenk'ten başka kimse korumayacaktır bu tacı:

Seni, dostum, Pers ülkesinin naibi

Ve ordularımın başkomutanı ilan ediyorum.

Meander, sen kardeşimin rehberiydin

Ve her konuda en yüksek rütbeli danışmanıydın,

Savaşta yenilince makamını bıraktı o,

Boyun eğersen, teşekkürlerimizle, bağışlarız seni
Ve sana işlerimizde aynı makamı veririz.

MEANDER

(Diz çökerek.)

Tahta yakışan yüce imparator,
Bütün alçakgönüllülüğümle majestelerine
Sadakatim ve görev aşkımla
Hizmet edeceğime yemin ederim.

COSROE

Teşekkürler Meander.

(Meander kalkar.)

Öyleyse Cosroe, hüküm sür
Ve yönet Pers ülkesini eski görkemiyle.
Hemen elçiler gönderin komşu ülkelere,
Bilsinler, Pers ülkesi kralının değiştiğini;
Kralın vazifesi nedir bilmeyen birinin yerine,
Duruma göre buyruk verebilen birinin geçtiğini.
Şimdi, yirmi bin deneyimli askerle,
Gireceğiz güzel Persepolis'e.
Kardeşimin ordugâhındaki lordlar ve komutanlar,
Küçük bir kayıpla, Meander'in yolunu izlediler
Ve onlara boyun eğdirip beni sevindirdiler.
Ortygius, Menaphon, benim sadık dostlarım,
Hizmetinizi ödüllendireceğim şimdi,
Nüfuz lütfedeceğim tutkunuza.

ORTYGIUS

Biz hep yanınızdaydık
Devletinizin hak ettiği onura kavuşmasının yolunu aradık,
Yaşadıkça ve gücümüz yettiğince,
Onu koruyacak ve yücelteceğiz.

COSROE

Ortygius, kuru kuru teşekkür etmeyeceğim hizmetlerine;
Daha iyi bir karşılık olacak tasarılarım;
Ve şimdi, Lord Timurlenk, kardeşimin karargâhını
Size ve Theridamas'ın ellerine bırakıyorum,

Arkamızdan gelin güzel Persepolis'e.

Hadi, gidelim artık Hindistan'ın bütün o zenginliğine,

Akılsız kardeşim Hristiyanların elinde,

Öder fidyesini ün ve faizle.

Bana yetişene dek, Timurlenk

Düzene sok dağılan birlikleri,

Kral naibim ve onun kutlu dostları, hoşça kalın!

Dilerim, kardeşimin tahtında uzun kalırım.

MENAPHON

Majesteleri muradına erecek yakında

Ve zaferle geçecek Persepolis sokaklarından.

*(Timurlenk, Techelles, Theridamas, Usumcasane
[dışında] herkes çıkar.)*

TİMURLENK

“Ve zaferle geçecek Persepolis sokaklarından”, demek?

Kral olmak gösterişli bir şey değil mi, Techelles?

Usumcasane ve Theridamas, ne dersiniz,

Kral olmak çok güzel ve görkemli bir şey değil mi,

Ve zaferle geçmek Persepolis sokaklarından?

TECHELLES

Hem de nasıl lordum, pek haz verici ve görkemli bir şey.

USUMCASANE

Kral olmak, yarı tanrı olmaktır.

THERIDAMAS

Tanrı, bir kral kadar şanlı ve şerefli değil.

Bence, onların göklerde olmaktan duydukları zevk,

Bir kralın bu dünyada duyduğu zevk ile karşılaştırılmaz:

Otoritesi ve etkisi ölüme kadar süren

İnci ve altınlarla bezeli bir taç taşımak demek,

İstedğini elde etmek, buyurmak ve boyun eğdirmek

demek;

Bir bakışıyla âşık eder, bir bakışıyla ödül kazanır –

Böylesine çekici bir güç, prenslerin gözünde parıldar.

TİMURLENK

Söylesene Theridamas, yoksa kral olmak mı istiyorsun?

THERIDAMAS

Yok hayır, sadece hoşuma gidiyor, ben onsuz da yaşarım.

TİMURLENK

Ya siz dostlarım? Kral olmak ister misiniz?

TECHELLES

Evet, olabilseydim, bütün benliğimle isterdim lordum.

TİMURLENK

Çok doğru söyledin Techelles, ben de isterdim.

Siz de isterdiniz, öyle değil mi dostlarım?

USUMCASANE

Ne demek istiyorsunuz lordum?

TİMURLENK

Anlamıyor musun Casane, istemek yeter,

Bu dünya öyle çok şey sunuyor ki bize,

Girişken ve cesur olmamanın, mahrum kalmanın ne

anlamı var?

Bence böyle olmamalıyız.

Eğer arzu edersem Pers tahtını

Onu ele geçirebilirim şaşırtıcı bir kolaylıkla,

Ve bütün askerlerimiz buna hemen razı olmaz mıydı

Böylesine bir onur hedefimiz olsa?

THERIDAMAS

Biz teşvik edersek, ikna olacaklarını biliyorum.

TİMURLENK

İyi öyleyse, önce şunu belirteyim:

Pers Krallığı'nı kendime istiyorum,

Theridamas, sen Part Krallığı'nı,

Techelles ile Usumcasane de

Tatar ve Media krallıklarını alır.

Her şey istediğim gibi giderse,

Emin olun, Türk padişahı, Papa,

Mısır sultanı, Yunan imparatoru,

Ellerinde taçlarıyla sürünerek gelirler bize.

TECHELLES

O zaman, haber gönderip o zafer sarhoşu krala
Yeni tacı için savaşacağımızı bildirmeliyiz.

USUMCASANE

Hayır, tahtını ısıtmadan, hemen harekete geçmeliyiz.

TİMURLENK

Pek muzip bir hamle olacak bu dostlarım.

THERIDAMAS

Yirmi binlik bir ordunun üzerine yürümek mi muziplik?
Bence girişimin kendisi bundan daha önemli.

TİMURLENK

Benim için, Theridamas, o kadar da önemli değil,
Şimdi Techelles zaman kaybetmeden
Savaş ilan edecek ona, o çok yol alamadan
Ve kazandığına değmeyecek:
Sonra bu İskit Timurlenk'i göreceksin,
Pers tahtını ele geçirmek için muziplik eden –
Techelles, bin atlı al yanına,
Sonra da ona, dönüp bizimle savaşmasını
Onu sırf eğlenmek için kral yaptığımızı söyle ona.
Ama korkakça çalmayacağız ondan,
Uyaracak ve daha çok savaşçı göndereceğiz.
Acele et Techelles, peşinden geliyoruz.

(Techelles çıkar.)

Ne dersin Theridamas?

THERIDAMAS

Beis görmüyorum bunda.

6. Sahne

(Cosroe, Meander, Menaphon ve diğer askerler [girer].)

COSROE

Ne demek istiyor bu şeytan çoban, böyle arzulayarak
bu devasa küstahlığıyla?
Dağlar mı kusacak tanrıların yüzüne,

Öfkeli Jupiter'i zorlamaya mı cüret edecek?
Ama Jupiter onları dağların altına fırlatmıştı,
Alev saçan ağızlarına bastırıp ateş çıkartmıştı.²⁴
Bu canavar köleyi cehenneme göndereceğim ben de,
Orada sonsuza kadar beslensin ateşle, kükürtle.

MEANDER

Düştüğü rahme azgın tohumlarını
Serpmiş bazı kutsal ya da cehennemî güçler,
O bir insan ırkından gelmiyor asla,
Dehşet verici kibriyle hiç düşünmeden
Hükmetme sevdasına kapılmış,
Meslek edinmiştir hırsı.

ORTYGIUS

İster tanrı, ister iblis, isterse toprağın ruhu olsun,
Ya da insan kılığında bir canavar,
Neyle yoğrulmuş olursa olsun
Hangi yıldız tarafından yönetilirse yönetilsin,
Ona karşı durmak için kafa kafaya vermeliyiz,
Böyle tiksindirici ve şeytani bir haydudu
Onurumuz ve haklılığımızı savunmak için,
İster dünyamızdan, ister cehennemden, isterse gökten
düşmüş olsun,
Silahlanmalıyız bizden nefret eden bu düşmana karşı.

COSROE

Soylu bir düşünce bu sevgili Ortygius.
Aynı havayı soluduğumuza,
Ve aynı elementlerden oluştuğumuza göre,
Umarım bağlanırsız birbirimize,
Yemin ederek sevgimizle, ölümü ve yaşamı aynı şekilde
karşılama için.
Coşturalım askerlerimizi, onu yakalayalım,
Nankörlüğüyle insana acı veren o kişiyi,

24 Efsaneye göre Jupiter, kendisine karşı gelen devleri dağlara fırlatmıştır, devlerin ateşiyle volkanlar oluşmuş ve bu dağlar ateş kusmayı sürdürmüştür.

Hükmetmeye aç o vahşiyi,
Ölüm ve zafer olmadan kimsenin yatıştıramayacağı,
Kendi hırsının ateşinde yakalım.

Hazırlanın lordlarım ve sevgili askerlerim şimdi,
Kralınızı ve ülkenizi çökmekten kurtarın.

Davullar çalsın!

(Davullar çalar.)

Ve fâni hayatımın sonunu acımasızca belirleyen yıldızlar,
Saplayın kılıcımı, Tanrılara başkaldıran,
Pers ülkesini yönetenleri hor gören o barbarın yüreğine!

(Çıkarlar.)

7. Sahne²⁵

*(Ordular savaşa hazır [girer]. Savaştan sonra, yaralanmış
Cosroe girer. Theridamas, Timurlenk, Techelles,
Usumcasane ve diğerleri girer.)*

COSROE

Vahşi, kana susamış Timurlenk,
Beni hayatımdan ve tahtımdan ettin!
Hain, ikiyüzlü Theridamas,
Mutluluğumun şafağında,
Tahtıma henüz oturmuşken,
Krallıktan indirilmemde ve sonumun gelmesinde
Başarılı bir rol oynadın, aferin sana!
Hoyrat bir acı işkence ediyor kederli ruhuma,
Ve kesiyor sesimi ölüm,
Kılıcınla açtığın yaradan içeri sızıyor,
Ve yağmalıyor yüreğime giden her damarı.
Kana susamış, gözü dönmüş Timurlenk!

25 Bu sahne tam anlaşılamamaktadır. Büyük olasılıkla, bir önceki sahnede çıkanlar Timurlenk'in kuvvetlerinin saldırısına uğramıştır. "Ordular savaşmak için girerler," yönergesi, "savaştan sonra" diye sürüyor.

TİMURLENK

Hükmetme açlığı ve tacın tatlılığı
Yol açtı Tanrıça Ops'un²⁶ en büyük oğlunun
Budala babasını tahttan indirmesine
Ve onun yerine gökyüzünde egemenlik kurmasına,
Budur beni de sana karşı silahlandıran.
Kudretli Jupiter'den daha iyi bir örnek olabilir mi?
Bizi dört elementten meydana getiren doğa,
İktidar için gönüllerimizde çatışmalar yaratır,
Ve hepimizin aklına yükselme fikrini aşılır.
Nitelikleriyle dünyanın mucizevi yapısını kavrayabilen
Ve dolanan her gezegenin yörüngesini ölçebilen
Niteliklere sahip ruhlarımız,
Sonsuz bilginin peşinden giden
Ve huzursuz küreler gibi sürekli hareket eden ruhlarımız,
Kendimiz olmayı ve asla durmamayı emrediyor,
En olgun meyveye,
O mükemmel mutluluğa ve eşsiz nimete erişene,
Dünyada bir tacı ele geçirene dek.

THERIDAMAS

İşte bunun için katıldım Timurlenk'e,
Çünkü o ağırdır, büyük toprak parçaları gibi,
Yukarı kaldırılması zordur ya da krallık taslayıp
Çıkmaya kalkmaz en tepedekilerin üzerine.

TEHELLES

Bu da bizi, Timurlenk'in dostları yaptı
Ve çektik kılıçlarımızı Pers kralına karşı.

USUMCASANE

Jupiter yaşlı Saturn'u²⁷ tahttan indirdiğinde,
Neptun ve Dis²⁸ birer tahta kavuştu,

26 Jupiter'in (Zeus) anası Rhea (Ops), Jupiter'i yemek isteyen Kronos'a, baş-
ka bir oğlunu atarak oğlu Jupiter'i kurtarır.

27 Rhea'nın kocası, Jupiter'in tahttan indirdiği babası Kronos ile özdeşleştirilir.

28 Neptun (Poseidon) ve Dis (Hades) Kronos ile Rhea'nın oğullarıdır.

Timurlenk Pers tahtını ele geçirince,
Biz de Asya'ya hükmetmeyi umuyoruz.

COSROE

Siz doğanın yarattığı en alışılmadık insanlarsınız!
Zorbalığınıza nasıl dayanılır bilmiyorum.
Kansız bedenim giderek soğuyup ürperiyor,
Yaramdan boşalıyor kanım ve yaşamım.
Ruhum cehennemin yolunu tuttu bile,
Bir bir terk ediyor beni duyularım,
Birbirini besleyen sıcaklık ve nem yok artık
Onları besleyen yalnızca kuru bir soğuk,
İğrenç ölüm açgözlü pençeleriyle
Kavradı kanayan yüreğimi,
Harpyler²⁹ gibi, yaşamımı gagalıyor,
Theridamas, Timurlenk, ölüyorum işte,
İkinizin de yakasına yapışsın korkunç intikam.

([Cosroe ölür.] Timurlenk tacı alıp başına koyar.)

TİMURLENK

Kızgın Furialar³⁰ lanetlese bile beni,
Kaçırmam bu kadar zengin ödülü.
Theridamas, Techelles ve sizler,
Pers kralı olarak kimi tanıyorsunuz?

HEPSİ

Timurlenk! Timurlenk!

TİMURLENK

Her ne kadar, savaşın kızgın tanrısı Mars,
Dünyadaki bütün iktidar sahipleri,
İstemese de bu tacı giymemi,
Doğu dünyasının başkomutanı olarak,
Onlara rağmen, giyeceğim bu tacı yine de,
Timurlenk'in hükümdarlığını isterseniz tabii.

²⁹ Kadın başlı, kanatları, pençeleri ve kuş gövdesi olan efsanevi canavar.

³⁰ Antik Yunan mitolojisinde cezalandırıcı üç tanrıça kız kardeş: Tisipone cinayeti, Megaera kıskançlığı, Alecto öfkeyi cezalandırıyordu.

HEPSİ

Çok yaşa Timurlenk, Asya'nın hükümdarı!

TİMURLENK

Tanrılar toplansa,

Beni Pers Kralı ilan etse, bu taç

Olmaz başımdaki kadar güvende.

(Çıkarlar.)

III. Perde

1. Sahne

(Bayezid, Fez³¹ Kralı, Fas ve Cezayir kralları, [Paşalar] ve diğerleri, büyük bir görkemle [girer].)

BAYEZİD

Berberi topraklarının yüce kralları ve paşalarım
Aldığımız duyuma göre,
Timurlenk denen birinin idaresinde
Tatarlar ve Doğulu haydutlar,
İmparatorunuzla çatışmaya yelteniyormuş
Ve bizim, ünlü Bizans kenti Konstantinopolis'teki
kuşatmamızı³²
Kaldırmamızı istiyorlarmış.
Bilirsiniz, ordumuz yenilmezdir;
Tıpkı dolunayda okyanus
Ya da Hazar Denizi suları kabardığında
Ne kadar su damlacığı varsa,
Ondan fazla sünnetli Türk,
Ve devşirme Hristiyan savaşçımız var.
Yabancı bir ordunun bizi tehdit etmesine izin veremeyiz,

31 14. yüzyılda Kazablanka'nın kuzeydoğusunda bulunan bir derebeylik. Fas'ın dört krallığından biridir.

32 Yıldırım Bayezid, İstanbul'u 1391, 1395, 1396 ve 1400 yıllarında dört kez kuşatmıştır. Timur'un Anadolu'ya girmesi üzerine kuşatmayı kaldırmıştır.

Ne Bizanslılar teslim olmadan kuşatmayı kaldırırız
Ne de surların önünde soluksuz kalırız.

FEZ KRALI

Ünlü imparator ve kudretli komutan,
Emrinizdeki paşalarınızı gönderseniz,
Onlara Asya'da kalmalarını emretseniz,
Ya da Kudretli Bayezid'in ağzından
Onları ölümle ve ölümcül ordularla tehdit etse.

BAYEZİD

Hey, sen Paşa, hemen Pers ülkesine gideceksin.
Ona de ki: "Efendin, Türk imparatoru,
Afrika, Avrupa ve Asya'nın yenilmez efendisi,
Rumeli, Hazar Denizi ve Karadeniz'in büyük kralı, fatihi,
Dünyanın en büyük hükümdarı,
Afrika'ya ayak basmamasını
Ya da Rumeli'nde bayrak dalgalandırmamasını
İstiyor ve emrediyor." (Sakın, rica ediyor, deme)
Yoksa onulmaz gazabımıza uğrayacağını söyle.
Ona de ki: Gözüpek bir insan olduğu için,
Barışçıl bir anlaşma yapmaya razı olabiliriz.
Ama o basit ordusuna güvenir de,
Bana savaş açmaya kalkarsa, bu çılgınlık olur,
Onunla kal; sana öyle emrettiğimi söyle.
Ertesi gün, güneş gökyüzünde kaybolmadan önce
Dönmezsen geriye,
Ertesi sabah güneşin doğuşunda,
Timurlenk'in boyun eğmediğini
Ya da kendi ülkesine görevinden dolayı
Sıkıntıya düştüğünü anlayacağız.
İşte o zaman, ona rağmen, seni aldıracağız.

PAŞA

Dünyanın en yüce ve en kudretli hükümdarı,
Devletli Türk padişahına layık bir elçi olarak
Paşanız emrettiğiniz gibi hareket edecektir
Ve isteklerinizi Perslere iletacaktır.

(Paşa çıkar.)

CEZAYİR KRALI

Söylediklerine göre, Timurlenk Pers kralı olmuş;
Bizans kuşatmasını engellemeye kalkışmak için,
Mevcut olanın on misli kuvvete ihtiyacı olur,
Zaten hepsi ihtişamınız karşısında titreyecektir.

BAYEZİD

Doğru Cezayirli, azametim karşısında titreyecektir.

FAS KRALI

Bu baskıcı ordu yüzünden baharı yaşayamadık,
Ne toprağa bereketli yağmurlar yağdı
Ne de doğru dürüst güneşten yararlandık,
Bu güruh toprakları ezip geçti.

BAYEZİD

Hazreti Muhammed'in sözleri kadar doğru,
Bütün ağaçlar biz insanların soluğuyla kavrulup kurudu.

FEZ KRALI

Haşmetli hanımız neler planlıyorlar
Kenti ele geçirmek için?

BAYEZİD

Esir düşen öncü Cezayirlilere,
Önce Karnon Dağı'ndan su getiren
Kurşun boruları³³ kesmelerini emredeceğim;
Karayla bütün ilişkilerini kesmek üzere
Tetikte olacak iki bin atlı sur çevresinde,
Denizde bütün kadırgalar hazır olacak emrime,
Saldırıya hazır piyadeler siperde,
Cehennem ağzı gibi surları dövecek toplarımız,
İçeri gireceğiz açılan gediklerden;
Böylece, Bizans'ı ele geçireceğiz.
(Çıkarlar.)

33 Yazarın hatası. Bizans'ta suyu kaynaktan su kemerleri ve su yolları ile getirip bir gölette ya da haznede biriktiriyorlardı; Marlowe'un yazdığı gibi kurşun borular yoktu.

2. Sahne

(Agydas, Zenocrate, Anippe diğerleriyle [girer].)

AGYDAS

Zenocrate Hatun, dinlenirken gelen,
Ve sizi rahatsız eden o şiddetli nöbetlerin nedenini,
Sorma cüretinde bulunabilir miyim efendim?
Böyle güzel bir yüzün,
Üzüntüden her gün biraz daha solması, çok yazık,
Timurlenk tarafından kaçırılmanın acısını
(Ki en çok bu mutsuz ediyordur sizi)
Çoktan atlatmış olmanız gerekirdi.

ZENOCRATE

Çoktan atlattım bunu,
Zira giderek artıyor bana olan tutkusu,
O ki gökyüzünün kraliçesini bile memnun eder,
Baştaki küskünlüğümü geçti sayesinde.
O zamandan beri farklı,
Bitmek bilmez ve teselli edilemez duygular meşgul ediyor
zihnimi,
Ruhum çekildi, öyle görünüyorum bu yüzden,
Bu aşırı duygularımı dışa vurursam,
Dehşet verici bir suretine dönüşürüm ölümün.

AGYDAS

Zenocrate böyle bir kaderi tadacaksa,
Ölümsüz tanrıların sonu gelir,
Ve Phoebe'nin gümüş gözlerinin değdiği her şeyin.

ZENOCRATE

Ah, can ve ruh dolaşıp duruyor bağrında,
Bedenimi toprak kadar kayıtsız kılıyor;
Timurlenk'le yaşayıp ölmem için
Birleştirse ya canını ve ruhunu benimkilerle!

(Arkada Timurlenk, önde Techelles ve diğerleri girer.)

AGYDAS

Timurlenk'le mi? Ah güzel Zenocrate,
Bu kadar iğrenç ve barbar bir adam,
Sizi babanızdan çekip koparan
Sizi bir kraliçenin onurundan yoksun bırakan,
(Sizi değersiz odalığı sayan kişi)
Sevginizle onurlandırıldığını sansın.
Kudretli Sultan, sizi duyacak
Hiç kuşkusuz, pek kısa zamanda,
Timurlenk'i yok edip
Sizi bu esaretten kurtaracak.

ZENOCRATE

Agydas, bu sözlerinizle yaralıyorsunuz beni,
Hak ettiği gibi söz edin Timurlenk'ten,
Onunla geçirdiğimiz zamanlarda olan biten
Kötülükten ve kölelikten çok uzakta
Hatta soyluca düşünenlere kalsa, prenlere yakışır tarzda.

AGYDAS

Böyle vahşi görünen, savaş hilesinden başka bir şey
bilmeyen
Bir adamı nasıl sevebilirsiniz?
Sizi kollarına alıp okşadığında,
Bilmem kaç bin kişiyi öldürdüğünü söyleyecek,
Aşk sözcükleri beklerken,
O, size, savaş ve kandan söz edecek –
Bunlar, o narin kulaklarınız için ne iğrenç ne acı konular.

ZENOCRATE

Güneş, Nil'in akışına nasıl bakıyorsa,
Ya da Sabah Güneş'i nasıl kollarına alıyorsa,
Soylu aşkım, yakışıklı Timurlenk de öyle bakıyor bana;
Konuşması, Pierides'e³⁴ karşı şarkı söyleyen
Musaların müziğinden de tatlı,

34 Pierus'un kızları, esin perileri Musalara meydan okumuş, bu cüretlerinden dolayı, ceza olarak birer saksığana dönüştürülmüşlerdir.

Ya da Minerva³⁵ ve Neptun'un çekişirken söylediklerinden,
Kudretli Timurlenk'le evlenirsem
Zannederim daha üstün olur konumum,
En büyük tanrının kız kardeşi Juno'dan bile.

AGYDAS

Ama bu kadar sadakatsiz olmayın sevginizde,
Genç Arap nişanlınız umutla yaşamalı yine de.
Sizi kurtardıklarında o da mutluluğa kavuşmalı.
Timurlenk, basit bir çobanken sizi sevmiş olabilir,
Ama bakın Pers kralı olduktan sonra değişti hali,
Güzel sözleri ve sizi desteklemesi,
Kibarlık gösterisinden başka bir şey değil.

ZENOCRATE

O zaman dökülsün gözyaşlarım, aksın yanaklarıma,
Değersizliğim yüzünden sevgisini kaybetmekten korkayım.
*(Timurlenk, Zenocrate'e gider ve sevgiyle elinden
tutup onu götürür, öfkeyle Agydas'a bakar, ama bir
şey demez. Agydas dışında herkes çıkar.)*

AGYDAS

Kaderin ve kuşkulu sevginin ihanet ettiği,
Asık yüzlü gazap ve kıskançlığın tehdit ettiği,
Korkunç bir intikamla gafil avlanmış bendeniz,
Duruyorum burada, şaşırdım
Timurlenk'in öfkesini gizli düşüncelerle kapattığını
Ve hiddetini sessizlikle sarıp sarmaladığını görünce.
Alnında ölümün çirkin gölgesi dolaşıyor
Ve yüreğindeki hiddet gözlerine yansıyor,
Kuyruklu yıldız pırıltısı gibi intikam ışıldıyordu,
Ve bu da yanaklarına solgun bir ifade veriyordu.

35 Antik Yunancada Athena (Minerva), Attika üzerine bir yarışmada Poseidon'a üstün gelmiştir; Neptun at sunarken o bir zeytin dalı sunmuştur, zeytin dalı, Attika'ya attan daha anlamlı geldiği için ödül Athena'ya verilmiş ve kentin adı Athena (Atina) olmuştur.

Hyade kardeşlerin,³⁶ kasvetli bulutlardan ordu
kurduğunu görünce,
(Auster ve Aquilon,³⁷ kanatlı atlarıyla,
Ter içinde sulu göklerde çarpışır,
Parçalanan mızraklar gökgürültüsü çıkarır,
Ve kalkanların çarpması yıldırım çaktırır.)
Denizci korkuyla toplar yelkenlerini ve derinliğini ölçer
denizin,
Rüzgârın ve dalgaların saldığı korkuya son versin diye,
El açar yakarır gökyüzüne.
Şimdi Agydas da bu halde işte, çatık kaşlar karşısında
Onlar ki bir kasırga kopardı zihnimde
Ve hatunun yenilgisi içime doğdu.
(Techelles kılıfsız bir hançerle girer.)

TECHELLES

(Hançeri verirken.)

Agydas, gör bak kral seni nasıl selamlıyor,
Bunun ne anlama geldiğini bulmanı rica ediyor.
(Techelles çıkar.)

AGYDAS

Kıskançlık ve aşkın öldürücü bakışlarını
Daha önce öngörmüştüm, şimdi kanıtlama zamanı.
Sözleriyle korkumu kuvvetlendirmesine ne gerek vardı
Sözler ne işe yarar böyle aletler dururken.
Agydas, “Öleceğin kesin,” diyor bu davranışın,
Ölümlerden ölüm beğen,
Onuru büyük, ıstırapı küçük olur böylesinin,
O yüzden titremesin ellerin,
Son ver onun ve tanrıların onayladığı bu işkenceye.
Geciktirme kaderini Agydas, felakete mal olabilir bu,
Bunu engellemek için acele etmelisin.
Zorbanın korku veren öfkesinden azat et kendini,

36 Mitolojide Atlas'ın dünyaya nem sağlayan kızları.

37 Auster and Aquilon. Güney rüzgârları ile kuzey ve kuzeydoğu rüzgârları.

Uzaklaş ruhuna ıstırap verecek işkencelerden
Ve cehennemin kendisinden.
Bırak Agydas'ın ölümü Agydas'ın elinden olsun
Bu hançerle sonsuza dek uyusun.

(Agydas hançeri göğsüne saplar ve ölür. Techelles ve Usumcasane girer.)

TECHELLES

Görüyorsun, Usumcasane, lordum kralımın
Ne demek istediğini nasıl da doğru anlamış.

USUMCASANE

İnan olsun Techelles, bu yiğitçe bir ölüm,
Akıllı ve onurlu bir insan olduğu için
Haydi götürelim buradan şimdi naaşını,
Ve değerine layık bir törenle gömelim.

TECHELLES

Anlaştık Casane, onurlandıracağız onu.

(Agydas'ın cesedini taşıyarak çıkarlar.)

3. Sahne

(Timurlenk, Techelles, Usumcasane, Theridamas, Paşa, Zenocrate, [Anippe] ve diğerleri [bir tahtla girerler].)

TİMURLENK

Paşa, efendine, Bitinya'da³⁸ buluşacağımızı³⁹ söyle.
Bakalım gelecek mi! Bırak bu lafları,
Türkler böbürlenmeyi severler,
İcraattan çok tehdit vardır onlarda
Çıksın savaş alanına ve seni bizden alsın!
Yazık, zavallı Türk padişahı,
Timurlenk'in gücü karşısında pek zayıf kalır.

38 Bugün Bursa, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, İzmit, Düzce, Yalova, Bolu, Kastamonu, Bartın ve Zonguldak illerini içeren coğrafi alanın Antik Çağ ve sonrasındaki adı.

39 Yıldırım Bayezid ve Timurlenk Ankara Ovası'nda karşılaşmıştır.

Karargâhıma dikkatle bak, o zaman fikrin değişir:
Komutanlarım ve askerlerim
Afrika'yı fethedemez gibi mi görünüyor?

PAŞA

Adamlarınız cesur olabilirler, ama sayıca az,
Kudretli düşmanınızı korkutamazlar.
Dünyanın yüce komutanı, efendimin,
Kendisine bağlı on beş kralın yanı sıra,
Savaş için Trablus'tan getirilmiş
Azgın Moritanya kısraklarını süren
Silahlı on bin yeniçerisi,
Bizans'la iki savaş geçirmiş
İki yüz bin piyadesi var;
Ayrıca, bir savaş çıktığında,
İstediği zaman, kendisini izleyecek
Birçok birlik kurabilecek durumda.

TECHELLES

Ne kadar çok asker yığarsa, o kadar büyük olur zayıtı,
Çünkü bizim savaşçı ellerimizde yok olurlar,
O kısraklara piyadelerimiz el koyar,
Bir bir avlarız o heybetli yeniçerilerinizi de.

TİMURLENK

O krallar efendinizi izleyecekler mi acaba?

PAŞA

Efendimiz nasıl uygun görürlerse,
Bazıları yeni ele geçirilmiş eyaletlere hükmetmekte.

TİMURLENK

(Adamlarına.)

O zaman yiğitçe savaşın, sizin olsun tahtları.
Beni Asya'nın imparatoru yapan bu ellerimle
Takacağım muzaffer başınıza o taçları.

USUMCASANE

İsterse, Afrika'yı ve Rumeli'ni boşaltıp
Milyonlarca asker çıkarsın,
Biz yine da eminiz zaferimizden.

THERIDAMAS

İki kralı üç kez alt eden Timur,
Türk imparatorundan daha kudretlidir,
Onu Avrupa'dan atacak
Ve dağılan ordusunu teslim olana
Ya da ölene dek izleyecektir.

TİMURLENK

Doğru dedin Theridamas! Hep bu ruh haliyle konuş,
Çünkü Timurlenk'e "cekler" "caklar" uygun düşer,
Gülümseyen yıldızlar ona mutlak bir umut verir,
Düşmanıyla karşılaşmadan önce bile zaferi kesindir.
Ben, Tanrı'nın kamçısı ve gazabıyım,
Dünyanın tek korku ve dehşet verici azabıyım,
Önce Türk padişahını halledeceğiz,
Sonra da köleleştirdiğiniz o Hristiyanları özgür
bırakacağız,

Ağır zincirlerle bellerini büktünüz,
Aç bıraktınız onları az bir gıda verip
Küreğe mahkûm ettiniz Karadeniz'deki teknelerinizde,
Biraz soluklanacak, dinlenecek olsalar,
Kırbacla cezalandırdınız ağır bir biçimde,
Kadırganın bir yanında yatarken soluk soluğa,
Hayata tutunmaya çalıştılar her kırbaçta.
Bunları yapan Cezayirli korsanlar
Lanetli sürü, Afrika'nın pislği,
Hristiyan kanını yağmalayan serseri asker kaçakları.
Ama ben hayatta olduğum sürece,
O kent lanet edecek
Timurlenk'in Afrika'ya ayak bastığı güne.

(*Bayezid, paşaları ve kralları [Fez, Fas, Cezayir kral-
ları, Zabina, Ebea ile] girer. [Bir taht getirilir.]*)

BAYEZİD

Paşalarım ve muhafız birliğimin yeniçerileri,
Dinleyin, Afrika'nın en büyük hükümdarı efendinizi.

TİMURLENK

Techelles ve diğerleri, hazırlayın kılıçlarınızı.
Bayezid’le çarpışacağım kesindir.

BAYEZİD

Fez, Fas ve Cezayir kralları,
Sizin “Efendimiz” dediğiniz bendenize,
O “Bayezid” diye hitap ediyor!
Bakın hele bu İskit kölenin küstahlığına. –
Sana şunu söyleyeyim serseri,
Benim atıma bakanların bile,
Soylu unvanları ve adları vardır;
Bana alenen “Bayezid” diye hitap etme cüretini
Nereden buluyorsun sen?

TİMURLENK

Şimdi beni dinle Türk,
Benim atıma bakanlar da
Seni Afrika’da tutsak alacaklar;
Bana alenen Timurlenk deme cüretini
Nereden buluyorsun sen?

BAYEZİD

Muhammed adına, atalarımın mezarı
Ve kutsal Kuran üzerine yemin ederim ki,
Şu herif bir güzel hadım edilip
Sarayımda cariyelerime hizmet edecektir
Ve şurada kibirle duran komutanları,
Yenilgilerini görmesi için yanımda getirdiğim
İmparatoriçemin arabasına koşulacaktır.

TİMURLENK

Pers ülkesini fetheden kılıcım üzerine yemin ederim ki,
Senin yenilgin benim adımı dünyaya duyuracak.
Sana nasıl davranacağımı söylemeyeceğim,
Ama şu kadarını bil, karargâhımdaki en basit asker bile
Kahkahalarla gülecek zavallı haline.

FEZ KRALI

(Bayezid'e.)

Kudretli Türk imparatoru ne diye

Bu Timurlenk gibi bir aşağılığı muhatap alıyor?

FAS KRALI

Siz, Mağribîler ve Berberi topraklarının yiğit insanları,

Bu utanç verici insanlara nasıl ses çıkarmazsınız?

CEZAYİR KRALI

Konuşmayı kesin,

Onlara Bizanslıların bağırsaklarını deşen

Palalarınızın gücünü tattırın.

BAYEZİD

Çok iyi dediniz, bana yardım eden yiğit ve sadık krallarım!

Üçünüzün orduları ve benim muazzam ordum

Bu aşağılık Persleri yiyip yutacaktır.

TEHELLES

Güçlü, ünlü ve kudretli Timurlenk,

Şunların ömrünü uzatmak için niye bekliyoruz?

THERIDAMAS

Afrika'nın kralları olarak hüküm sürmek,

Şunların taçlarını kılıçla almak için sabırsızlanıyorum.

USUMCASANE

Böyle bir ödül için hangi ödle dövüşmez?

TİMURLENK

Hepiniz cesaretle dövüşün ve kral olun!

Bilin ki benim sözlerim kehanettir.

BAYEZİD

Üç yiğit oğlanın annesi Zabina,⁴⁰

Hani Herakles⁴¹ henüz çocukken

Zehirli yılanın çenesini dağıtmış ya,

40 Yazarın uydurduğu bir addır. Bayezid'in nikâhlı eşleri şunlardır: Hatun, Devlet Hatun, Hafsa Hatun, Sultan Hatun, Marya Olivera Despina Hatun, Maria Hatun, Angelina Hatun.

41 Efsaneye göre, Herakles Jupiter'in eşi Juno'nun emriyle iki dev yılanı elle-riyle boğmuştur.

Elleri bir savaş kalkanını tutacak kadar büyükmüş,
Oğullarımın omuzları da bir zırha uyacak kadar geniş,
Kolları, bacakları Tiphon'un⁴² veletlerinden
Daha güçlü ve daha adaleli,
Babalarının yaşına geldiklerinde,
O güçlü yumruklarını indirecekler toprağa
Ve topraktan tepeler fırlayacak:
Bu imparatorluk tahtına oturacak
Ve benim sarığımı giyecekler başlarına.
Ama önce bu serkeş Timurlenk'i hizaya getireceğim
Ve bütün subaylarını tutsak edip zincirleteceğim.

ZABINA

*(Bayezid'in tahtına oturur ve sarığı başına geçirir.)*⁴³

Dediği kadar başarılı olsun Bayezid!

TİMURLENK

Yaşayan en sevgi dolu kız, Zenocrate,
İncilerden ve değerli taşlardan da güzelsin,
Timurlenk'in gözünde tek mükemmel örneğisin
erdemin,
Gözlerin, gökyüzünün ışıklarından daha parlak,
Konuşman, en güzel melodiden daha tatlı,
Bir bakışınla, dağıtırsın kararmış gökteki bulutları,
Gürleyen Jupiter'in öfkesini yatıştırırsın:
Dünyanın imparatoriçesi gibi,
Onun yanına otur, benim tahtımı süsle.
Onu ve krallarını yenene dek
Onlar kullarım olana, ayaklarıma kapanana dek
Ve Zafer'le, bütün adamlarımla önünden geçene dek
Kımıldama yerinden.
O an gelince tahtıma kurul ve benimle övün,

42 Tartarus ile Ge'nin (Dünya'nın) birleşmesinden doğmuş bir ucubedir. Tiphon ile canavar Echidna'nın birleşmesinden Nemea aslanı, Orthrus ve Cehennem kapısını bekleyen üç başlı köpek Cerberus ile Tebai Sfenks'i Chimaera ve yedi yılan başlı Hydra canavarı doğmuştur.

43 Marlowe'un Türk törelerini bilmediği anlaşılmaktadır.

Biz silahlarımızı nasıl konuşurursak
Sen de o hatunla öyle konuş.

ZENOCRATE

(Pers tahtına oturur ve tacı başına koyar.)

Sevgilim, Pers kralı,
Zaferle ve yaralanmadan dön!

BAYEZİD

Şimdi bütün Avrupa'yı korkuyla titreten
Türk ordusunun gücünü hissedeceksin.
Tüm Bitinya'yı dolduracak kadar Türk, Arap
Mağribî ve Musevi var benim yanımda.
Bırakın binlerce kişi ölsün,
Onların cansız bedenleri birer duvar
Ve siper olacaktır kalanlara;
Tıpkı Hydra'nın başı gibi, kesildikçe iki baş çıkar,
Benim de kuvvetlerim öyle çoğalacak işte,
Eksilse de, gücünü koruyacaktır.
Askerlerim boyunlarını kılıçlara uzatsa da,
İstedğin darbeyi vursan da birçoğuna,
Hepsini öldürmeye takatin yetmeyecek.
Arsız budala Timurlenk, benimle karşılaşmak
Ne demektir bilemezsin, meydan savaşında,
Yürüyecek yer dahi bulamazsın orada.

TİMURLENK

Muzaffer kılıçlarımız yer açacaktır bize,
Düşmanlarımızı öldürerek yol açmaya
Ve ak pak Tatar tepelerinde yetişmiş
Yağız atlarımızın nallarıyla
Düşmanımızın karnını deşmeye alışkınız biz.
Karargâhım, Julius Caesar'ın ordugâhına benzer
Hiç savaşmadan kazanır zaferi;
Farsalia'da da öyle kıran kırana bir savaş olmamıştı.
Adamlarım da bunu yeğler.

Havada süzülen ruh sürüleri,
Kurşunlarımızı, mızraklarımızı yönlendirirler
Ve sayelerinde darbeleriniz ancak
Duyarsız ışığı yaralar;
Zafer, kanlı sancaklarımızın her yana yayıldığını görünce,
Kanat çırpmaya başlar.
Dinlenmeye iner benim sütbeyaz çadırıma
Şimdi gelin lordlarım, silahlarınızı alın!
Bu meydan, Türk padişahı, karısı ve hepsi bizim.
(*Timurlenk adamlarıyla çıkar.*)

BAYEZİD

Gelin krallarım, paşalarım, biz de palalarımızı kuşanalım,
Dermansız Pers kanıyla susuzluğumuzu giderelim.
(*Bayezid adamlarıyla çıkar.*)

ZABINA

Aşağılık cariyeye, yanımda oturmak zorunda mısın?
Kudretli Türk padişahının imparatoriçesiyim ben.

ZENOCRATE

İğrenç kadın, kendini beğenmiş saygısız
Bana nasıl cariyeye dersin?
Ben kudretli Timurlenk'in nişanlısıyım.

ZABINA

Yani büyük Tatar hırsızının nişanlısı!

ZENOCRATE

Böyle konuştuğuna pişman olacaksın,
Paşalarının yüce kralı ve sen,
Onun soylu ayaklarına kapanıp merhamet dilerken
İkiniz de benden yardım dileyeceksiniz.

ZABINA

Senden mi yardım dileyeceğim?
Sana şu kadarını söyleyeyim, utanmaz kız:
Benim oda hizmetçimin çamaşırlarını yıkayacaksın—
Onu nasıl buluyorsun Ebea? Hizmet edebilir mi sana?

EBEA

Hanımım, kendini soylu biri sanıyordur belki.
Ama ben bilirim onu başka bir kalıba sokmayı,
O narin parmaklarını çalıştırmayı.

ZENOCRATE

İşitiyor musun Anippe, senin kölenin konuşmasını,
Ve benim kölem, yani hanımının tehdidini?
İkisi de bu küstahlıkları yüzünden,
Basit askerlere yemek ve içki taşıyacaklar,
Yanımıza geldiklerinde aşağılayacağız onları.

ANIPPE

Ama eğer majesteleri izin verirse,
Oda hizmetçimin yapmak istemediği şeyleri
Arada ona yaptırabilirim.

(Bir an, dışarıda süren savaşın seslerini dinlerler.)

ZENOCRATE

Ey tanrılar ve Persleri yöneten güçler,
Sevgili efendimin değerli bir kral olduğunu gösterin,
Bayezid'e karşı efendime güç ver,
Düşmanları, avcılarının önünde kaçan karaca sürüsü gibi,
Efendimin öfkeli bakışlarından kaçsın,
Ben de efendimin zaferini göreyim.

ZABINA

Muhammed adına, Allah'a dua ediyorum,
Gökyüzünden düşmanlarımızı öldüren darbeler ihsan et,
Beyinlerini dağıt Tatarların ve yok et
Her kim ki yaklaşırsa
Hristiyanlarla ilk savaştığında kutsal mabedine
Mücevherler getiren Bayezid'e.

(Dışarıdan gelen savaş seslerini dinlerler.)

ZENOCRATE

Türklerin kan içinde yerde yattıkları
Ve Timurlenk'in Afrika'nın efendisi olduğu anlaşılıyor.

ZABINA

Aldanıyorsun. Efendim Bizans'ı yenip
Rumları köle gibi Afrika'ya sürdüğünde de
Borular böyle çalışıyordu.
Kibrinin layığı neyse seni öyle kullanacağım;
Hazırlan, kölem olarak yaşayıp ölmeye.

ZENOCRATE

Muhammed gökten inse ve yemin etse,
Efendimin öldürüldüğüne ya da yenildiğine,
Yine inandıramazdı beni,
Ama aksini söylese, yaşayıp üstün geldiğini söyleseydi,
Hemen inanırdım ona.

*(Bayezid [sahne boyunca] kaçar, [Timurlenk] onu
sahne dışına kovalar. Çarpışma kısa sürer. [Tekrar]
girerler, Bayezid yenilmiştir.)*

TİMURLENK

Eee söyle bakalım paşaların kralı, kim üstün geldi?

BAYEZİD

Sen, lanetli kaderin cilvesiyle.

TİMURLENK

Nerede senin şu cesur, bağlı kralların?

*(Techelles, Theridamas, Usumcasane [her biri elinde
bির taç ile] girerler.)*

TECHELLES

Taçlarını aldık; cesetleri savaş alanını süslüyor.

TİMURLENK

Her birinize bir taç mı? Demek, kral gibi dövüştünüz.
Onları hazineme teslim edin.

*(Techelles, Theridamas ve Usumcasane taçları teslim
ederler.)*

ZENOCRATE

Yüce efendimin kazandığı büyük zafer için
Kraliyet tacını ona geri sunuyorum.

TİMURLENK

Hayır, sen o hatundan sarığı al
Ve Afrika'nın imparatoru olarak benim başıma koy.

ZABINA

Olmaz, Timur, şu anda üstün gelmiş de olsan,
Henüz Afrika'nın efendisi değilsin.

THERIDAMAS

(Zabina'ya.)

Kendi iyiliğin için hatun, ver onu Zenocrate'e.
([Theridamas] onu alır ve Zenocrate'e verir.)

ZABINA

Onur kıran herifler, hırsızlar, serseriler!
Yüce efendime nasıl böyle hakaret edersiniz?

THERIDAMAS

Buyurun efendim, siz bir imparatoriçesiniz, o hiçbir şey.

TİMURLENK

(Zenocrate Timurlenk'in başına sarığı koyarken.)

Şimdi değil, Theridamas. O hatunun zamanı geçti.
Bir zamanlar onları ayakta tutan sütunlar çöktü,
Benim muzaffer ayaklarımın altındalar şimdi.

ZABINA

Tutsak olabilir, ama fidye ödeyip serbest kalabilir.

TİMURLENK

Bütün dünyayı ödesen bile karşılayamazsın fidyesini.

BAYEZİD

Ah güzel Zabina, savaşı kaybettik,
Türk imparatoru şimdiye dek asla kaybetmemişti bir savaşı
Düşmanı kim olursa olsun, hep zafer kazanırdı
Şimdi Hristiyan kâfirler mutlu olmuştur
Pek sevdikleri çanlarını çalıyorlardır şimdi,
Havaifişekle kutluyorlardır yenilgimi.
O rezil putperestler, ben ölmeden önce,
Pis kemikleriyle şenlik ateşi yakarlar yenilgime;
Bugünlük zafer kaybedildiyse de,

Afrika ve Rumeli'nde yeterli birliklerim var,
Onlar beni yine yeryüzünün hâkimi yapabilirler.

TİMURLENK

Bana engel olacak o birlikleri yok edeceğim,
Kendimi Afrika'nın efendisi ilan edeceğim.
Doğu'dan Batı'nın en ücra köşelerine kadar
Uzanacak Timurlenk'in kuvvetli kolları.
Her yıl Venedik körfezine yelken açan,
Hristiyan teknelerinin çevresinde dolanan
Ve onları yağmalayan
Korsanlık yapan çektiriler, kadirgalar
Zakintos Adası'na demir atıp atıl kalacaklar.
Pers donanması ve savaşçılar
Hint Okyanusu'na açılıp Hint yarımadasını dolaşıp
Persepolis'ten Meksika'ya,
Oradan Cebelitarık Boğazı'na varacak,
Orada diğer kuvvetlerle birleşecekler,
Biskay körfezinden Portekiz'e ve nihayet oradan
İngiliz kıyılarına kadar kontrolüme girecek.
Bu benim bütün dünyayı ele geçirmem demek.

BAYEZİD

Fidyem ne kadar? Söyle Timurlenk.

TİMURLENK

Timurlenk'in senin altınına ihtiyacı mı var sanıyorsun?
Hint krallarını ben seçeceğim ölmeden önce,
Benimle barış yapmaları için
Madenlerini geri vereceğim,
Gazabımı yatıştırmak için hazine arayacağım. –
Hadi bağlayın onları, biri padişahı götürsün.
Hatunu da götürün, sevgilimin hizmetçisi olsun.

(Onları bağlarlar.)

BAYEZİD

Ah, alçaklar, kutsal kollarıma dokunmaya nasıl
cüret edersiniz?
Ey Muhammed, uyan gör halimi!

ZABINA

Ah Muhammed, nasıl izin verirsin

Bizim bu kaba, vahşi Tatarların kölesi olmamıza!

TİMURLENK

Hadi onları içeri götürün,

Bu zaferi şölenlerle kutlayalım.

(Bayezid ile Zabina'yı tutsak olarak götürür ve çıkarlar.)

IV. Perde

1. Sahne

(Mısır Sultanı, üç dört emir, Capolin [ve bir ulak] ile [girer].)

SULTAN

Uyan, ey Memfis halkı! Dinle, İskit davullarının sesini!
Dinle, Şam'ın⁴⁴ kulelerini yıkan tunç topların gürlemesini!
Sultan'ın kızı Zenocrate'i cariyesi yaptı Volgalı serseri,
Siz, tavşan yürekli, aşağılık Mısırlılar,
Timsahlardan çekinmeden yan gelip yatarken Nil kıyısında
Bizi utanca boğan hırsız ve avare ordusuyla,
Dalgalandırmaya başladı sancaklarını her yerde,
Gök gibi gürleyen toplar derilerini inletirken
Sere serpe yatan timsahlar gibi.

ULAK

Hayır, Yüce Sultanım, ateş saçan Timurlenk'in
Hiddetli bakışını hiç gördünüz mü Yüce Efendimiz,
Saldığı dehşet ve hükmeden gözleriyle
Ortaklarının kalbini kazanmış,
Hükümdarımız sizi bile şaşırtabilir.

SULTAN

Sana diyeceğim o ki, Timurlenk bir alçak sadece,
Timurlenk cehennemin prensi Gorgon olsa bile,
Sultanınız, adım atmaz onunla birlikte.
Hadi durma, kuvvetlerinden bahset.

44 Sultan, Timur'un Şam'ı zapt etmesinin Mısır için bir tehdit oluşturduğunu ima ediyor da olabilir.

ULAK

Kudretli efendimiz,
Zırhlı üç yüz bin süvari
Serkeş adımlarla sekerek
Kibirle yürüyen küheylanların üzerinde;
Kılıçlarını, mızraklarını ve kargılarını
Tehditkârca sallayan beş yüz bin piyade;
Dikenli çalı gibi sıkılaştırıp safları
Sancaklarının etrafını sararak.
Mancınıkları ve savaş aletlerinin sayısı
Savaşçılardan fazla.

SULTAN

Kuvvetlerinin sayısı gökteki yıldızlarınkine eşit,
Nisan yağmurlarının bitmez tükenmez damlaları
Ya da sonbaharın dökülen sararmış yaprakları kadar
Sayısız olsa da, Sultanınız kudretiyle,
Öfkesinden aldığı güçle, dağıtıp perişan edecektir onları
Ve düşüşlerine merhamet eden hiç kimse yaşamayacaktır.

CAPOLIN

Yüce efendimiz, savaşçılarınızı sayacak
Sayısını artıracak zaman var.
Durmadan ilerliyor Timurlenk, avantajı bu
Sizi hazırlıksız yakalayacak.

SULTAN

İsteddiği kadar avantajlı olsun,
Bütün dünya onun için savaşsa ne olur?
Ama o bir şeytan –insan değil ki–
Bize rağmen, güzel Zenocrate’i bizden esirgediği için
İntikam almalıyız Timurlenk’ten.
Bu kollar onu yeraltının karanlığına gömecektir,
Gecenin zifirî karanlığında günahlarını kefenleyecektir.

ULAK

İzninizle yüce efendim, anlamanız gereken bir şey var:
Onun verdiği kararlar her şeyin üstündedir.
Örneğin, ilk gün, yer seçip
Kurdurduğunda çadırlarını ki beyazdır renkleri,

Gümüş sorgucuna kar beyazı parlak bir tüy takmış,
Zihnen sakın olduğuna işaretmiş bu,
Yağma ve yıkıma doyduğu için kan istemiyormuş artık.
Ama ikinci gün, eşyaları gibi kızıl bir şafak vakti,
Galeyana gelen gazabını kanla bastırmış,
Eli silahlı hiç kimseyi bağışlamamış.
Eğer tehditleri bir özürle karşılık bulmazsa,
Her şey karalara bürünüyor – çadırı bile siyah oluyor.
Mızrağı, kalkanı, atı, zırhı, sorgucu da.
İşte o zaman, önüne çıkanı
Ölümler ve cehennemle tehdit ediyormuş,
Cinsine, makamına ve yaşına bakmadan
Bütün düşmanlarını ateş ve kılıçla yok ediyormuş.

SULTAN

Acımasız aşağılık serseri,
Savaş yasalarını bilmeyen cahil çoban!
İşi gücü yağma ve cinayet;
Bu köle, savaşın görkemli adına leke sürdü.
Capolin, git yokla şu yakışıklı Arap kralını,
Onun aşk ümidini boşa çıkardı bu köle,
Kaçırarak güzel kızımı.
Bizimle anlaşıp aynı safta savaşarak
Acaba intikam almak ister mi?
(Çıkarlar.)

2. Sahne⁴⁵

([Bir taht getirilir.] [Beyazlar giymiş] Timurlenk,
Techelles, Theridamas, Usumcasane, Anippe, Bayezid'i
kafeste getiren iki Mağribî ve arkasından Bayezid'in karısı
[Zabina] girer.)

TİMURLENK

Ayak taburemi getirin.
([İki Mağribî Bayezid'i] kafesten çıkarırlar.)

45 Timur, Bayezid'i esir aldıktan sonra Şam'ı kuşatmıştır.

BAYEZİD

Ey, Cennetmekân Muhammed'in imamları,
Kurban edin, kesin biçin etinizi,
Onun sunağını kanınızla boyayın,
Mor kanlarınız kızdırsın gökyüzünü,
Her sabit yıldız Mağribî bataklığındaki zehri emip alsın
Ve şu muzaffer zorbanın boğazından aşağı akıtsın!

TİMURLENK

Küreyi hareket ettiren Baştanrı,
Süslemiş onu binlerce ışıkla,
Çok yakında
Görkemli gökyüzünü yangın yerine çevirecek,
Sonra gizli bir planla beni yerimden edecek.
Ama alçak, bana beddua eden sen,
Önümde yere kapanıp ayak taburesi ol da,
Büyük Timurlenk tahtına çıkabilsin.

BAYEZİD

Böyle bir köleliğe rıza göstermem için
Önce kılıcınla karnımı deşmelisin
Ve yüreğimi ölüme ve cehenneme göndermelisin.

TİMURLENK

Aşağılık serseri, kul, Timurlenk'in kölesi,
Benim krallık onurumun ağırlığını taşıyan bu yeri
Kucaklaman ve ona dokunman kirletir bu zemini,
Eğil alçak, eğil, eğil! Emrime uymazsan
Güröldeyen Jupiter'in sesiyle parçalara ayırırım seni
Ya da bir sedir ağacı gibi parçalara bölerim.

BAYEZİD

Ben aşağıdaki lanetli iblislere bakarken,
Onlar da bana bakıyorlar, cehennem zebanisi olan sen de,
Asanla vuruyorsun bu kahredici toprağa
Hemen yutmasını sağlıyorsun ikimizi de!

([Timurlenk] ayağa kalkar, [Bayezid'in] iskemlesine doğru yürür.)

TİMURLENK

Şimdi havanın şu üç bölgesini⁴⁶ açıkla bakalım,
Diyelim ki göklerin efendisi aşağı bakıyor,
İmparatorları cezalandırıyor ve onlara dehşet salıyor.
Doğumumda hüküm süren yıldızlar, gülümseyin,
Kısın komşu yıldızların ışıklarını!
Kabul etmeyin Ay Tanrıçası Diana'dan ışık almayı.
Çünkü yeryüzünün en parlak ışığı benim,
Doğu'dan yükseldim sakın bir tavırla,
Oradan oraya geçip zirveye yerleştim,
O dönen kürelere ateşimi gönderip
Güneş'in sizin ışığınızı emmesine izin vereceğim.
Kılıcımın darbesi kıvılcımlar çıkardı
Onun çelik yeleşinden.
Bitinya'da yendiğimde bu Türk'ü
Ateşli bir buharın buz kesmiş bir bulutun çevresini
sarması gibi,
Kendime geçecek yol ararken, gökkubbe yarıldı
Ve şimşekler çaktı yeryüzünde,
Ama ben önce zengin Pers ülkesinin üzerine yürümeli
Ya da Şam'ı ve Mısır topraklarını terk etmeliydim,
Clymene'nin göğün dingilini az kaldı yakan
Aklından zoru olan oğlu gibi,⁴⁷
Bizim kılıçlarımız, mızraklarımız ve kargılarımız da
Göğü doldursun ateşli göktaşlarıyla,
Gökyüzü kan rengine büründüğünde,
Dedim ki kendi kendime, onu kızıla boyayan benim,
Başka bir şey düşünmedim sonra, kan ve savaştan başka.

46 O dönemde hava üç bölgeye ayrılıyordu: Ateşin bulunduğu üst bölge, soğuk orta bölge ve Güneş tarafından ısıtılan gökyüzü.

47 Clymene'nin oğlu Phaeton, babası Güneş Tanrısı Helios'un arabasını kullanmak istemiş, ama Phaeton arabayı o kadar beceriksizce kullanmış ki, az kalsın dünyayı yakacakmış; Zeus, yıldırımıyla onu yok etmiş. Bkz. Ovidius, *Metamorfozlar*, II. Kitap.

ZABINA

Değersiz kral, Pers tahtını zulmünle
Ve haksızca gasbetmişsin
Savaş meydanında kocamla karşılaşana dek
Hiç imparator görmemişsin belli ki,
Kubbesi altın yaldızlı ve güneş parlaklığındaki
Saraylarda yaşamaya alışkın bir krala,
Onun ününe layık davranacağın yerde,
Bir kafese kapatıp şanına haksızlık ediyorsun,
Üstüne iğrenç ayaklarına kapanmasını istiyorsun,
Oysa bütün Afrika kralları onun ayaklarını öptü.

TECHELLES

(Timurlenk'e.)

Bu tutsakların dillerini tutmaları için
Daha ağır işkenceler düşünmelisiniz efendim.

TİMURLENK

Zenocrate, kölene hâkim ol.

ZENOCRATE

O benim oda hizmetçimin kölesi,
Anippe, onun diline gem vurmasını bilir –
Ona haddini bildir Anippe.

ANIPPE

(Zabina'ya.)

Bu size bir uyarı olsun, unutmayın, kölemsiniz,
Bir kralı nasıl böyle aşağılarsınız,
Yemin ederim soyup kırbaçlatırım sizi.

BAYEZİD

Büyük Timurlenk ha, beni yendiği için büyük,
Sana dört kudretli kralın sırtında yükselen
Bayezid'in sırtına basma arzusu veren
Hırsla karışık o kibrin en dibe çekecektir seni.

TİMURLENK

Adların, unvanların ve itibarın
Bayezid'den kaçtı, benim oldu,

Bu böyle sürüp gidecek krallar dünyasına karşı. –
Onu kafesine geri koyun.

(İki Mağribî Bayezid'i kafese koyarlar.)

BAYEZİD

Bu mu layık görüldü kudretli Bayezid'e?
Mahvolsun sana böyle yardım edenler!

TİMURLENK

Yaşadığı sürece Bayezid orada kalacak,
Her zafer töreninde kölem olarak yanımda bulunacak;
Ve onun hatunu olan sen,
Masamdan toplanan yemek artıklarını
Ona sen yedireceksin.

Bunun dışında yiyecek götürenler,
Onunla birlikte açlığa mahkûm edilecekler.
Bu benim emrim, böyle olmasını isterim.
Yeryüzünün bütün kralları ve imparatorları
Eğer taçlarını ayaklarımın dibine bırakırlarsa,
O zaman, fidye karşılığı, onu kafesinden çıkarırım.
Yüzyıllar boyu Timurlenk'ten söz edecekler,
Bugünden ta kıyamete kadar,
Bayezid'i nasıl alt ettiğimi birbirlerine anlatacaklar.

Onu Bitinya'dan şimdi bulunduğumuz
Şam'a getiren bu Mağribîler,
Biz nereye gidersek onu oraya getirecekler.
Techelles ve sevgili adamlarım, bundan böyle,
Memfis topraklarını süsleyen piramitlerin bir kopyasını
Şam'ın azametli kulelerinde görebilirsiniz.

Kent surlarının kapısında
Kanat açmış İbis heykelleri
Bizim kahredici darbemize karşı
Savunamayacaktır kenti.

Kent halkı ipek ve yaldızlı giysilerle dolandır, zengindir
kisveleri,

Ve her ev ise hazine.

O kent, insanları ve hazineleriyle bizimdir.

THERIDAMAS

Beyaz çadırlarınız kent kapısında kuruldu
Ve dostluk bayrakları göndere çekildi,
Hiç kuşum yok, teslim olacaktır vali
Ve kenti size devredecektir.

TİMURLENK

Eğer böyle olursa,
Biz de valinin ve kent halkının hayatını bağışlarız.
Yok eğer bayrak kanlanana dek karşı durur
Ve bembeyaz çadırımı kızıla boyarlarsa,
Vali de geberir, bize karşı gelenlerin hepsi de.
Hele beni kara giysilerimle
Ve üçgen flamaları ters asılmış görürlerse.
İşte o zaman kentteki bir kişi bile
Kılıcımdan kurtulamaz.

ZENOCRATE

Ama benim hatırıma biraz daha merhametli olmalısın,
Çünkü burası benim ve babamın ülkesidir, unutmayasın.

TİMURLENK

Dünyada dönmem Zenocrate, eğer yemin ettiysem—
Gidin Türk'ü getirin bana.

*(Çıkarlar. [İki Mağribî Bayezid'in tekerlekli kafesini
getirir.])*

3. Sahne

*([Arap Kralı] Sultan, Capolin, askerler ve renk renk
flamalarla [girer].)*

SULTAN

Vahşi Kalidon ayısının izini süren
Meleager⁴⁸ gibi, yürüyüşe geçtik biz de sanırım.

48 Artemis'in köylere ve tarlalara zarar vermek için gönderdiği vahşi ayıyı öldürmek için Kalidon Kralı Meleager, Argolisli savaşçılarla birlikte sefere çıkmıştır. Bkz. Ovidius, *Metamorfozlar*, VII. Kitap.

Her yanımız Argolisli yiğit savaşçılarla çevrili
Ya da Kızgın Themis'in⁴⁹
Ayonya'nın⁵⁰ bereketli topraklarını kurutsun diye
Gönderdiği beş yüz başlı bir canavar olan kurdu⁵¹

alt etmek için

Coşkun Tebaili gençlerle Kephalos'un⁵² yola çıkışı gibi;
Bu canavar çapulculuk, korsanlık ve yıkımla özdeşleşmiş,
Bir insan cürufu, Tanrı'nın nefreti ve kamçısı,
Mısır'a da göz dikmiş, bu da bizi kızdırdı;
Lordum, işte bu suçlu, eli kanlı Timurlenk'tir,
Güçlü kuvvetli bir cani ve ayaktakımından bir hırsız,
Cinayet işleyerek Pers tahtını gasbetti,
Şimdi de, kendi topraklarımızda
Bize egemen olmaya cüret etmektedir.
Bu kendini bilmez hayvana dersini vermek için
Siz Araplar birleşin Sultan'ın kuvvetleriyle;
Hepimiz kuvvetlerimizi birleştirip
Şam kuşatmasını bir an önce kaldırmaya bakalım.
Böyle aşağılık, yağmacı bir serserinin
Kral olması ve prens gibi taç giymesi,
Majestelerinin ve kudretli imparatorların şanına
leke sürer.

ARAP KRALI

Yüce Sultan, Kudretli Bayezid'in Bitinya topraklarında
Ona yenik düşüp onun tutsağı olduğundan
Haberiniz var mı?
O soylu Türk Padişahı ve Sultan'ın eşi
Şimdi onun köleleri.

49 Adalet Tanrıçası.

50 Yunanistan'ın Boeotia bölgesindeki bir yer adı.

51 Efsanede kurt değil, tilkidir.

52 Antik Yunancada "baş" anlamına gelen *kephalos*; güneşin başı, ısıısıyla Prokris'i (çiy) öldüren (buharlaştıran) bir koca; aynı zamanda Şafak Tanrıçası Eos'un sevgilisidir. Bu dize de Ovidius'un anlattığı hikâyeye dayanır: Kephalos, fevkalade iri ve becerikli köpeği Laylaps'ı, bir türlü ele geçirilemeyen Themis'in gönderdiği tilkiyi bulmaya gönderir. Zeus (Jupiter) bu işten sıkılıp köpeği de tilkiyi de taşla çevirir.

SULTAN

Evet biliyorum ve kötü talihine üzgünüm.
Büyük Arabistan'ın soylu efendisi,
Şu anda Sultan'ın onu düşünecek zamanı yok,
Bu tıpkı fırtınada bir limana sığınmaya çalışan
bir kaptanın,
Yabancı bir geminin fırtınadan kayalara çarptığını
Ve battığını görüp de, kendi derdine düştüğünden
Dua etmekten başka bir şey yapamaması gibi.
Tanrı İbis'in kutsal adı üzerine yemin ederim ki,
Timurlenk, bu korkunç hatayı yaptığı için
O güne, o saate lanet edecektir,
İçi boş bir hükümdar olduğuna
Ve Zenocrate'i bu kadar uzun süre tuttuğuna göre,
Korkarım cariyesi olarak şehvetini onunla besleyecektir.

ARAP KRALI

Dilerim, keder ve öfke intikam almakta acele eder!
Dilerim, Timurlenk bu tecavüzleri için
Gökyüzünün bütün lanetlerine uğradığını hisseder.
Uzun zamandır mızrağımı onun sorgucunda kırmayı
Ve kılıcının taşıdığı sorumluluğu anlamasını istiyordum,
Korkarım tanınmak ve dünyada yalnızca kendi için
giriştiği

Böyle bir şeyde çok müsrif davranmıştır.

SULTAN

Capolin, kuvvetlerimizin durumunu araştırdın mı?

CAPOLIN

Mısır ve Arabistan'ın yüce hükümdarları,
Kuvvetlerinizin toplamı, yüz elli bin atlı ile
İki yüz bin cesur silahlı piyadedir,
Hepsi de zorluklara alışkın yürekli kişilerdir,
Ormandaki bütün vahşi hayvanları avlayan
Avcılar kadar rahat ve şendirler.

ARAP KRALI

Sezgilerim başarılı olacağımızı söylüyor.
Yine sezgilerim, Timurlenk'in ve adamlarının
Tamamen yok oluşunu müjdeliyor.

SULTAN

Öyleyse, bayraktarlarınızı hazırlayın!
Davullarımız yönlendirsın askerlerimizi
Doğru Şam kentinin surlarına!
Ey Timurlenk, Kudretli Sultan'la
Yüce Arap kralını karşında bulacaksın;
Onlar, senin adiliğine ve karanlığına son vermeye,
Hırsızlık ve yağmadan ibaret ününü yok etmeye,
Aşağılık İskitler ve köle Perslerden kurulu adamlarını
Dağıtmaya ve kesip biçmeye geliyorlar.
(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Şölen [hazırlanır] Timurlenk kırmızı giysiler içinde,
[Zenocrate], Theridamas, Techelles, Usumcasane,
Türk padişahı [Bayezid kafestedir, Zabina iki Mağribî
tarafından getirilir] ve diğerleri girerler.)

TİMURLENK

Hadi, kan renkli bayraklarımızı asın Şam'a doğru,
Gazabımı tatmadan önce görsünler,
Surların üstünde yarı ölü gibi korkudan titreyerek
gezinirlerken,
Alsınlar başlarının üstünde dalgalanan bayraklardan
kan kokusunu.
Şimdi şölenimize dönelim ve rahatça eğlenelim,
Şarapla doldurup kupalarımızı savaş tanrısına içelim,
Bu, altınla dolduracaksınız demektir miğferlerinizi,
İason'un Kolkhis'ten aldığı altın post gibi,

Şam yağması zengin edecektir hepinizi.

Eee Bayezid, iştahın kaçmadı mı? Miden⁵³ kaldırıyor mu
bütün bunları?

BAYEZİD

Evet, acımasız Timurlenk, senin yüreğini çiğ çiğ yiyecek
bir iştahım var.

TİMURLENK

Tam tersine seninkini yemek daha kolay; sök yüreğini,
sana ve hatununa ancak yeter. – Zenocrate, Techelles ve
hepiniz yemeğinize gömülün.

BAYEZİD

Dilerim yediğiniz kursağınızda kalır!
Ey karanlıkta görünmeyen Furialar,
Avernus Irmağı'nın⁵⁴ dibine dalın
Ellerinize cehennemî zehri getirip
Timurlenk'in tabağına dökün!
Lerna'nın kanatlı ejderleri,⁵⁵
İğnelerinizle zehrinizi bu zorbanın yemeğine akıtın!

ZABINA

Dilerim, bu şölen Prokne'nın kendi oğlunu
Zina yapan kocasına yedirmesi gibi⁵⁶
Uğursuz bir şölen olur.

ZENOCRATE

Lordum, kölelerinizin bu küstahça küfürlerine nasıl
dayanıyorsunuz?

TİMURLENK

Sevgili Zenocrate, beni eğlendiriyor,
Zaferlerimi görüp lanet okuması düşmanlarımın,

53 Stomach. İştah, cesaret ya da öfke.

54 Cehennemdeki ölümcül ırmaklardan biri.

55 Mitolojide çok başlı, kanatlı ejder. Herakles'in, okla, bedeninde iyileşemeyecek yaralar açtığı canavar.

56 Trakya Kralı Tereus'un karısı Procne, kocasının kız kardeşi Philomena'ya tecavüz edip kimseye söylemesin diye dilini kesince, bunu anlayan Procne, intikam için oğlunu kesip pişirerek kocasına yedirmiştir. Bkz. Ovidius, *Metamorfozlar*, VI. Kitap.

Öyle bir g   var ki bende, lanetlerini daha g  e varmadan
Geri çevirip kendi ba larına salarım.

TECHELLES

Rica ederim, onlarla ilgilenmeyin hatun. Böyle konuşmalar
onlara iyi gelir.

THERIDAMAS

Ama yüce efendimiz, onların beslenmesini emrederse, bu
onlara daha iyi gelir.

T MURLENK

(Bayezid'e.)

Efendi, neden yemiyorsunuz? Kendi etinizi yemeyecek
kadar nazik mi yeti tirildiniz?

BAYEZ D

 nce,  eytanlar seni parçalayıp yesinler.

USUMCASANE

Alçak, kiminle konu tu unu bilmiyor musun?

T MURLENK

Hey, rahat bırak onu. – Alın, yiyin, beyefendi. Kılıcımın
ucundaki eti ye, yoksa kılıcımı yüreğine saplarım.

([Bayezid ona verilen eti] alır ve aya ıyla ezer.)

THERIDAMAS

Aya ıyla ezdi efendimiz.

T MURLENK

(Bayezid'e.)

Alçak, al onu yerden ve ye, yoksa kollarının etli kısımlarını
keser yerim.

USUMCASANE

Daha iyisi, hatununu öldürsün, eminim ondan bir aylık
et çıkar, o zaman a  kalmaz.

T MURLENK

(Bayezid'e.)

Al han erimi. Hazır    manken bundan yararlan, içini bitir,
eğer biraz daha ya arsa, zayıflayacak, o zaman da yemeye
de meyecek.

THERIDAMAS

(Bayezid'e.)

Muhammed buna razı olur muydu, dersin?

TECHELLES

İzin vermese bile, boyun eğdi.

TİMURLENK

(Bayezid'e.)

Hadi, ye şu etini. – Ne, bir lokma bile mi? Anlaşılan onu bugün sulamamışsınız.

Ona içecek bir şey verin.

(Mağribîler ona su verirler, Bayezid aldığı gibi suyu yere fırlatır.)

Açlık hissedinceye kadar perhizdesin demek, bana göre hava hoş. – Ne dersin Zenocrate, şu Türk'le hatunu şölenimizin güzel bir eğlencesi değil mi?

ZENOCRATE

Evet, efendimiz.

THERIDAMAS

Bana kalırsa bir çalgıcı grubundan daha iyi.

TİMURLENK

Ama bu müziğin Zenocrate'i neşelendirmesi gerekirdi.

(Zenocrate'e.)

Hadi söyle, neden böyle üzgünsün? İstedğin bir türkü varsa, Türk söyler zorlansa bile. Doğruyu söyle, neden?

ZENOCRATE

Efendim, babamın kentinin kuşatıldığını görmek, Doğduğum ülkenin böyle telef edilmesi üzüyor beni. – Bunun beni ne kadar etkilediğini anlamıyor musunuz? Eğer, efendim, beni birazcık seviyorsanız, Ya da size olan sevgim yüce efendime bir şey ifade ediyorsa, Kaldırın Şam kentinin surlarındaki kuşatmanızı, Ve dostça bir barış yapın sevgili babamla.

TİMURLENK

Mısır Jupiter'in vatani olsaydı,
Kılıcımla boyun eğdirirdim Jupiter'e de.

Dünyayı üç bölgeye⁵⁷ ayıran o kör coğrafyacılardan
Tezlerini çürüteceğim,
Saymıyorum gitmeyi düşündüğüm bölgeleri,
Ama şu kuşağıma asılı kalemimle⁵⁸ birleştireceğim hepsini
Ve eyaletlere, kentlere, kasabalara,
Kendi adımı ve seninkini vereceğim Zenocrate.
Şam'a girince, buradan başlatacağım dünyanın dikey
çizgilerini.

Bu kayba karşılık babanın sevgisini satın almamı
ister miydin?

Söyle Zenocrate.

ZENOCRATE

Timurlenk'e saygım hâlâ büyüktür!
Ama yine de izin verin babam için yalvarmama.

TİMURLENK

Rahatla, baban güvende olacak, Zenocrate'in bütün
dostları da,
Elbette, hayatlarını kurtarmak için teslim olurlarsa,
Yoksa zor kullanarak hükmedeceğim onlara,
Çünkü Mısır ve Arabistan benim olmalı.

(Bayezid'e.)

Ye bakalım köle. Benim tabağımdan beslendiğin için ken-
dini mutlu hissetmelisin.

BAYEZİD

Boş midem, değersiz bir zaman akışıyla tok,
Zayıf kalan yerlerimden çekiliyor kanım,
Acımasız ölümü hızlandırarak beni ayakta tutuyor
Damarlarım soldu, kaslarım kaskatı,
Mafsallarım uyuşturdu, yemediğim takdirde öleceğim.

ZABINA

Ye, Bayezid. Onlara rağmen yaşamalıyız. Umudumuzu
kaybetmeyelim, bir gün bize acıyacak, bizi özgürlüğümüze
kavuşturacak bir güç ortaya çıkabilir.

⁵⁷ Avrupa, Asya, Afrika.

⁵⁸ Kılıcını gösterir,

TİMURLENK

(Bayezid'e boş bir tabak uzatarak.)

Boş bir tabak mı istiyorsun? Al öyleyse.

BAYEZİD

Evet zorba, içinde yemek de olsun.

TİMURLENK

Dur bakalım, efendim, perhiz yapmalısınız; fazla yemek sizi şişmanlatır.

THERİDAMAS

(Timurlenk'e.)

Yürüyüş ve egzersizler yapması da önemli, efendim.

(İkinci takım taşlar getirilir.)⁵⁹

TİMURLENK

Theridamas, Techelles, Casane, işte dokunmak istediğiniz taşlar bunlar değil miydi?

THERİDAMAS

Evet, efendimiz, ama bunlar ancak kralların karnını doyurur.

TECHELLES

Onları görmek bize yeter, tadını çıkaracak kişi Timurlenk'tir.

TİMURLENK

(İçki kupasını kaldırarak.)

Mısır sultanına, Arap kralına ve Şam valisine içelim.

Şimdi alın bu taşları, bana bağlı krallar olarak sizle kadeh tokuşturalım.

(Taşları onlara verir.)

Theridamas seni Cezayir'e, Techelles seni Fez'e ve Usumcasane seni Fas'a kral yaptım. – Buna ne dersin Türk? Bunlar artık sana bağlı krallar değil.

BAYEZİD

İnan bana, sana uzun süre bağlı kalmazlar.

59 Birinci takım taşlar, Timur'un komutanlarına dağıttığı Part, Tatar ve Media taşlarıydı (Bkz. II/5). Şimdi sıra, Afrika krallıklarına gelmiştir.

TİMURLENK

Cezayir, Fas ve Fez kralları,
Talihli Timurlenk'le birlikte katettiniz bu yolları,
Donmuş topraklardan çıkıp geldiniz
Uzun bir yolculuktan sonra,
Batı'ya, güneşin okyanusta battığı,
kavurduğu topraklara,
Layık olun, sizlere bağışladığım bu unvanlara
Yüreklilik ve bahadırılıkla.
Basit doğumlarınız unvanınızı lekelemez,
İtibarın kaynağı kudrettir,
Kral yaptıkları layıktır ona.

THERIDAMAS

Böyle bir onuru bize lütfettiğinize göre,
Bundan daha fazlasına layık olamazsak,
Yok sayın önceki davranışlarımızı
Alın bu unvanları bizden ve bizi köleniz yapın.

TİMURLENK

Doğru dedin, Theridamas! Fateler,⁶⁰
Güçlü Mısır'ı almama yardımcı olursa,
O zaman yürüyeceğiz güney kutbuna, Antarktika'ya,
Ve ayağımızın dibindeki insanları fethederek
Hiçbir hükümdarın erişemediği bir üne erişeceğiz,
Zenocrate, taç giydirmeyeceğim sana,
Ben daha büyük onurlara nail olana dek.
(Çıkarlar, iki Mağribî Bayezid'in kafesini çekerek
götürür.)

⁶⁰ Kader tanrıçaları.

V. Perde

1. Sahne

(Şam Valisi, üç dört yurttaş ve ellerinde defne çelenkleriyle dört bakire [girer].)

VALİ

Bu adam, daha doğrusu bu savaş tanrısı,
Vurup indiriyor toplarıyla surlarımızı;
İnatla karşı koymak
Ya da Sultan'ın kuvvetlerinden medet ummak
Bizi yenilgiye götürecektir.
Bu da tehdit altındaki hayatlarımız konusunda
Çaresizliğe itiyor bizi.
Şimdi çadırlarının rengi dehşet verici,
Büründü en acımasız renge;
Kömür karası bayraklar asıldı her yana
Kentimiz yağmalanma tehdidi altında;
Eğer ateşkesi kabul edip
Güvenliğimizi onun merhametine bıraksak
Korkarım, dünyaya dehşet salan
Ve ününü sağlayan bir şey olarak gördüğü
Kılıcına uyan alışkanlıkla
Hiç düşünmeden ve pişmanlık duymadan
Bizi öldürünceye kadar rahat etmeyecek.

Bu yüzden, onurumuz ve hayatlarımız ona bağlıken,
Bu yanakları gözyaşlarıyla şişmiş,
Saf ve temiz bakirelerimizin
Gönülden gelen, lekesiz dualarıyla,
Onun öfkesini durdurup pişmanlık duygusuyla
Bize hoşgörölü bir fatih gibi davranmasını umalım.

BİRİNCİ BAKİRE

Eğer saygı dolu ricalar ya da beddualar –
Bazen eşinizin, bazen de çocuklarınızın
Perişan gözyaşları ve iç çekmesi,⁶¹
Cinsimizden gelirse içtenlikle, –
Katı yüreklileri yumuşatabilseydi
Ve bize bir tür güvence sağlayabilseydi,
Sadece surlarımızı döverken tehlike,
Ölümümüzün tehlikeli kefareteninden fazlası olan bu çadırlar
Kurulmazdı böyle
Siz de bizim gibi zayıfların yardımına bel bağlamazdınız.

VALİ

Evet ama güzel bakireler,yurdunuzu düşünün her şeyden
önce,
Onur aşkımızın istemem esir olmasını
Yabancı güçlere ve girmesini onların kaba gösterişli
boyunduruğuna,
Korkaklık ve korku duymak niye,
Umudu ve kurtuluşu reddetmek yerine
Bize ve yurt görevine hazırlayın kendinizi.
Bu yüzden sizin ve bizim güvenliğimiz için
Namusunuz, özgürlüğünüz ve hayatınız
Bizimkiyle eşit sayıldı,
Yıldızlarımızın olumsuzluğuna, Timurlenk'in gazabına,
Ve savaşılan güçlere rağmen, hayatta kalmalıyız;
Ya da tanrıların bu iki ateşli ucu sakinleştirmek için

61 O dönemdeki anlayışa göre, her iç çekmede yüreğimizden bir damla kan eksiliyordu.

Aracı kıldığı kişiler olun,

Ve hoş görünüşünüzle bağışlanmamızı sağlayın.

İKİNCİ BÂKİRE

O zaman gökyüzünün kralı

Ve Mısır'ın kutsal efendileri önünde

Diz çöküp bütün içtenliğimizle yalvarıyoruz:

Sözlerimize inayet, halimize merhamet diliyoruz,

Timurlenk'in gözleri ve kulakları yoluyla,

Yüreğine merhametli kararlar aşılansın.

Tanrılar bu zafer işaretlerini

Timurlenk'in muzaffer başına koymamıza izin versin,

Kaşlarının üzerinde öfkeyle kırışan alnını gizlesin,

Ve acıma ve hoşgörünün mutlu gölgesi

Hoşgörüsüz çehresine düşsün.

Hoşça kalın lordum ve sevgili hemşerilerimiz,

Saf bakireler neye razı edebilirse, onu buna razı edeceğiz.

VALİ

Hoşça kalın, kentimizin kaderini elinde tutan,

Özgürlük ve hayatı geri getirecek tatlı bakireler!

([Bakireler dışında hepsi] çıkar. Timurlenk, Techelles, Theridamas, Usumcasane, diğerleriyle [girer]. Timurlenk siyahlar giymiştir ve somurtmaktadır. [Bakireler saygıyla eğilir.]

TİMURLENK

Bu kumrular korkup yuvadan mı kaçmışlar?

Vah zavallı kaçıklar, Şam'ı yıkma yeminimi

İlk siz mi tadacaksınız?

Herkes bilir benim töremi.

Benim sütbeyaz sancaklarım dalgalanırken

Gönderemezler miydi sanki sizi,

O beyaz sancaklar merhamet ışınları yayar

Küçümseyici bakışlarınıza yansır;

Şimdi, öfke ve nefret dolu bir meydan okuma

Öldürücü bir dehşetle taşıyor

Benim kömür karası çadırlarımdan.

Özürlerin sahiden geç kaldığını söylüyor.

BİRİNCİ BAKİRE

Talihlilerin talihlisi kral ve yeryüzünün hükümdarı,

Dünyayı yaratan kutsal güçler,

Doğanın yetenekleri ve tanrısal yüceliği birleştirmiş

Ve Tanrı'nın tahtında oturan kutsal güzeller⁶² adına,

Sözümüze güven, Şam kentine acı!

Merhamet et saçları ağarmış, onurlu ve vakur yaşlılara!

Genç yaşta sevginin hazzını yaşayan erkeklere,

Şu an merhamet gözyaşları ile evlilik yatağında

Korkan eşinin kaygılı vücuduna dokunan çiftlere acı,

Onlar şimdi yüzlerinde ve yüreklerinde umudun

baskısı,

Azametinizin tükenmeyen gücünü düşünüyorlar

Ve vücutlarını birbirinden ayırıp

Yaşlılıklarında bile yaşamaları gereken o hazzardan

Sizin onları yoksun bırakacağınız kaygısını taşıyorlar –

Şam halkının özgürlüğü, sevgileri ve hayatları uğruna

Bütün korkakları ve çürükleri gönderin ölüme,

Dert olmasın diye, bizim merhametsiz valimiz de

Merhamet gösterecek elini böyle reddettiği için,

(O el ki اساسını melekler öper, Furialar kaçır.)

Senin hükümdarlığın hakkında kötü bir şey düşünmeyen,

Bunlara, bizim gibilere, çocuklara, hayatlarımıza

Ve önünüzde dize gelen bu zavallı kente

Merhamet edin ey kutsal imparator;

Bunun nişanesi olarak bizi yönetenlerin de el verdiği,

Şu yaldızlı defne çelengini kabul buyurun;

Dileğimiz, buna layık olan uyruklar,

Ve talihli elçiler olarak

Gerçek Mısır tacını takacak

62 Biri çekiciliği, biri güzelliği, biri de yaratıcılığı temsil eden üç tanrıça.

Soylu başınızın refakatçisi olmaktır.

(Defne çelengini Timurlenk'e sunar.)

TİMURLENK

Onurumun yapmaya ant içtiği şeye karşı

Boşuna dil döküyorsunuz,

Kılıcıma bakın. Ne görüyorsunuz?

BÜTÜN BAKİRELER

Korkudan ve ölümcül çelikten başka hiçbir şey, efendimiz.

TİMURLENK

Korku dolu zihinleriniz, ağır ve bulanık,

Çünkü orada görmeniz gereken şey Ölüm,

Bir hükümdarın getirdiği Ölüm,

Kesici ucuyla sağladığı adalet.

Ama memnunum, onu kılıcımda görmeyeceksiniz;

O şimdi atlılarımın mızraklarında duruyor,

Ve onun etsiz bedeni mızrakların ucunda yemleniyor.

Techelles, doğruca git ve emret birkaçına,

Bu kadınları alıp mızrakların ucunda duran

Kızıl hizmetçim Ölüm'e göstersonlar.

BÜTÜN BAKİRELER

Acıyın bize, merhamet gösterin!

TİMURLENK

Götürün şunları, Ölüm'le tanışsınlar.

(*[Techelles ve diğerleri] onları alıp götürürler.*)

Bu kibirli Mısırlıları serbest bırakmak istemem

Gihon'un altın dalgalarının zenginliğini de,

Venus'ün aşkını da verseler,

Savaş törelerimi değiştiremem,

O öfkeli savaş tanrısını bırakıp

Benimle yatar mıydı Venus?

Bu Şamlılar reddetti hayatları için uzattığım elimi

Bildiğiniz gibi, intikamcı yıldızlar

Ya da kader gibi kesindir kararlarım.

(*Techelles girer.*)

Eee atlılar Ölüm'ü bakirelere gösterdiler mi?

TECHELLES

Evet, efendimiz, cesetlerini de
Şam surlarının önüne attılar.

TİMURLENK

Sanırım, onların ruhları kadar kahredici bir manzara,
Tesalya zehri ya da *mithridates*⁶³ gibi gelmiştir onlara.
Şimdi gidin beyler, hepsini kılıçtan geçirin.

(*Timurlenk dışında herkes çıkar.*)

Ah, güzel Zenocrate, ilahi kadın!
Güzel, senin için ne zayıf bir takdim,
Yurt sevgisiyle duyduğun acı
Ve kral babana bir zarar gelecek diye korkman,
Darmadağınık saçların vuruyor ıslak yanaklarına,
Tıpkı Çiçek Tanrıçası Flora'nın sabah gururu gibi,
Gümüş buklelerin dalgalanıyor rüzgârda
Gözyaşların birer inci olmuş düşüyor yeryüzüne,
Gökyakutlar gibi parlıyor yanaklarında,
Musaların anası Güzellik⁶⁴
Fildişi kalemiyle oturmuş yorumluyor
Irmaklar gibi gözlerinden akan duyguları –
Ebena,⁶⁵ yalnız başına göğе tırmanırken,
Senin vakur akşam yürüyüşünün sessizliğinde,
En yıldızlı gecenin üzerini örtüyor,
Ay, gezegenler ve göktaşları ısıldıyor;
Orada melekler billur zırhları içinde savaşıyorlar
Gem vurulmaz düşüncelerimle, sonu belirsiz bir savaş,

63 Pontus Kralı IV. Mithridates (MÖ 134-63), panzehir ve zehir yapmada usta bir kraldı. İsmi, uzun süre hem panzehir hem de zehir anlamında kullanılmıştır. Burada zehir anlamındadır.

64 Mitolojide Musalar, Mnemosyne'nin ya da belleğin kızlarıdır. Marlowe, Musaların anasını Güzellik olarak ele almış; onu, gördüklerini kaydeden biri olarak Zenocrate'in yüzünde görmüştür.

65 Gece.

Mısır'ın özgürlüğü ve hayatı Zenocrate için çok önemli olan
Sultan'ın hayatı uğruna,
Onun üzüntüsü, kuşatmaktan ziyade kurcalıyor aklımı;
Ne Şam surları önündeki ordum
Ne Persler ne de Türkler, yıkma yakma konusunda beni,
Zenocrate'in üzüntüsü kadar kararsız kılmamıştı.
Şu güzelliğin nasıl garip bir gücü var ki,
Düşüncelerimi allak bullak etti.
Şairlerin kalemleri efendilerinin düşüncelerindeki
Duygularla besleniyorsa,
Onların yürekleri her güzelden esinleniyorsa
Eğer şairin kaleminden bütün ilahi öğeler
Şiirin ölümsüz çiçeklerinden damıtılıyorsa,
Aynaya bakar gibi, bakınca kavırıyor insan
Bu da insan zekâsının erişeceği en yüksek mertebe,
Bunlar tek bir şiire sığdırılabilseydi,
Hepsi güzelliğin değerinde birleşirdi,
Ama onların huzursuz zihinlerinde, kararsızca dolaşıp durur,
Bir düşünce, bir güzellik, bir mucize, ama bunları dökemez
sözcüklere

Hayal edilebilecek en zengin şiirsel güç bile,
Ama benim cinsime yakışır mı
Savaş, şövalyelik disiplini almış birine,
Doğama, ismimin saldığı dehşete yakışır mı
Kadını düşünceler ve bezginlik?
Sadece güzelliğı övmek dışında,
Ünü, kahramanlığı ve zaferi seven bir asker de bunu
yapmalı,

Ben de böyle düşünürken, aynı zamanda,
Çobanların kıvılcımlarının sıcaklığını
Kulübelerin dört bir yana saçılmış sazlarını hissetmek için,
Tanrıların en yücesi bile uzatır başını
Cennet'in o parlak pullarla süslü perdesinden,
Dünyaya çok şey anlatan bir duygu bu.

Doğuştan soylu değilim belki,
Ama erdem zaferlerin toplamıdır,
Ve sadece hakiki bir soyluluğa sahip erkeklere yaraşır.–
– Kim var orada?

(İki üç görevli girer.)

Bugün Bayezid'i beslediniz mi?

GÖREVLİ

Evet, efendimiz.

TİMURLENK

Onu buraya getirin. Bir de, kentin yağmalanıp yağmalanmadığını öğrenin.

([Görevliler çıkar.] Techelles, Theridamas, Usumcasane ve diğerleri girer.)

TECHELLES

Kent artık bizim, efendim, fetih başarıyla tamamlandı.
Ve yağma emri verildi.

TİMURLENK

Bu iyi Tecelles. Başka haber var mı?

TECHELLES

Mısır sultanı Arap kralı ile birlikte
Hışımla üzerimize geliyorlarmış,
Sanki bizden başka felaket yolu yokmuş gibi.

TİMURLENK

Seni temin ederim ki Techelles, bizden başkası yok.

([İki Mağribî, kafes içinde Bayezid'i ve Zabina'yı] getirir.)

THERIDAMAS

Zaferin bizim olacağına eminiz, efendimiz.
Ama bağışlayalım saygıdeğer Sultan'ın hayatını,
Güzel Zenocrate onun hayatı için çok kaygılı.

TİMURLENK

Bu bizim özellikle dikkat edeceğimiz bir konu, Theridamas,
Tatlı Zenocrate'in kalbini fethemek her şeye değer. –
Şimdi ayak taburem gelsin,

Savaşı kaybedersem, siz, özgür olmayı
Ve eski durumunuza kavuşmayı umut ediyorsunuzdur. –
Efendiler, biz savaş için hazır olana kadar
Onlar şimdilik burada kalsınlar. –
Bayezid, dua et bizim için. Biz savaşa gidiyoruz.
(*Bayezid ve Zabina dışında herkes çıkar.*)

BAYEZİD

Git, dilerim asla zafer kazanamadan dönesin!
Milyonlarca insan seni kafeslesin,
O pis bedenini parça parça etsin!
Atının üstüne yağsın ucu kancalı, sivri oklar!
Karanlık Kokitus Gölü'nün⁶⁶ Furiaları,
Yerkabuğunu yarıp çıksın,
Ellerinde ateş toplarıyla seni kovalasın,
Ölümcül mızrakların üzerine düşmeye zorlasın!
Binlerce ok o afsunlu bedenini delik deşik etsin,
Yediğin her kurşun zehre batırılmış olsun!
Gümbürdeyen toplar bütün eklemlerini birbirinden
ayırsın,
Parçalarını ta kartalların süzüldüğü yerlere fırlatsın!

ZABINA

Bırak kılıçlar, mızraklar kendilerine uygun yerde,
Savaş alanlarında kalsın!
Her gözeneğinden kanlar aksın,
Sonu gelmeyen acılar yüreğini parçalasın,
Çılgınlığı, o lanetli ruhunu cehenneme yollasın!

BAYEZİD

Ah güzel Zabina, lanet okuyabiliriz onun kudretine,
Gökler kızabilir, yeryüzü öfkeden sarsılabilir,
Ama onun kılıcına güç veren yıldız
Egemen olmuş göklere,
Cehennemin en büyük ırmağından ve Kader'den
Daha güçlü karşı koyabiliyor tanrılara.

66 Cehennemde bir göl.

Bu iğrenç durumumuz içinde,
Utançla, açlıkla ve sonsuza dek süren dehşetle,
İçimiz dışımıza çıkmışken
Ve hiçbir umut kalmamışken
Daha ne kadar katlanacağız bu karabasana.

ZABINA

Öyleyse ne Muhammed ne Tanrı ne kötü ruhlar ne Kader,
Ne de bu pespaye köleliğimizi sonlandıracak umut kaldı.
O zaman gelsin toprak, bırakın cehennemin ifritlerini,
Erebus'un yok edici kıyıları gibi,
Umutsuzluğun egemen olduğu o korkunç cehennemi.
Orada, kollar bizi, Elysium'a gidenleri taşıyan
O iğrenç kayıkçının⁶⁷ başı üzerinde dolanarak
Feryat edip oradan oraya uçan hayaletler!
Neden yaşayalım ki, böyle sefil, dilenciler, köleler gibi,
Bir zamanların zaferden zafere koşan
Kudretli hükümdarını küçümseyip alay etsinler diye mi
Bu karanlık cehennemi köleliği sürdürelim?
Böyle ezilerek yaşamaya layık mıyız?
Söyle Bayezid, niçin yaşayıp da boş bir umut peşinde
koşalım?

BAYEZİD

Artık bu lanetli hayat,
Hayaletlere bitmeyen acılar aşılayan,
Cehennemin kokuşmuş havasını dolduran,
Styx'in yılanlarının saldırgan kusuğundan
Daha çok eziyet ediyor düşüncelerime!
İsteksizce gördüklerimi gören kasvetli gözlerim,
Tahtımı, onurumu ve adımları görüyor şimdi,
Bir hırsızın köleliğine girmiş bunların hepsi,
Neden hâlâ besleniyorum günün lanetli ışınlarıyla,
Neden batmıyorum işkence gören ruhumun çukuruna?
Gördüğün gibi, Hatunum, Kraliçem, İmparatoriçem,

⁶⁷ Mitolojide, kayıkçı Charon, ölüleri Styx üzerinden cehenneme taşır.

Ünün eliyle yetiştirilip desteklenen
On beş kraliçenin kraliçesi olan sen,
Karanlığın dibine atıldın şimdi,
En aşağılık köleliğin iftiraları ile kirletildin
Ve tıpkı bir köle gibi,
Utanca, aşağılanmaya, sefaletle zorlandın.
Zabina'nın yüreğine su serpecek,
Ruhlarımızı sel gibi akan gözyaşlarıyla teskin edecek
Merhamet sözcükleri, keskin bir açlık yüzünden
Lanetli Bayezid'in acıma damarlarını kupkuru bıraktı.
Ah, zavallı Zabina, ah Kraliçem, Kraliçem,
Biraz olsun serinletmek için şu yanan yüreğimi,
Bir yerden su bul ve getir bana,
Giderek kısalan şu ömrümün sonunda,
Ruhumu dökmek isterdim senin kucağına
Ağlayıp inilleyen aşk sözcükleriyle,
Oysa bir süredir gazap ve nefret sözleri onların yerini aldı,
İfade edilemez oldu sürgün edilen kederlerimiz.

ZABINA

Sevgili Bayezid, sen nefes aldığın sürece,
Ben kederimin işkencesini yok sayıp
Ömrünü uzatmak için elimden geleni yapacağım.

(Çıkar.)

BAYEZİD

Şimdi, Bayezid, kısalt artık zehir olan şu ömrünü,
Ölümüne neden olacak her şey yasaklandığına göre bana,
Hükümdar kafandaki o beynini vura vura parçala.
Ölümsüz Jupiter'in en güçlü ışığı,
Benim acılarımla hastalanan, lanetli gün,
Sakla o kirlenmiş yüzünü sonsuz gecede
Ve gökyüzüne açılan ışık pencerelerini kapa!
Bırak, iğrenç karanlık paslı arabasıyla
Sarıp sarmalasın zifirî karanlık bulutları fırtınalarla,
Boğsun yeryüzünü asla kalkmayan sis bulutlarıyla.

Bırak, karanlığın atları isyankâr rüzgârlar solusun
Ve korkunç gökgürültüleri ile yıldırımlar düşürsün,
Böyle bir dehşet içinde yaşasın Timurlenk de,
Benim yıpranmış ruhum da hava buharına karışsın,
Ama onun düşüncelerine işkence etmeyi de sürdürsün!
Duyarsız soğğun taş okları
Saplansın yıpranmış yüreğimin tam ortasına
Ve bir geçit açsın lanetlenmiş hayatıma!

(Başını kafesin demirlerine vura vura parçalar. Zabina girer.)

ZABINA

Aman, aman ne görüyorum? Kocam ölmüş!
Kafası ikiye yarılmış, beyni parçalanmış!
Bayezid'in beyni, efendimin, hükümdarımın beyni!
Ah, Bayezid, kocam, efendim,
Ah Bayezid, ah Türk hükümdarı, İmparator!

Ona su mu vereceğim şimdi? Ben vermem. Süt ve ateş getirin, ona kanımla can veremem ki. Parçalayın beni! Alev alev yanan bir kılıç verin bana. Öldürün onu, öldürün onu! Evladıma gidin. Gidin, hadi gidin! Gidin kurtarın yavrumu! Kurtarın, n'olur kurtarın! Ben, ben bile konuşmuştum onunla. Güneş batmıştı. Beyaz, kırmızı, siyah flamalar. Burada, burada, burada! Yemeği suratına fırlat. Timurlenk, Timurlenk! Askerlerin gömülmesine müsaade et! Cehennem, ölüm, cehennem zebanisi Timur! Arabamı hazırlayın, tahtımı, mücevherlerimi hazırlayın. Geliyorum, geliyorum, geliyorum!

(Demir kafes parmaklarına doğru koşar, başını olanca gücüyle demirlere vurur ve ölür. Zenocrate ile Anippe [girerler].)

ZENOCRATE

Zavallı Zenocrate, Şam surlarının böyle
Mısırlı kanıyla boyandığını da mı görecektin!
Onlar babanın uyruklarının, senin ülkedaşlarının kanıydı,

Sokakların kesik kol bacaklarla donanmıştı
Ve son nefesini vermemiş yaralılarla dolup taşıyordu.
Ama en keder verici olanı, güneş gibi parlak
Bakirelerin, lekesiz kızların orada yatan cesetleriydi;
Bu manzara savaş tanrısını bile kıstırabilirdi,
Kılıcını kırıp o bile onlara sevgiyle yaklaşabilirdi,
Atlıların mızraklarıyla fırlatılıp bir kenara atılmışlardı,
Oysa onlar masumdu, acımasız ölüme kurban edilmişlerdi!
Bir de acımasız iri Tatar küheylanları,
Nallarıyla eziyordu yerde yatanları,
Bütün atlılar mızrakları yere indirip
Yerde yatanları bir bir kontrol ediyordu,
Ölü bakirelerin bakışlarındaki güzelliği seyrediyordu.
Ah, Timurlenk, bunların nedeni hep sensin,
Hani Zenocrate senin en aziz aşkındı –
Bakirelerin hayatı da Zenocrate için öyleydi,
Hatta kendi hayatından bile azizdi,
Sadece kendi aşkını kurtarmak yetti mi?

(Bayezid ile Zabina'nın cesetlerini görür.)

İşte başka bir kanlı manzara!
Ah, sefil gözlerim yüreğimin düşmanları,
Bu acınacak görünümlere doymadınız mı hâlâ?
Neden ruhuma daha fazla acınası,
Kanlı masallar anlatırsınız! Yetmedi mi?
Anippe, baksana, nefes alıyorlar mı?

ANIPPE

(Cesetleri inceler.)

İkisi de nefes almıyor, hareket de yok.
Belli ki efendim, ikisi de dayanamadı köleliğe
Ve Timurlenk'in zulmüne.

ZENOCRATE

Böyle zamansız ölümlerin ardından
Yeryüzü derunundan seller fışkırtır
Ve senin de yanaklarını ıslatır;

Korku ve kedere işaret eden bütün yüküyle sarsar;
Onları doğuştan onurlu kılan gökler utanın,
Layık değildi onlar böyle vahşi bir ölüme!
Geçici imparatorluklardan gurur duyanlar,
Tek amaçları dünyevi gücü elde etmek olanlar,
Görün işte Türk imparatorunu ve imparatoriçesini!
Ah, Timurlenk sevgilim, ah tatlı Timurlenk'im
Sen hayaller ve kaygan taşlar için vuruşuyorsun,
Gör, bak Türk imparatorunu ve imparatoriçesini!
Şanslı yıldızların rehberliğindeki sen
Kafanda hep fetih hayalleriyle uykuya dalıyorsun,
Ama savaşın dönecliğini düşünüp
Korkmalı ve aynı felakete düşmekten sakınmalısın sen de,
Gör, bak Türk imparatorunu ve imparatoriçesini!
Ah, kudretli Jupiter ve kutsal Muhammed,
Sevgilimi bağışlayın, bağışlayın onun yukarıdan bakan
tavrını

Onun dünyevi kaderini ve acımasızlığını,
Fetihlerini merhametsizce yapmasına izin vermeyin,
Yüce Türk'ün ve talihsiz eşinin başına gelenler
Onun başına da gelmesin!
Beni de bağışlayın, merhamet etmediğim için
Onların uzun süren kederli tutsaklığına.
Ah, Zenocrate, acaba nasıl bir talih bekliyor seni?

ANIPPE

Hanımfendi, sakın olun ve bilin ki,
Sevgilinizin talihi açık, bu talihiyle o öyle kalacak,
Hayat onu böyle güçlü kıldıkça, kaderi onu terk etmeyecek
Onuru için dövüşüp sizi taçlandıracak.
(*Ulak [Philemus] girer.*)

ZENOCRATE

Şimdi nasıl kötü haberler getirdin, Philemus?

PHILEMUS

Hanımfendi, babanız ve sizin ilk aşkınız,
Nişanlınız, Arap Kralı,

Turnus'un Aeneas'a karşı duruşu gibi,⁶⁸
Mısır topraklarında silahlanmış olarak
Efendimiz krala karşı harekete geçti.

ZENOCRATE

Şimdi utanç ve görev, aşk ve korku duyguları
Benim işkence edilen ruhuma binlerce keder verdi.
Arzularım böyle bölünmüşken,
Lanetli yüreğim görev duygusuyla parçalanmışken,
Şimdi kim için dilemeliyim bu ölümcül zaferi?
Bir yanda babam ve sevgili nişanlım,
Öbür yanda, hayatıma karşı savaşmamı gerektiren
Ve vefasızlığımı gösteren, adımlı kötüye çıkaran şimdiki
aşkım.
Ama tanrıların Lavinia'yı Turnus'a mahrum bıraktığı
Ve onu Aeneas'a bahşedip Troyalıların savaşına son
vermesi gibi,

Sonunda kederlerim de bitebilir,
Ülkemle aşkımı barıştıracaktır,
Her iki tarafın yenilmez ordusunun ılımlı zaferiyle,
Umut ettiğim onurlu bir birlikteliği kurmalıdır Timurlenk;
Tanrılar güçleriyle önceden karar verdiyse,
Babamın hayatı güvende olur mutlulukla,
Korunmuş olur ilk nişanlım Arap Kralı da.

*(Savaş boruları çalar. Timurlenk savaşı kazanır. Az
sonra Arap [Kralı] yaralı olarak girer.)*

ARAP KRALI

Bu alçak zorbanın katil askerlerine
Hangi lanet olası güç rehberlik ediyor,
Hiçbir düşman kurtulmuyor pençesinden
Ve zaferi tattırmıyor hiçbir düşmana?
Yere uzan şimdi Arap Kralı ölümcül yaranla,

⁶⁸ Lavinia'nın nişanlısı, Rutuli Kralı Turnus, Lavinia'ya talip olan rakibi Aeneas'a yenilmiş, Lavinia ile Aeneas evlenmiştir. Bkz. Vergilius, *Aeneis*, Kitap II.

Ve bırak izlesin ölümümü Zenocrate o güzel gözleriyle,
Bu zavallı kollarım onun içindi,
Ama onun kollarında ölmek güzel yine de
Aşkın delili olarak kanın kalsın geride.

ZENOCRATE

Bu değersiz kollar için çok değerli bir delil, efendimiz.
Gör Zenocrate, görünüşteki iyi talihin,
İçindeki kederleri asla dindirmediğini!
Senin güzel bedenini nasıl benimse,
Sen de gör seni düşünen şu yaralı yüreğimi.

ARAP KRALI

O zaman, yüreğim mutlulukla dolu öleceğim,
Güzel Zenocrate'imi görmüş olmam,
Onun yanında can vermek sevindiriyor beni –
Yaramı iyileştiriyor sanki –
Şu anki kadar yaralı olmasaydım keşke.
Ah, ölümcül acılar içindeyim şimdi,
Yaram seninle konuşmak için bir saatçik izin verseydi,
Layık olduğun, beklenmedik güzel talihinden söz ederdik,
Belki de layık olduğun mutluluğundan
Ve aşkından konuşurduk gizlice!
Seni görmenin mutluluğuyla,
Giderek solan ruhumdan bütün kederleri atıyorum,
Daha fazla sevinmeme ölüm engel oluyor,
Dikkatim dağılıyor, huzurla ölüyorum işte,
Biliyorum, gözlerimi kapatacaksın o güzel ellerinle.

*(Ölür. Timurlenk Sultan'la girer; Techelles, Theridamas,
[elinde Zenocrate'in tacıyla] Usumcasane ve diğerleri
girer.)*

TİMURLENK

Gel, Zenocrate'in şanslı babası –
O, senin sultanlığından daha yüksek bir unvan.
Sağ elim seni tutsak ettiyse de,
Soylu kızın sana özgürlüğünü verecek –

Kılıcımın gazabını yatıştıran kızındı,
Oysa ilk gördüğümde,
Fırat ve Nil ırmakları kadar uzun ve derin
Bir kan gölünde yüzebilirdi.

ZENOCRATE

Ah bu manzara, sevincimi üç kat arttırdı,
Savaşçı sevgilimin tehlikeli savaşından
Kral babamın canlı çıkması içimi rahatlatı.

SULTAN

Mısır'ı ve tahtımı kaybetmiş olsam da,
Tek kızım, sevgili Zenocrate'ime kavuşmak çok güzel.

TİMURLENK

Zafer kazanan bendim Sultanım.
Bu yüzden kaybettikleriniz için hayıflanmayın,
Her şeyi yine sizin yönetiminize bırakacağıma göre,
Mısır tahtına geçtiğinizden beri hiç sahip olmadığınız
kadar
Güç katmış olacağım hükümlerliliğinize.
Dünyanın komutanı yapmak için beni
Savaş tanrısı, makamını bana devretti.
Jupiter beni dövüşürken gördü,
Onu tahtından edeceğim korkusuyla yüzü sararıp soldu.
Ne vakit ortaya çıksam, korkudan terler ölüm melekleri,⁶⁹
Ve dehşet veren Ölüm, oradan oraya koşar,
Kılıcıma durmadan saygılarını sunar;
Yağmurun nadiren yağdığı Afrika'ya zaferle geldiğimde,
Bulutlar, yaralıların kanlarıyla şişti,
Kanlı, mor yağmurlara dönüştü –
Tıpkı bir göktaşu gibi dünyaya dehşet salan
Ve içtiğı her damla kanda depremler yaratan.
Milyonlarca ruh üşüşüp Styx'in kıyılarına

69 Üç kader tanrıçası: Nona (Antik Yunan'da Klotho) örekesinde insan yaşamının ipliklerini çeker, Decima (Antik Yunan'da Lachesis) cetveliyle ölçüp insanlara ömür biçer, Morta (Antik Yunan'da Atropos) yaşam bağını keser, insanın ölüm zamanını seçer.

Charon'un teknesinin dönmesini bekler;
Cehennem ve cennet dolar taşar
Çeşitli savaş alanlarından yolladığım hayaletlerle,
Bunlar benim ünümü cehennemden cennete kadar yayar.
Görüyorsunuz ya Sultanım, bu sıradışı bir sonuçtur:
İmparatorlar ve krallar soluksuz ayaklarıma kapanırlar.
Anlaşılan Türk padişahı ve onun görkemli hatunu,
Biz savaştayken yalnız kaldılar,
Kölelik hayatlarına kendileri son verdiler.
Arap Kralı da onlar gibi hayatta değil artık –
Her şey zaferimi kutluyor.
Bunlar da Timurlenk'in alışkın olduğu şeyler,
Gerçi aynada görüldüğü gibi,
Her kim ki onunla dövüşmeye kalkar,
Kan dökerek onurlandırır kendini.

SULTAN

Yüce Tanrı ve Muhammed seni kutsamış Timurlenk,
Bu yüzden bütün krallar
Tahtlarını ve ülkelerini sana terk etmek zorundalar.
Bana gelince, memnunum tahttan çekildiğime,
Eğer senin devletine hizmet edeceksem,
Benim için onurdur Zenocrate'e ihtiyaç duyman.

TİMURLENK

O, şahsen törenlerden ve görkemden hoşlanmıyor;
Bekâretine leke sürecektir hiçbir şeyden de,
Tanrılar tanığımdır ki, o hâlâ tertemizdir.
Şimdi daha fazla zaman kaybetmeden,
Onun soylu başına Pers tacını giydirelim;
Ama önce, benim kaderimle birleşen
Ve bağlılıkları için tahta geçirilen bütün krallarım,
Ellerini benimkilerle birleştirsinler
Ve Zenocrate'i Pers Kraliçesi ilan etsinler.
Ne diyor bu duruma Soylu Sultan ile Zenocrate?

SULTAN

Teşekkürlerim ve onayım la buna katılı rım,
Sizin onu sevmenizden sonsuz onur duy dım.

TİMURLENK

Öyleyse, güzel Zenocrate de buna katılacaktır
Bundan hiç kuşku duymam.

ZENOCRATE

Kendimi tamamen kaybetmediğ im sürece, efendimiz.

THERIDAMAS

Öyleyse, uzun zamandır beklediğ imiz bu anı iyi
değ erlendirelim

Ve tacı kraliçemize giydirelim.

TECHELLES

Bu iş i yapmaya çoktan hazırım ben,
Geriye sadece evlenmesi kalıyor.

USUMCASANE

Efendimiz, buyurun tacı. Yardımcı olun tacı giydirmeye.

TİMURLENK

Lütfen oturun, sevgili Zenocrate.

(Zenocrate taç giymek için tahta oturur.)

Ş imdi burada sana taç giydiriyoruz Pers Kraliçesi,
Timurlenk'in ordularının fethettiğ i bütün krallıkların
Ve sömürgelerin kraliçesisin artık.

Kardeş i Jupiter devleri yenip

Onları dağ ların arkasına fırlattığ ında,

Juno nasıl ona baktıysa,

Sevgilim de bana öyle anlamlı bakıyor

Savaş larımı, zaferlerimi görüyorum gözlerinde;

Ya da Latona'nın kızının av sevdasını,

Bu bin misli cesaret veriyor benim savaşçı aklıma.

Seni ödüllendirmek için tatlı Zenocrate,

Mısırlılar, Mağribîler, Asyalılar,

Berberi topraklarından Batı Hindistan'a kadar,

Herkes haraç verecek efendilerine,

Afrika sınırlarından Ganj Irmağı'na kadar
Genişledi ÷lkemizin sınırları.

Ve şimdi savaş yoluyla krallıkları alt eden
Beylerim ve benim sevgili askerlerim,
Zırhlarınızı çıkarın, kırmızı giysilerinizi giyin,
Çıkın, çevresi soylularla çevrili tahtlarına
Ülkelerinizin saraylarında,
Ve çıkarın yasalarınızı eyaletlerinize hükmetmek için.
Silahlarınızı Herakles Tapınağı'nın kapısına asın,
Çünkü Timurlenk barış yapacak bütün dünyayla.

(Zenocrate'e.)

Senin ilk nişanlın Arap Kralı'nı,
Yüce Türk'ü ve güzel hatununu
Hak ettikleri onura yakışır biçimde gömelim şimdi.
Bu törenlerden sonra kutlarınız
Törenlerle evliliğimizi.

(Çıkarlar. Diğerleri devlet töreniyle cesetleri götürür.)

BÜYÜK TİMURLENK
II

Kişiler

TİMURLENK

CALYPHAS

AMYRAS

CELEBINUS

Timurlenk'in oğulları

ORCANES

TRABZON KRALI

SURİYE KRALI

KUDÜS KRALI

AMASYA KRALI

GAZELLUS

URIBASSA

SIGISMOND

THERIDAMAS

TECHELLES

USUMCASANE

Anadolu Kralı

Byron Valisi

Macar Kralı

Cezayir Kralı

Fez Kralı

Fas Kralı

FREDERICK

BALDWIN

Buda ve Bohemya lordları

CALLAPINE

Bayezid'in oğlu

ALMEDA

Callepine'nin emrinde

BÂBİL VALİSİ

BALSERA KOMUTANI

KOMUTANIN OĞLU

OLYMPIA

Balseera komutanın karısı

ZENOCRATE

Timurlenk'in karısı

MAXIMUS

PERDICAS

Bir Ulak, Üç Hekim, Askerler, Öncüler, Odalıklar,
Hizmetliler, Yurttaşlar.

Prolog

Bu sahnedeki bir önceki karşılaşmamızda
Büyük Timurlenk, herkes tarafından çok beğenilmişti,
Bunun üzerine ozanımız aldı eline kalemi
Timurlenk'in görkemli ilerleyişini ölümün kestiği
İkinci bölümünü yazdı oyunun,
Bu bölümde, Kader tanrıçaları onun zaferlerine son verecek.
Ya güzel Zenocrate'in başına neler gelecek?
Kaç kentin canına okuyarak katıldığını
Onun kederli cenazesine,
Biz bırakalım şimdi, kendisi açıklasın olan biteni.
(*Çıkar.*)

I. Perde

1. Sahne¹

(Anadolu² Kralı Orcanes, Byron Valisi Gazellus, Uribassa ve onların refakatçileri, davul ve trompetler eşliğinde [girer.])

ORCANES

Yüce Bayezid'in oğlu tarafından yetki verilen
Doğu ülkelerinin dikkate değer hükümdarları,
Yüce Callapine Mısır'da,
Babasını demir kafeste tutan o kölenin tutsağı:
Bizler Anadolu'dan çıkıp iki yüz fersah yol katettik
Tuna kıyılarına geldik,
Macar Kralı Sigismond, barış yapmak için şimdi
Tam donanımlı ordusuyla burada bekliyor bizleri.
Bu Hristiyan'la biz ne konuşacağız,
Yoksa Tuna'yı geçip onunla savaşmalı mıyız?

GAZELLUS

Anadolu Kralı, barış yapıp anlaşmalıyız.
Hristiyan kanına doyduk artık,

¹ Bu sahne Tuna kıyılarında geçer.

² *Natolia*: Anadolu.

Asıl savaşmamız gereken daha büyük bir düşmanımız var:
Mağrur Timurlenk o saldırgan tavrıyla
Asya'da Guyron³ kentinin surlarına dayandı
Ordularıyla ilerledikçe yangın yerine çevirecek Türkiye'yi.
Ona karşı, efendim, kullanmalısınız kuvvetlerinizi.

URIBASSA

Hem Sigismond Macar karargâhı dışında,
Başka Hristiyan kralları da getirdi yanında;
Slovenler, Almanlar, Malta Şövalyeleri, İsviçreliler ve
Danimarkalılar,
Hepsi savaş baltaları, mızraklar, kargılarla donanmış,
Düşman gibi davranmak tehlikeli olur.

ORCANES

Kuzeyin en kısa enleminde, buzdağlarıyla çevrili Grönland'da
Ele avuca sığmaz, iri, uzun boylu insanlar,
Cüsseli Polypheme⁴ kadar büyük devler bulunsa da,
Milyonlarca asker soğuk bölgeden güneye doğru gelip
Avrupa kuvvetlerine katılıp eşdeğer bir kuvvet oluştursa da,
Biz Türklerin kılıçları, boğazlarını kesmeye yeter,
Meydan savaşında o çayırı kan bataklığına çevirir.
Karadeniz'e, Trabzon'a dek uzanan Tuna Irmağı,
Onları kanlı dalgalara sarararak taşır
Ve Hristiyanların kanlı gövdelerini
Savaş armağanı olarak yurdumuzdaki dostlara verir.
Tuna Irmağı Karadeniz'e akar, oradan boğazları geçer,
İtalyan tüccar gemilerinin geçtiğı Ege Denizi'ne dökölür,
Onlar da görürler teknelerine vuran yığınları,
Denizde yüzen kanlı cesetleri,
Güzel Europa bir boğanın üzerinde⁵
Dünyanın zenginliğı ile tuzaga düşmüş,
Yas giysilerini geçirmiş üzerine.

3 Halep kentinin kuzeybatısında bir yerleşim merkezi.

4 *Odyseia* destanındaki tek gözlü devin adı.

5 Antik mitolojide Zeus Europa'ya aşık olunca boğa kılığına girer ve üzerine binen Europa'yı Girit'e götürür.

GAZELLUS

Ama bakın, yiğit Orcanes, dünyanın efendisi,
Timurlenk, daha fazla asker toplayıp
Ordusuyla Kahire'den kuzeye doğru,
İskenderun ve sınır kapılarına doğru yürüdüğüne göre,
Amacı bizim ülkemizi ele geçirmek olmalı,
Macar Kral Sigismond ile
Barış görüşmelerine başlamamız çok önemli,
Busayedekuvvetlerimizi başka saldırılardan kurtarabiliriz,
Mağrur Timurlenk'in hedefi Anadolu'dur.

ORCANES

Byron Valisi, akıllıca konuştun.
İmparatorluğun merkezi olan ülkem bir kez elden gitti mi,
Türkiye'nin tamamı kaybedilmiş olur.
Bu yüzden Hristiyanlarla barış yapmalıyız.
Slovenlerden, Almanlardan, şövalyelerden,
İsviçrelilerden, Danimarkalılardan korkma Orcanes,
Ama Büyük Timurlenk'ten kork –
Onu büyük yapan kendisi değil, talihidir.
Biz, Grekler, Arnavutlar, Sicilyalılar,
Yahudiler, Araplar, Türkler, Mağribîler,
Anadolu halkı, Suriyeliler, Siyahi Mısırlılar,
Sırplar, Trakyalılar ve Bitinyalılar ile
Kuvvetlerimizi topladık mı,
Sigismond'un kuvvetlerini yutmamıza yeter bu,
Ama bunlarla güç bela karşılayabiliriz Timurlenk'i;
Dünya kadar askerle çıkıyor savaş alanına.
Tataristan'dan Hindistan'a,
Henüz hiçbir denizcinin keşfetmediği
Hint Okyanusu'nun öfkeli sularına kadar,
Bütün Asya Timurlenk'in buyruğunda.
Hatta kızgın Yengeç dönencesinden,
Oğlak dönencesindeki Amazonlar'a
Ve oradan Ege takımadalarına kadar

Bütün Afrika Timurlenk'in ordusuyla birlikte.
İşte bu nedenle, beyler,
Hristiyanlarla barış yapmak zorundayız.

*(Sigismond, Frederick, Baldwin ve refakatçileri
davul ve trompetler eşliğinde [girer.])*

SIGISMOND

Orcanes, elçilerimizin sana söz verdiği gibi,
Ya dostane barış ya da ölümcül savaş kararı için
Soylularımızla birlikte Tuna Irmağı'nı geçtik.
İkisinden birini seç, Roma töresindeki gibi,
İşte kılıcımı sunuyorum sana.

(Orcanes'e kılıcını uzatır.)

Eğer savaşmak istiyorsan, bana meydan oku o kılıçla,
Yok eğer barış taraftarıysan, o kılıcı geri ver bana,
Ben de onaylamak için, kılıcımı sokayım kınına.

ORCANES

Bak, Sigismond, unuttun mu yoksa
Viyana surlarını toplarım ile dövdüğümü
Ve çevresinde gökkubbenin döndüğü
Dünyanın eksenini sarsar gibi
Viyana'yı Avrupa kıtasında dans ettirdiğimi?
Unuttun mu, ülkeni ok yağmuruna tuttuğumu,
Güllelerimle ve göz açıp kapayıncaya kadar
Kasaba halkına art arda çelik uçlu oklarla saldırdığımı?
Ve sen kendin, o zaman ülkenin kral naibiydin,
Bohemya Kralı ve Avusturyalı bir dük olarak
Ulaklar göndermedin mi huzuruma,
Onlar da, önümde diz çöküp barış diye
Yalvarmamışlar mıydı bana?
Unuttun mu yoksa, kuşatmayı kaldırmam için,
Kanatlarında Jupiter'in korkunç yıldırımını taşıyan,
Krallığın kartal simgesiyle damgalanmış
Bir araba altını çadırımın önüne gönderdiğini?
Nasıl böyle düşünür ve savaş önerirsin?

SIGISMOND

Viyana kuşatmasında oradaydım,
O dönemde ülkenin kral naibiydim,
Aşırıya kaçmıştık o zamanlar.
Ama artık bir kralım;
Şimdi şöyle bir bak Orcanes,
Bu vadinin arkasında saklı kuvvetlerime,
Arabistan çölleri kadar geniş bir alanı kaplayan,
Azametli Bağdat surları ne kadar kalabalıksa
Ya da okyanusun suları
Ve Apenin Dağları'nın doruklarındaki karlar
Nasıl çok geliyorsa görenlere
Öyle büyük bir ordum var.
Şimdi önünde eğilip eğilmeyeceğimi söyle,
Yoksa barış mı yapmalıyım Anadolu Kralı'yla.

GAZELLUS

Anadolu ve Macar kralları,
Türkiye'den kalktık, ta buralara
Anlaşmaya geldik, savaşmaya değil.
İkinize de çok yakışır dostça bir uzlaşma.

FREDERICK

Biz de Avrupa'dan bu niyetle geldik,
Komutanınız bunu reddeder ya da bizi küçümserse,
Karargâhlarımız hazırdır savaş düzenine girmeye,
Tetikte beklemektedir askerlerimiz de,
Üzerinize çullanacaklardır ilk hareketinizde.

ORCANES

Biz de hazırız sizin kadar.
Ama Sigismond, hiçbir şart öne sürmeden,
Bir dost gibi konuşuyorum seninle;
Barış yapalım önceden saptadığımız şartlar dâhilinde,
Uyalım elçilerimizin öğüdüne.

SIGISMOND

(Kılıcını geri alır.)

İşte ben de kılıcımı kınına sokuyorum

Asla sana ve sana bağı krallara karşı
Silahla karşılık vermeyeceğimi göstermek için,
Elimi sana uzatıyorum.
Bu barış sürecektir ben hayatta kaldıkça.

ORCANES

Öyleyse Sigismond bunu bir yeminle perçinle,
Yemin et tanrılarının ve senin İsa'nın önünde.

SIGISMOND

Yaraticım ve ruhumun kurtarıcısı,
Tanrının ve bakirenin oğlu İsa üzerine yemin ederim,
Verdiğim sözden dönmeyeceğime
Ve yeminimi bozmayacağıma ant içerim.

ORCANES

Ben de, Allah'ın dostu Kutsal Muhammed
Ve bize bahşettiği Kutsal Kuran üzerine yemin ederim.
O bu dünyayı terk ettiğinde,
O haşmetli bedeni bir tabut içinde göklere uçtu
Ve görkemli Mekke Camii'nin çatısına kondu,
Bu yemini bozmayacağıma yemin ederim ben de.
Şimdi Sigismond, eğer herhangi bir Hristiyan kral,
Gizlice topraklarından çıkıp bize saldırmaya kalkarsa,
El sıkışarak yaptığımız bu anlaşmayı bozarsa,
Haberdar et Anadolu Kralı Orcanes'i,
Bu anlaşma Tuna Irmağı'nın ötesinde de geçerli kılınsın,
Buna tepkileri korkudan titreyerek derhal geri çekilmek
olacaktır.

– Bildiğin gibi, benden çekinir bütün uluslar.

SIGISMOND

Eğer herhangi bir dinsiz imansız otorite ya da kral
Anadolu'yu işgale kalkışırsa,
Sigismond yüz bin süvariye hemen gönderecektir sana,
Onlara destek verecektir Almanya'nın sağlam mızraklıları,
Mızraklılar ki tahtın gücü ve uzuvları.

ORCANES

Sigismond, şükranlarımı sunarım sana;
Küçük Asya'da, Afrika'da ve Rum topraklarında
Savaşa girdiğimde, izle sancağımı ve gürleyen davullarımı.
Hadi şimdi karargâhımdaki şölene gidelim.
Timurlenk'e karşı sefere çıkacağımı haber vermek için
Ordu komutanımı Anadolu'ya ve Trabzon'a
göndereceğim.

Dostum Sigismond ve Macar soyluları,
Gelin benimle şölenimize, biraz eğlenelim,
Sonra da kendi topraklarımıza geçelim.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(*Callapine ve muhafızıyla Almeda [girer.]*)

CALLAPINE

Merhamet et Aziz Dostum Almeda,
Bayezid'in oğlu Callapine'nin acınacak durumuna;
Küçük Asya'nın kralı olmak için doğmasına karşın,
Şimdi o zalim Timurlenk'in tutsağı olarak burada.⁶

ALMEDA

Efendim, ben de bu durumunuza çok üzülüyorum
Ve sizin serbest bırakılmanızı gönülden istiyorum.
Ama yüce efendim, ünlü Timurlenk, yasakladı
Bundan daha fazla serbest kalmanızı.

CALLAPINE

Ah, sana doğru dürüst bir anlatabilseydim
Yapmak istediğim şeyleri,
Biliyorum sen de hemen kaçardın benimle.

ALMEDA

Olmaz, Afrika'yı verseler bile.
Bu yüzden etkilemeye çalışmayın beni.

6 Mısır kastediliyor.

CALLAPINE

N'olur, bir kez kulak ver bana, sevgili Almeda.

ALMEDA

Bağışlayın efendim, ama

Bu konuda hiçbir şey söylemeyin bana.

CALLAPINE

Kahire'den akıp giden –

ALMEDA

Gitmekten, efendim, söz etmeyin bana,

bakın söylüyorum.

CALLAPINE

Birazcık dinle, sevgili Almeda.

ALMEDA

Peki efendim, ne diyeceksiniz?

CALLAPINE

Kahire'den geçip İskenderiye körfezine dökülen

Darotes Irmağı'nda demir attı

Türk filosundan bir kadirga,

Bekliyor ırmak kıyısına gitmemi,

Bir yolla serbest bırakılacağımı umarak,

Kendimi attım mı teknelerin birine,

Hemen yelken açıp açılacaklar Akdeniz'e,

Kıbrıs ya da Girit'e, iki adadan birine eriştim mi,

Girmiş olacağım Türk kıyılarına.

O zaman sen de göreceksin beni karşılamak için

Yüzlerce kralın önümde diz çöküp eğildiğini.

Altın revaklı taçlardan seç birini

Ve herkes ve her şey senin emrine girsin.

Hristiyan kölelerin çektiği, Cebelitarık Boğazı'nı haraca
bağlayan,

İspanya limanlarından ticari mal taşıyan,

Zengin Amerika'dan altın getiren

Yüz silahlı kadirga veririm buyruğuna kolayca.

Çalgı çalmakta usta, aşkta hünerli,

Pygmalion'un⁷ fildişi kızı gibi nefis,
Dönüşüme uğrayan dünyalar güzeli İö⁸ kadar güzel
Rum bakireler hizmet ederler sana.
Araban çıplak zenciler tarafından çekilir,
Muzaffer bir tavırla caddelerden geçerken
Arabanın altına değerli Türk halıları serilir.
Soylu gözlerinin zevkine layık
İpek halılar asılıdır duvarlarında.
Arabanı çeken safkan Arap kısraklarının önünde,
Kızıl ipekler içinde yüz kadar paşa,
At üstünde giderler; bir yere gideceksen
Dünyayı çevreleyen ayışığı ve yıldızlar kadar parlak,
Bir yarımküreden diğerine sıçrayarak geçen
Phoebus⁹ kadar göz kamaştırıcı
Değerli taşlarla süslü tahtirevanın seni bekler.
Daha söylenecek çok şey var, ama bu kadarı yeter.

ALMEDA

Peki, bu kadirga ne kadar uzakta?

CALLAPINE

Sevgili Almeda, buradan iki buçuk kilometre kadar uzakta.

ALMEDA

Ama gemiye bindiğimizi anlamazlar mı?

CALLAPINE

Tekne iki tepe arasında, sarp kayalık bir koyda,
Yelkenleri sarılı, direği ve halat takımları indirilmiş
durumda,

Öyle gizlenmiş ki, görmeleri olanaksız.

ALMEDA

Bu iyi işte. Bana şunu söyleyin efendim. Eğer sizi serbest bırakırsam, sözünüzü tutar mısınız? Bu iyiliğim karşısında beni kral yapar mısınız?

7 Kendi yaptığı güzel bir kadın heykeline âşık olan efsanevi kral; bkz. Ovidius, *Metamorfozlar*, X. Böl., 243.

8 Zeus'un, karısı Hera'nın kıskançlığından gizlemek için beyaz bir düveye dönüştürdüğü güzel; bkz. Ovidius, *Metamorfozlar*, I. Böl, 588.

9 Güneş.

CALLAPINE

Ben, İmparator Callapine olarak
Muhammed üstüne yemin ederim ki,
Kral olarak taç giyecek ve benim yoldaşım olacaksın.

ALMEDA

Büyük Timurlenk tarafından
Senin gardiyanın olarak görevlendirilen,
Ben Almeda, yemin ederim ben de –
Ne yazık ki, bugüne kadar olan unvanım sadece bu –
Her ne kadar, Timurlenk sizi buraya getirmek için
Bin silahlı adam göndermiş olsa da,
Haşmetlimi buradan çıkarmayı göze alacağım
Ve buraya geri dönmemeniz için
Sonunda ölüm bile olsa, elimden geleni yapacağım.

CALLAPINE

Teşekkürler Almeda. O zaman acele etmeliyiz,
Zaman kaybetmeden buradan gitmeliyiz.

ALMEDA

Ne zaman isterseniz, efendim, ben hazırım.

CALLAPINE

Hemen gidelim. Elveda lanetli Timurlenk!
Babamın intikamını alma zamanıdır şimdi.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

*(Timurlenk, Zenocrate ve üç oğlu, Calyphas, Amyras ve
Celebinus, davullar ve trompetler eşliğinde [girer].)*

TİMURLENK

Işıyla cenneti aydınlatan,
Neşeli bakışıyla bulutları dağıtan
Ve onları billur giysiler içinde saklayan
Dünyanın güzel gözü, ışıldayan Zenocrate,

Mısır ile Türk imparatorluğunu ayıran sınırdaki
Larisa¹⁰ ovasında dinleniyorsun şimdi,
Buralar oğulların arasında paylaşılacak
Ve her biri dünyanın hâkimi olacak.

ZENOCRATE

Sevgili Timurlenk, ne zaman bırakacaksın silahlarını,
Ne zaman kurtaracaksın kutsal kişiliğini zarar ziyandan
Ve şiddet dolu savaşın tehlikelerinden?

TİMURLENK

Dünya kendi eksenini etrafında dönmeyi bıraktığında,
Ve üzerinde askerlerimin yürüdüğü topraklar,
Kabarıp yükselerek boynuzlu aya ulaştığında,
Ama daha önce değil tatlı Zenocrate,
Sen uzun hadi ve dinlen sevilen bir kraliçe gibi.

(Zenocrate tahtına oturur.)

Benim gözümde, ele geçirdiğim zengin topraklardan
Daha değerli olan ve onun yanında yer alan,
Annelerine hayranlıkla bakan oğullarımla
Oturuyor Zenocrate ihtişam ve heybetiyle şimdi.
Ancak oğullarımın bakışları
Timurlenk'inki gibi savaşçı değil, daha tatlı, daha sevecen;
Su ve hava bir araya gelmiş de
Onları cesaret ve akıldan yoksun bırakmış sanki
Saçları sütbeyaz, yumuşak ve aşağı doğru,
Oysa kirpi gibi kısa ve dik,
Kömür karası, çelik gibi sert olmalıydı,
Bu da gösteriyor ki, fazla narinler savaş için.
Parmakları lavta çalmak için yaratılmış,
Kolları bir kadının belini kavramaya yeter ancak,
Bacakları dans etmeye ve sıçramaya uygun,

10 *Larisa*: Osmanlı döneminde adı Yenişehir-i Fener'di, Yunanistan'ın Tesalya bölgesinin en büyük kenti. Marlowe, coğrafi açıdan yanlış bir kent adı seçmiştir; çünkü Timur Mısır'dan dönmektedir ve bir önceki tümceden de anlaşılacağı üzere, buranın Osmanlı İmparatorluğu ile Mısır arasındaki sınırda olduğunu söylemektedir.

Düşünmeden edemiyorum bazen,
sanki benim oğullarım değiller de piçler,
Ama biliyorum onlar senin rahminin ürünleri,
Ve sen Timurlenk'ten başkasına bakmadın ki.

ZENOCRATE

Sevgili efendim, onlarda annelerinin bakışı var,
Ama yeri geldiğinde,
Babalarının savaşçı yürekliliğini gösterebilirler.
En küçükleri, şu yakışıklı çocuk,
Geçenlerde bir Tatar küheylanın üstündeydi,
Onunla uzun süre dolaştı,
Yaptığı hamleler ona çok yakıştı
Kırbacıyla vurup dizginleri çekince atı şaha kaldırdı,
Ben düşecek diye çığlık atarken
O atı sıçratıp önayakları üzerine indirdi.

TİMURLENK

(Celenibus'a.)

Aferin oğlum. Sana bir kalkanla mızrak,
Sana uygun bir zırh, at, miğfer ve savaş baltası vereceğim,
Düşmanınla dövüşmeyi öğreteceğim
Ve ölümcül oklardan nasıl kurtulacağını göstereceğim.
Savaşmayı seviyorsan ve benim yolumdan gidersen,
Kral olursun, benimle birlikte yönetirsin,
Ve imparatorları demir kafeslere koyarsın.
Eğer bu konuda ağabeylerini geçersen,
Yiğitliklerinle onlardan daha çok parlarsın,
Onlardan önce kral olursun,
Senin çocukların da bu tahtın vârisi olur.

CELEBINUS

Evet, baba, sen de göreceksin, ömrüm vefa ederse,
Birçok kralı emrim altına alacağım senin gibi,
Öyle büyük bir orduyla yürüyeceğim ki,
Bütün dünya titreyecek bu orduyu görünce.

TİMURLENK

Oğlum, bu sözlerin tatmin etti beni,
Benim oğlumsun sen kesinlikle,
Yaşlandığımda ve kılıç sallayamadığım günlerde,
Sen ol dünyanın kırbacı ve karabasanı.

AMYRAS

Ben neden olmayayım efendim,
Onun kadar dünyanın kırbacı ve karabasanı
olamaz mıyım?

TİMURLENK

Hepiniz dünyanın kırbacı ve karabasanı olun,
Yoksa Timurlenk'in evlatları olamazsınız.

CALYPHAS

Efendim, madem onlar savaşmayı seçtiler,
İzin verin, ben sevgili anneme eşlik edeyim,
O ikisi yeter dünyayı ele geçirmeye,
Hem siz bana yetecek o kadar çok şey bıraktınız ki.

TİMURLENK

Bir yüreksizden peydahlanan piç kurusu,
Sen büyük Timurlenk'in evlâdı olamazsın;
Cesaret ve yenilmezliğini kanıtlamadan,
Ele geçirdiğim hiçbir eyaletten zırnık alamazsın.
En çok kimin başında var derin yaralar, göğsünde
kılıç kesikleri,
En çok kimin gözleri öfkeden yıldırımlar çakıyor,
Kızgın bakışlarında intikam, savaş, ölüm, acımasızlık
varsa,
Savaş alanlarında, daha çok kimin gözünü
kan bürümüşse,
En çok kim öldürdüğü insanların beynini dağıtıyorsa,
Benim krallık tahtıma o oturacak;
O tahta oturacak her kimse, gırtlığına kadar kana batmalı.

ZENOCRATE

Efendim, prens evlatlarımıza neler anlatıyorsunuz böyle,

Onları umutsuzluğa düşürü yorsunuz,
henüz kanıtlamadılar kendilerini
Öfkeli savaşın getireceği ıstıraplı belalarda.

CELENIBUS

Hayır hatunum, bu sözler tam bize göre.
Eğer bu taht kan içinde yüzüyor olsaydı,
Krallığı kaybetmektense,
Bir tekne yapıp fora yelken giderdim.

AMYRAS

Ben de, krallık unvanımı kaybetmektense,
Bütün gayretimle yüzerdim kan gölünde
Kemerleri Türklerin kemiklerinden,
Cesetten bir köprü kurar öte yana geçerdim.

TİMURLENK

Aferin evlatlar, ikiniz de kral olacaksınız,
Savaşçı kollarınızı doğudan batıya kadar açacaksınız.
(*Calyphas'a.*)

Evet çocuk, eğer taç giymek istiyorsan,
Türk elçisi ve komutanlarıyla karşılaştığımızda,
Elçinin kafasından sarığını çıkarıp
Kılıcınla kafa derisini yüzeceksin.

CALYPHAS

Eğer birisi engel olacak olursa,
Kılıcımınla onun gırtlığı keserim.

TİMURLENK

Buna engel ol ve yar kafasını,
Yoksa ben yararım senin kafanı.
Onlara karşı harekete geçeceğiz hemen şimdi.
Theridamas, Techelles, Casane,
Türlere karşı hazır kuvvetle
Bekleyin beni Larisa düzlüklerinde,
Onları da imparatorluğumun bir parçası yapacağıma
Söz verdim Hazreti Muhammed'e.
Borular çaldığına göre Zenocrate, geliyorlar.

(Theridamas ve refakatçileri, davul ve trompet eşliğinde girer.)

Hoş geldin, Cezayir Kralı Theridamas.

THERIDAMAS

Efendimiz, Yüce ve Kudretli Timurlenk,
Kralların kralı, tacımı, kendimi,
Neyim varsa bütün sevgimle size sunuyorum
Ve ayaklarınıza kapanıyorum.

(Tacını Timurlenk'in ayakları dibine koyar.)

TİMURLENK

Teşekkürler sevgili Theridamas.

THERIDAMAS

Benim bayrağım altında on bin Yunan ile
Cezayirli ve Afrika'nın sınır köylerinden gelen
Yirmi bin silahlı cesur adam var,
Hepsi de Anadolu'yu yağmalamak için ant içtiler.
Ayrıca, beş bin gulet buraya doğru yelken açtı,
Size, efendimiz, denizde hizmet edecekler,
Cezayir ve Trablus'tan hareket ettiler,
Olabildiğince çabuk Anadolu kıyılarına varıp
Kıyı kaleleri ile surlarını yerle bir edecekler.

TİMURLENK

Çok güzel Cezayir Kralı. Geri al tacını.

(Theridamas'ın tacını geri verir. Techelles ile Usumcasane birlikte girer.)

Hoş geldiniz, Fas ve Fez kralları.

USUMCASANE

(Tacını Timurlenk'in ayakları dibine koyar.)

Muhteşem ve eşsiz Timurlenk,
Ben ve komşum Fez Kralı,
Sana katkıda bulunmak için Türk seferinde,
Yüz bin deneyimli asker getirdik.
Azamor ve Tunus'un denize yakın yerlerinden
Senin için boşaldı Berberi toprakları,

Zırh giymiş bütün adamlarım burada,
Hepsini birden tacımla birlikte sunarım sana.

TİMURLENK

(Usumcasane'ye tacını geri vererek.)

Teşekkür ederim Fas Kralı, geri al tacını.

TECHELLES

(Tacını Timurlenk'in ayakları dibine koyar.)

Bakışlarıyla dünyayı titreten,
Yeryüzündeki Tanrımız, Kudretli Timurlenk,
Sana Fez tacı ile
Savaş için yetiştirilmiş olan,
Kömür karası yüzleriyle cehennem zebanisiymiş gibi,
Düşmanlarını ürküten ve korkuyla titreten
Mağribîlerden bir ordu sunuyorum;
Türkiye seferinde sana katkıda bulunacaklarını umuyorum,
Bunlar, alevli bayraklar taşıyan çirkin Furialar
Ve milyonlarca azap çeken ruhlarla birlikte
Cehennemin kara çemberini yarabilirler,
Hepsi de güçlü kuvvetli askerler Tesella ile Biledull'dan
Senin uğruna boşaldı bütün Berberi ülkesi.

TİMURLENK

(Techelles'e tacını geri verir.)

Teşekkürler, Fez Kralı. Al tacını geri.
Sevgili dostlar ve dost krallar,
Sizin varlığınız fazlasıyla memnun etti beni.
Jupiter'in yüce sarayının kristal kapıları açılsaydı
Cenneti görme fırsatı verilseydi bana,
İnanın, sizin varlığınız kadar sevindirmezdi beni.
Bu düzlükte şölenimiz var şimdi,
Sonra da ordumuzla yürürüz Türk ülkesine,
Sayıca daha üstünüz,
Fırtınalarla şişen bulutlardan düşen
Yağmur damlalarından da, onlardan da;
Anadolu'nun mağrur kralı Orcanes

Ve bütün yandaş kralları öylesine korkacak ki bizden,
Tıpkı o büyük tufandan sonra,
Deucalion'un fırlattığı her taşın insana dönüşmesi gibi,¹¹
Çoğalıp alt edeceğiz onları.
Öyle çok Türk kanı dökeceğim ki,
Jupiter kanatlı ulağını gönderip
Kılıcı, kınına sokmamı ve meydanı terk etmemi önerecek.
Güneş bu manzarayı görmeye dayanamayıp
Başını Thetis'in su dolu kucağına saklayacak
Ve küheylanlarını Çoban Yıldızı'nın üzerine salacak;
Bu savaşta dünyanın yarısı yok olacak.
Ama şimdi dostlarım, izin verin sizi sınavayım.
Neler yaptınız benden uzaklarda?

USUMCASANE

Efendimiz, sizi Sultan'la sarayda bıraktıktan sonra
Berberilerden müteşekkil adamlarım
Sırtlarında zırhlarıyla dört yüz fersah giderek
On beş aydan fazla süren fetih seferinde,
Ele geçirdi güney Gullatia'yı¹²
Ve İspanya kıyılarına kadar bütün toprakları.
Cebelitarık Boğazı'nı tuttuk,
Kanarya Adaları'nın hâkimi olduk,
Ama adamlarım henüz dinlenemedi,
Bir gün bile savaşmadan edemedi,
Bu yüzden efendimiz, biraz dinlenmeleri gerek.

TİMURLENK

Dinlenecekler Casane, dinlenmelerinin zamanı geldi.

TECHELLES

Ben de Nil Irmağı boyunca ilerleyerek
Sütbeyaz giysisi ile Büyük John¹³ denilen,

11 Tufandan sonra, Deucalion ile karısı Pyrrha'nın omuzları üzerinden at-
tıkları taşların her biri –kadın, erkek– insana dönüşmüştür; bkz. Ovidius,
Metamorfozlar, I Bl., 318.

12 Libya çölünde bir kasaba.

13 Prester John: Hristiyan olduğu iddia edilen bir rahip, o dönemde Habeş
kralı.

Hristiyan rahibin yaşadığı Machda'yı ele geçirdim
Ve onun piskoposluk tacını zorla aldım
Ve bana boyun eğceğine yemin ettirdim.
Sonra ordumla Cazates'e¹⁴ girdim,
Orada beni Amazonlar karşıladı,
Hepsi kadın oldukları için, aykırı da olsa,
Onlarla anlaşma yaptım ve sonra kuvvetlerimle
Afrika'nın batısındaki Zanzibar'a yürüdüm,
Orada Habeş Denizi ırmaklarını ve göllerini gördüm,
Ama o topraklarda tek bir insana veya çocuğa
rastlamadım.

Bu yüzden yolumu Manico'ya çevirdim,
Orada bir dirençle karşılaşmadım
Ve karargâhımı oradan taşıdım.
Byather kıyısı boyunca ilerleyip Cubar'a ulaştım,
Orada siyahiler vardı.
Orayı ele geçirdikten sonra hemen Nubia'ya¹⁵ yöneldim.
Borno'yu yağmalattım, kralı ele geçirdim,
Onu zincirletip daha önce kaldığım Şam'a¹⁶ gönderdim.

TİMURLENK

İyi etmişsin Techelles. Sen neler yaptın Theridamas?

THERIDAMAS

Ben Afrika'yı terk edip Avrupa'ya geçtim,
Dinyester Irmağı'nın bulunduğu bölgedeki,
Stoka'yı,¹⁷ Podolya'yı¹⁸ ve Codemia'yı fethettim,
Sonra denizi aşip Oblia'ya¹⁹ eriştim,
Şeytanların dans ettiği Kara Orman'a geldim,
Onlara rağmen, ormanı ateşe verdim.

14 Nil'in kaynağına yakın bir yerdeki kent.

15 Nubia, Kızıldeniz ile Nil arasındadır.

16 Marlowe, Şam'ın Nil kıyısında olduğunu sanıyor.

17 Polonya'da bir kasaba; Biala Irmağı kenarında olduğu için Bialstok da denir.

18 Güney Rusya'da, Romanya sınırına yakın yerleşim merkezi. Anadolu'da bir Likya kenti. Arkeolojik kazılarda III. Gordius'un bastırdığı Podalia zik-keleri ve keramik parçaları bulunmuştur. Türkçe adı Söğle'dir.

19 Sardunya Adası'nın kuzeybatısında bir kent.

Oradan da Karadeniz kıyılarına geçtim.
Ama siz Anadolu'ya boyun eğdirinceye kadar
Dinlenme yok askerlerime.

TİMURLENK

Merak etme, bizimdir zafer de, şölen ve eğlence de;
Bize güzel yemekler yapsınlar diye,
Aşçılara hak ettikleri ödenecektir,
Dünyanın en güzel çeşnileriyle
Bizi doyuracaklardır.
Bütün askerlerim kana kana içsinler
İsa'nın gözyaşlarını²⁰ ve Calabria²¹ şaraplarını –
Evet, bu altın olacak Anadolu'yu ele geçirince,
Doyacağız mercan ve doğu incilerine.
Hadi, şimdi şölene ve eğlenceye.
(Çıkarlar.)

20 *Lachryma Christi*: Bir şarap markası.

21 İtalya çizmesinin en güneyinde, Sicilya'nın karşısında, üzüm bağlarının bulunduğu bölge.

II. Perde

1. Sahne

(Sigismond, Frederick, Baldwin, adamlarıyla [girer].)

SIGISMOND

Şimdi söyleyin, Buda ve Bohemya lordları,
Düşüncelerinizi böyle birdenbire ateşleyen
Ve silaha sarılmanıza sebep olan ne?

FREDERICK

Majesteleri, eminim hatırlıyorlardır,
Şu barbar Türkler ve dinsiz kavimler,
Zula kenti ile Tuna arasında,
Varna ve Bulgaristan'da,
Hatta Roma surlarına dayandıklarında,
Çok sayıda Hristiyan'ın canını aldılar,
Bizim ordumuzu kırıp geçirmelerinin üzerinden de
Pek uzun zaman geçmedi.
Biz de düşündük ki,
Majesteleri zaman ve güçten şimdi yararlanabilir,
Bu kâfirlerden intikam alma saati gelmiştir.
Haşmetlimin, Türklerin yüreğine dehşet salan
Timurlenk tehdidinden haberi vardır,
Anadolu Kralı buradan ayrılıp

Ordusunun büyük bir kısmıyla yurduna döndü,
Suriye ve Kudüs krallarına destek olmak için,
Cutheia ile Orminius tepeleri arasına konuşlanmış
Bize karşı kullandığı ordusunu,
Belgasar'a, Acantha'ya,²² Antioch'a²³ ve Cesaria'ya²⁴
gönderdi.

İşte lordum, fırsat ayağımıza geldi,
Durum birden lehimize döndü,
Onları yenersek talihimiz açılır,
Kırarız cesaretini o dinsiz orduların
Bir daha Hristiyanlarla savaşılamazlar.

SIGISMOND

Ama hatırlamıyor musunuz?
Kral Orcanes ile bir anlaşma yaptığımızı,
Bunu yeminlerimizle onayladığımızı,
Hatta ant içtiğimizi İsa adına?
Bu ihanet ve kallesçe bir hareket olur,
Yakışmaz bizim gibilere yeminini bozmak.

BALDWIN

Bir nebze bile ihanet olmaz, lordum.
İmanı ve gerçek bir dini olmayan bu kâfirler için
Hiç gerek yok yeminimize bağlı kalmamıza,
Bizi Hristiyanlığın kutsal yasaları bağlar yalnızca.
Onların yücelttikleri dinlerine gelince,
Bir şey ifade etmez devlet hukukuna göre;
Kendi kendimize saygı duymak için
Onlara ettiğimiz o yemin,
Engel olmamalı özgürlüğümüze ve zaferimize.

SIGISMOND

Doğrusu, onların ettiği yeminlerin
Bize pek az güvence verdiğini itiraf etmeliyim,

22 Bugünkü Aksaray olabilir.

23 Antakya.

24 Kayseri.

Gerçi bu onların inançları, onurlarını,
Ve dinlerini lekeleyen zaafı
Bizim de göstermemizi gerektirmez.
İmanımız sağlam ve mükemmel olmalı,
Ve her zaman dindar, haksever ve onurlu davranmalıyız.

FREDERICK

Emin olun, haşmetlim, bu yemin
İtibar edilmeyecek türden bir söz vermeydi.
Şimdi, Hristiyanların katledilmesinin öcünü almak,
Onların yanlış, zındıkça putperestliğini cezalandırmak için
Tanrı'nın bize bahşettiği bu fırsatı tepecek miyiz?
Saul'da, Balaam'da olduğu gibi,²⁵
Tanrı'nın buyruğuna karşı gelip
Öldürmeyen, lanetlemeyen kişi
Tanrı'nın hışmına uğrar,
Bize sunulan bu zafere göz yumarsak
Öfkesinin korkunç darbesi bütün gücüyle
Günahkâr başlarımıza iner.

SIGISMOND

Öyleyse, silahlanın lordlarım, hemen verin emirlerinizi,
Duyurun bu kararımızı bütün askerlere,
Sefere çıkıyoruz putperestleri yok etmeye,
Kazanalım Tanrı'nın bize bahşettiği zaferi.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(*Orcanes, Gazellus, Uribassa, refakatçileriyle [girer].*)

ORCANES

Gazellus, Uribassa ve hepiniz,
Şimdi heybetli Orminius Dağı'ndan,

25 *Saul ... Balaam*: Saul, Tanrının buyruğuna karşı gelip Amalekiteleri yok etmemiştir (*Kutsal Kitap*, Samuel I/15). Balaam da, eşeği onu yarı yolda bırakana dek, Balak buyurduğu halde, İsrail'i lanetlememiştir.

Kuvvetlerimizi ve soylu varlığımızı bekleyen
Dost krallarla buluşmaya,
Güzel Anadolu'ya geri dönüyoruz.
Şimdi hep birlikte, Larisa'yı yağmalayan,
Gürleyen savaş araçlarıyla,
İnsan yüreğinde ve gökyüzünde depremler yaratan,
Acımasız Timurlenk'le karşılaşacağız.

GAZELLUS

Şimdi sinirleri bozulacak kişi o
Gururunun sezebildiğinden daha büyük bir kuvvetle
karşılaşacak,
Yüz kral ona meydan okuyacak, sıra sıra
Her hücumda yüz bin asker dalgalanacak karşısında –
Yağmacı Timurlenk'in aşırı hırsıyla
Yaralayıcı yıldırımları, bulutların karnını delip
Yağmur gibi tepemize yağsa da,
Bizim cesaretimiz ve çelik miğferlerimiz
Ve sayılamayacak kadar çok yiğit askerimiz,
Ona karşı koyacak ve onu yenecek, bu güçteyiz biz.

URIBASSA

Düşünüyorum da, o Hristiyan kralla
Barış yapmayı kabul ettiğiniz için
Kimbilir ne kadar mutlu olmuştur,
Ordumuzun gücünü daha önce bilmediğinden,
Dehşete kapılmaması olağandır.
(Bir Ulak girer.)

ULAK

Yüce hHükümdar ve soylu beylerim, silahlanın,
Hristiyanların ihanet ordusu,
Yanınızdaki ordunun zayıflığını fırsat bilip
Buraya doğru yürümeye başladı
Bizi savaşılmaya zorlayıp
Katliam yapmayı düşünüyor.

ORCANES

Hainler, alçaklar, lanetli Hristiyanlar!

Onlarla barış yapmadık mı,

İki taraf da bunu onaylamadı mı,

O İsa üzerine, ben Muhammed üzerine, ikimiz de ant
içmedik mi?

GAZELLUS

Cehennem ve felaket başlarında patlasın,

Belli ki bu ihanetleriyle bizim yenilmemizi istiyorlar,

Anlaşılan peygamberleri İsa'yı da pek takmıyorlar!

ORCANES

Hristiyanlıkta böyle bir düzenbazlık olabilir mi,

En yüce tanrının dünya üzerindeki temsilcisi olan insan
yüreği

Böyle bir ihaneti kaldırabilir mi?

Eğer, Hristiyanların dediği gibi, İsa diye bir peygamber
varsa

Demek ki eylemlerinde İsa'yı tanımıyor bunlar,

Eğer İsa'nın ölümsüz Jupiter'in oğlu olduğu doğruysa,

O da peygamberimiz Muhammed gibi adını ve onurunu
kolluyorsa,

Kolunu istediği yere uzatma gücü de vardır,

O zaman fedakârlıkla imzaladığımız bu antlaşmayı

Sana kurban ediyoruz ey İsa;

Tanık ol, yalan yere yemin eden bu kulunun yaptığına!

(Barış anlaşmasını yırtıp atar.)

Pırıldayan peçeni aç ey Ay Tanrıçası,

Gökyüzünün en üst katından bir yol aç bize,

Orada, yükseklerde oturan ve hiç uyumayan

Ve evrenin sınırlarına uyan, her yerde var olan,

Onun kutsal enerjisinin gizemli yayılımı,

Sonsuz gücü ve saflığı ile

Görsün bunu ve cezalandırsın bu yalancı haini!

Sen, İsa her şeye hâkimsen,

Eğer bütün inananlar için tapınmaya değersen,
Bu hainin ruhundan almalısın intikamını;
Şu sahte Hristiyanların güvenilmez ordusunun,
Cesaretini kırmak, onları yok etmek için,
Suçsuz insanları savunmak için çok az da olsalar,
Peşimdeki askerlere güç vermelisin.
Hadi beylerim, silahlanın şimdi.
Yakaralım zafer için İsa'ya.
Eğer İsa varsa, zafer de bizimdir.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Savaş boruları. Sigismond yaralanmış olarak gelir.)

SIGISMOND

Hristiyan kuvvetlerin tamamı yenildi,
Benim melun ve nefret uyandıran
Yalan yeminimin intikamını,
Tanrı aldı göklerden uzanıp.
Ey, günahın âdil ve korkunç cezalandırıcısı,
Hissettiğim acıların onursuzluğunu bırak
Bu ölümcül ve hak edilmiş yaramı al
Ani bir ölümle bitir cezamı!
Ve bırak bu ölüm, günah işleyerek öldüğüm
İkinci bir yaşam yaratsın, sonsuz merhametin içinde.
([Ölür.] Orcanes, Gazellus, Uribassa, diğerleriyle
girer.)

ORCANES

İşte Hristiyanlar kendi kanlarında yüzüyorlar,
İsa da Muhammed de benden yana.

GAZELLUS

Bakın işte yeminini bozan hain Macar Kralı,
İhaneti yüzünden soluksuz yatıyor kanlar içinde.

ORCANES

Şimdi onun bu onursuz bedeni yem olacak kurda kuşa,
Esen rüzgârlar ağaçların gölgeli yapraklarını dürtüp
Onun bu tiksindirici günahını fısıldayacak.
Ruhu, Tatar derelerinde haşlanacak,
Ve cehennemin zehirli ağacıyla beslenecek,
Tam ateşin ortasında duran
Zakkum ağacının acı meyvelerini yiyecek,²⁶
Bu ağaç mağrur büyür gelişir,
Ama meyveleri lanetli şeytan kafası gibidir.
Orada iblisler, ruhunu azap veren ateşten zincirlerle,
Cehennemin alevli gölüne,
Sonu gelmeyen acıların içine atarlar.
Ne dersin, Gazellus, onun bu mağlubiyetine.
Onun bu ihanetini cezalandırması için
Başvurduk İsa'ya, o da gücünü kullandı,
Ve o da Ay Tanrıçası'nın ışınları gibi
Açık ve seçik gördü bunu.

GAZELLUS

Efendimiz, savaşın cilvesidir bu,
Savaşın gücü sık sık bir mucizeyi getirir.

ORCANES

Bence, bunun için, bu zaferde gücüyle rol oynayan
Muhammed'i gücendirmeden, İsa'yı onurlandırmalıyız.
Bu dinsiz imansız kendi inancına ihanet edip
Tanrıların ve dünyanın haini olarak ölmesine karşın,
Kurda kuşa yem olmasın diye,
Cesedini korumalıyız biz.
Git Uribassa, bu emrin derhal yerine getirilmesini iste.

26 Kuran'da zakkum ağacı, *günahkârların yemeğidir*. O, *maden eriyiği gibidir*. Kaynar suyun kaynaması gibi karınlarda kaynar. Bkz. Kuran, Duhan Suresi, 44:43-46. Ayrıca, Kuran'da zakkuma ilişkin 11 ayet vardır. *Onun meyveleri sanki şeytanların kafalarıdır. Cehennemlikler ondan yiyecekler ve onunla karınlarını dolduracaklardır*. Bkz. Kuran, Saffat Suresi, 37: 62-6.

URIBASSA

Baş üstüne, efendimiz.

(Uribassa [ve diğerleri cesedi taşıyarak] çıkar.)

ORCANES

Gazellus, ordumuzla, dost Cezayir, Suriye, Trabzon

Ve Amasya krallarıyla buluşmakta

Acele edelim şimdi.

Sonra da, Rum şarabıyla Anadolu kaplarımızı dolduralım,

Zaferimizi kutlayalım

Ve içelim Sigismond'un acı sonuna.

(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Yatak perdeleri çekilmiştir, Zenocrate yatakta yatmaktadır,

Timurlenk onun yanında oturmaktadır; üç doktor

yatağının yanında ilaç hazırlamaktadır. Theridamas,

Techelles, Usumcasane ve Timurlenk'in üç oğlu [Calyphas,

Amyras, Celebinus] oradadır.)

TİMURLENK

En güneşli günün güzelliği karalar bağladı!

Gümüşi dalgalarda ihtişamla dans eden

Gökyüzünün sonsuz ateşinin altın topu,

Işıklarını var eden yakıt gereksinimi var şimdi,

Dermansızlık ve acımasız bir bahtsızlık

Şakaklarını çatık kaşlı bir bulutla kapladı,

Dünyayı sonsuz bir geceyle karartmaya hazır,

Timurlenk'e ışık ve hayat veren Zenocrate,

Gözleri ateş saçıyor fildişi yuvalarında

Ve bütün ruhları mum gibi eritiyor canlı ateşiyle,

Şimdi kızgın gökler haince

İkinci eşe izin vermeyen kıskançlıklarıyla,

Onun son huzurlu nefesini çekip alıyorlar,

Ölümün yaydığı korkunç sisin karşısında kalakalmışlar.
Cennet bahçesinde melekler geziniyor şimdi
Ve korumalar uyarıyor ölümsüz ruhları
Karşılamları için ilahi Zenocrate'i.
İğrenç dünyamıza merhametle bakan
Güneş, Ay ve gökteki bütün yıldızlar,
Artık ışığınızla aydınlatmayın bizi, süsleyin cenneti
Karşılama için ilahi Zenocrate'i.
Cenneti kateden parlak bir gümüş gibi,
Ölümsüz bir ışıkla bakan o saf gözleri
Tadıyla aydınlatan billur ilkbaharlar,
Karşılayın ilahi Zenocrate'i.
Kralların Kralı'nın önünde dans edip şarkı söyleyen
Çocuk melekler ve başmelekler,
Sesinizi ve bütün çalgılarınızı kullanın
Karşılarken ilahi Zenocrate'i.
Bu tatlı ve tuhaf ahenkte
Ruhlarımıza bu müziğin tınısını salan Tanrı
Bütün heybetiyle elini kaldırsın
Ve karşılaşın ilahi Zenocrate'i.
Kutsal bir esrime taşısın düşüncelerimi
Cennetin en yüksek sarayına,
Şu ömrüm kısalsın diye,
Tatlı Zenocrate'in sayılı günleri gibi.
Hekimler, onu iyileştirecek bir ilacınız yok mu?

HEKİM

Efendimiz, majesteleri çok geçmeden görecekler;
Bu nöbeti atlatırsa, en kötüsü geçmiş olacak.

TİMURLENK

Söyle, nasılsın benim güzel Zenocrate'im?

ZENOCRATE

Öteki imparatoriçeler gibi efendim,
Benim de bu kırılgan ve geçici bedenim,
Bedeni besleyen ve ona sağlık veren

Bu hayat veren havayı benden çekip aldıkça,
Mecburi ve gerekli değişim için soluyor.

TİMURLENK

Böyle bir değişim, sana olan aşkımı değiştiremez,
Bu tatlı aşka ben hayatımı adadım,
Bu aşkın sağlıkla güzelleştirilmiş kutsal varlığı,
Işık veriyor güneşe ve yıldızlara,
Bu ışığın yokluğu, sokuyor güneşi de ayı da karanlığa,
Güneş ve Ay Tutulması sanki,
Kürelerini Akrep takımyıldızına çıkarır
Ya da onları kendi çevrimleri içinde tuzığa düşürür.
Yaşamalısın aşkım, benim hayatta kalmam için,
Ölürsen, benim ölüm fermanımı imzalarsın.

ZENOCRATE

Siz yaşamalısınız efendim, Tanrım uzun bir ömür ver ona,
Dilerim, uzaktaki saf ateşten o gökküre,
Göklerin en büyük krallığını kurman için erir yakında,
O zaman bu bayağı dünya da korur majestelerini!
Hayal edin, ölümünüzün benim ölümüm yüzünden
olduğunu,

Bu, benim mutluluğum olacak ileride,
Cennette buluşmayı umuyorum haşmetlimle,
Zavallı yüreğimi kırmış olursunuz dönüşürse bu
umutsuzluğa

Ve ölümcül bir darbe vurur şimdiki huzuruma.
Bırakın öleyim sevgilim, bırakın öleyim;
Bırakın gerçek aşkınız ölsün sevgiyle, sabırla.
Üzüntünüz ve öfkeli haliniz acı veriyor ikinci hayatıma.
Ama ölürken, izin verin öpeyim efendimi.
Birazcık daha yaşamama izin verildiğine göre,
Vedalaşayım sevgili oğullarımla
Ve veda edeyim son anlarımda
Hep hatırladığım soylu beylere de. –
Sevgili oğullarım, hoşça kalın!

Ölürken benim gibi olun,
Hayatta babanızın yolundan gidin.
– Biraz müzik, efendimiz, nöbetimi geçirir.
(Çalgıcılar çağrılır.)

TİMURLENK

Sevgilimin bedenine işkence etmeye cüret eden
Şiddetli ateş ve aşırı nöbet
Ve ölümsüz Tanrı'nın kırbacını kırbaçlayan!
Bir zamanlar aşk tanrısının bulunduğu yerde
Şimdi yıldızlar gibi uzaktan bakan gözleri
Yaralıyor dünyayı hayranlıkla, sevgiyle,
Yüzü solmuş ve ürperiyor iğrenç ölümle,
Ölüm ve gözleri saplanıyor ruhumun çekirdeğine.
Onun kutsal güzelliği gökleri büyülemişti,
Eğer Troya kuşatmasından önce yaşamış olsaydı,
Güzelliği yüzünden Yunanları silahlandırıp
Yüz gemiyle Tenedos'a çıkartma yapmalarına neden olan
Güzel Helena'nın adı edilmezdi,
Homeros'un *İlyada*'sında.
Zenocrate'in adı geçerdi yazarın her satırında.
Roma'nın gurur duyduğu o aşk ozanları,²⁷
Onu şöyle bir görselerdi,
Ne Lesbia'nın²⁸ ne de Corinna'nın²⁹ adı geçerdi;
Her nüktede her övgüde
Zenocrate'in adı olurdu sadece.

(Müzik çalarken Zenocrate ölür.)

Ne? Öldü mü? Tecelles çek kılıcını,
Kes ortasından dünyayı, ikiye ayrılır belki,
Biz de ineriz cehennemin çukuruna,
Yakaladık mı saçlarından ölüm meleklerini,

27 Catullus, Horatius ve Ovidius.

28 Valerius Gaius Catullus'un şiirlerinde sevgiliye verdiği ad.

29 MÖ VI. yüzyılda yaşadığı sanılan bir kadın ozan, ondan daha çok tanınan ozan Pindar'ın rakibesiydi.

Fırlatıp atarız onları cehennemin üç ırmağına,³⁰
Güzel Zenocrate'imi benden aldıkları için.
Casane, Theridamas silah başına!
Çevirin topları bulutların üstüne,
Ve top atışlarıyla parçalayın gökkubbeyi,
Yıkın güneşin parlak sarayını,
Kıymık kıymık dökün gökteki yıldızları,
Çünkü çapkın Jupiter,
Gökyüzünün kraliçesi yapmak için
Kaçırdı onu benden.

Hangi tanrı seni kollarına alırsa,
Sana nektar içirip tanrısal yiyecekler sunarsa,
Aşağılardaki bana bak kutsal Zenocrate,
Janus'un tapınak kapılarının paslı kırımlarını kırdığım
Çelik kılıcını parçalayan benimle,
Bu kanlı bayrak altında birlikte yürüsün diye
Ölümü ve dehşet verici savaşı serbest bırakan,
Çıldırılmış, hoşgörüsüz, çaresiz ve deliye dönmüş bana bak;
Büyük Timurlenk'e bu yüzden acıyacak olursan,
İn aşağıya gökyüzünden ve benimle ol yeniden!

THERIDAMAS

Saygıdeğer efendimiz, sabırlı olun. O öldü,
Bu öfkeniz ve isyanınız onu geri getiremez.
Eğer sözcükler işe yarasaydı,
Sesimiz havayı parçalardı;
Eğer gözyaşlarımız onu geri getirebilseydi,
Bütün dünyayı sel basardı;
Eğer keder bunu becerebilseydi,
İncinen yüreklerimiz durmadan kanardı.
Hiçbir şey işe yaramaz efendimiz, çünkü o öldü.

TİMURLENK

"Çünkü o öldü!" Bu sözler içime işliyor.
Ah, dostum, Theridamas, konuşma artık.

30 Lethe, Styx ve Phelegethon.

Ölmüş olsa bile, bırak yaşadığını sanayım,
Onu arzuladığım için ölen zihnimi besleyeyim.

(Zenocrate'in ölü bedenine döner.)

Ruhun nerede olursa olsun, sen benimle kalacaksın,
Çin tarçını, esmer amber

Ve lavanta kokularıyla mumyalanacaksın,
Kurşunla değil, altın kefenle sarmalanacaksın;
Ve ben ölünceye dek gömülmeyeceksin.

Sonra birlikte yatacağız zengin türbemizde,
Tek bir kitabe olacak mezar taşımızda,
Kılıcımınla fethettiğim her ülkenin dilinde yazılmış,
Bu lanetli kenti yakacağım baştan başa
Çünkü burası beni sevgilimden ayırdı.

Yakacağım tüm kenti, evler ona yas tutar gibi olacak
Ve buraya dikeceğim onun heykelini,
Zenocrate'in ölümü yüzünden bitkin ve üzgün,
Geçip gideceğim buradan yaslı ordumla.

(Yatak perdeleri kapatılır. [Herkes çıkar.])

III. Perde

1. Sahne

(Trabzon ve Suriye kralları girer, biri bir kılıç, diğeri bir asa taşır; daha sonra Anadolu Kralı ile Kudüs Kralı girer; onları Callapine, Beyler [ve Almeda] izler. Orcanes ile Kudüs Kralı Callapine'e tacı ve diğ[er]i asayı sunar.)

ORCANES

Callapinus Cyricelibes, namıdiğer Cybelius, Kudretli İmparator Bayezid'in oğlu ve tek vârisi, Tanrı'nın ve onun dostu Muhammed'in yardımıyla, Anadolu, Kudüs, Trabzon, Suriye, Amasya, Trakya, İlirya, Karmonia krallıkları ve dostumuz yüz otuz krallığın hepsi adına bu taçla asayı sunuyoruz sana: Çok yaşa Callapinus, Türk İmparatoru!

CALLAPINE

Çok değerli Anadolu Kralı ve diğ[er] bütün dost krallar,
Bana gösterdiğiniz vefa karşılığında,
İmparatorluğumun bütün kaynaklarıyla
Sizlere borcumu ödemek isterim.
Kralım ve babam Bayezid döneminde,
Birlik ve beraberlik içinde,
İmparatorluğun gücü iyice artmıştı,

Ama talihsizliği ile bu birlik parçalandı,
Bildiğiniz gibi, şu hırsız İskit,
Pers tahtına zorla oturan o mağrur kral,
Babama yapılanların intikamını alma hakkını
Ve onurunu verdi bize,
Babama yaptığı kötülükler
Ve utanç verici eylemleri
Dünya tarihinden silinecektir.
Hiç kuşukum yok sizin
Benimle birlikte hareket edeceğinize,
Bu lanetli düşmana karşı.
Yiğitlikleri ve üstün nitelikleriyle onurlandırılan
Kudretli Bayezid'in vârisi olarak –
Biz, babamın hüznün veren anısıyla
Türklerin ruhunu yeniden canlandıracamız.
Kendini beğenmiş talihin uzun zamandır
Kudretli Timurlenk'in savaşçı kılıcına sunduğu yardım,
Artık sona ermiştir.
Ve Talih bizleri Timurlenk'in eriştiği doruğa taşıyacaktır,
Bu andan itibaren bizim güçlü durmamız,
Zaferle sonuçlanacaktır.
Tanrılar, dayandığım zulümden kaçmamı sağladılar,
Bu kaçışta dostum gardiyanın yardımını dokundu,
Jupiter yanlıklarımızın bedelini bize fazlasıyla ödetiyor,
Tanrı'nın cezası Timurlenk'in gururunu okşayarak
Bunları yağmur gibi tepemize boşaltıyor.

ORCANES

Benim silahlı yüz bin adamım var,
Birkaç yüz askerle koca Hristiyan ordusunu yenen
Bu ordunun yeterli olduğunu düşünüyorum;
Bunlar Nil ve Fırat ırmaklarının suyunu içebilirler
Ve dünyayı fethedecek kadar güçlüler.

KUDÜS KRALI

Al benden de o kadar, adamlarım

Kudüs'ten, Yahudiye'den, Gazze'den ve Slavonya
sınırından,

Gelecek sabahlara güzel bir hava vadeden
Göğün renkli bulutlarını andıran
Bayrakları Sina Dağı'na dikili.

TRABZON KRALI

Benden de Karadeniz kıyılarındaki Trabzon'dan,
Chio'dan, Famastro'dan ve Amasya'dan³¹
Rize'den, Gümüşhane'den
Ve bildiğimiz Fırat Irmağı'nın sonundaki kıyı şeridinden,
Zalim Timurlenk ülkelerini yaktığı için intikam kollayan,
Alçak Timurlenk'in acımasız yüreğini yakmaya
Yemin etmiş ülkelerden toplanmış askerlerim var.

SURİYE KRALI

Ben de, Halep'ten, Soldino ve Trablus'tan³²
Ve benim yaşadığım Şam'dan seçilmiş
Yetmiş bin güçlü kuvvetli asker vereceğim.
Komşu ülkelere geçip onlara yardım edeceğim,
Onlarla birleşip Timurlenk'e karşı çıkacağım
Ve onu esir alıp haşmetlinin ayaklarına bırakacağım.

ORCANES

Ordularımız belli ki hazır savaşılmaya,
Geleneksel taktiklerimizle,
İlerleyeceğiz hilal düzeniyle,
Savaş borularımız lekelenen hava boyunca yayılacak
Ve bu İskit'in zehirli beyninde dağılacak.

CALLAPINE

Tamam öyleyse, soylu beylerim,
Beni düşmanımın elinden kurtaran bu dostuma gelince,
Gerekli ve onurlu bir davranış olduğunu düşünerek
Sözümü tutup onu kral yapacağım,
Bildiğim, onun da en azından bir soylu olduğudur.

31 Karadeniz kıyısında olduğuna göre *Amasia* değil, *Amasra* olmalı.

32 Lübnan'ın kuzeyinde, Beyrut'a 85 kilometre uzaklıkta olan tarihî kent.
Libya'daki Trablusgarp ile karıştırılmamalı.

ALMEDA

Timurlenk kapımıza dayanmışken, efendimiz,
Soyluluktan krallığa yükselmemin zamanı değil.

KUDÜS KRALI

Majesteleri, sözünü sonuna kadar tutmak için
Kendisine uygun zamanı seçer,
Krallık bahşetmek majesteleri için büyük bir iş değil.

CALLAPINE

O zaman yakında sözümü yerine getiririm Almeda.

ALMEDA

Majestelerine teşekkür ederim.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

*(Timurlenk [elinde Zenocrate'in resmini taşıyarak],
Usumcasane ve Timurlenk'in üç oğlu [Calyphas, Amyras
ve Celebinus, biri bir bayrak, diğeri bir cenaze flandrası,
üçüncüsü de yazıt taşıyarak]; dört asker Zenocrate'in
tabutunu taşıyarak [girer]. Trampetler yavaş ve hüzünlü bir
tonda çalarken kent yanmaktadır.)*

TİMURLENK

Alevler gökkubbenin yedi kat üstüne çıksın
Ve ateş topları göktaşlarını yığın yığın tutuştursun,
Kent sakinlerinin tepesine inip yaksın, öldürsün;
Gökyüzü yitip gidinceye dek orada kalacak olan,
Dünyanın taze artıklarıyla beslenen,
Hayatımın son noktasında duran, parlak bir yıldız vardır,
İşte o, ölüm ve açlıkla tehdit etsin bu diyarı!
Uçan ejderler, gökgürültüsü ve yıldırımlarıyla,
Bu yemyeşil düzlükleri yakıp talan etsinler,
Furiaların görünmez olduğu
Kömür yanığı adalarına benzetsinler,

Yeraltı dünyasının ürkütücü ırmakları ile çevrelensinler,
Çünkü öldü benim sevgili Zenocrate'im.

CALYPHAS

Bu bayrak ona adandı,
Üzerine Arapça, İbranice, Rumca şöyle yazıldı:
“Bu kasaba Büyük Timurlenk tarafından yakıldı,
Yeniden inşa edilmesi yasaklandı.”

AMYRAS

Buraya koyduğumuz flandra, kederimizin simgesi,
Pers ve Mısır armalarıyla süslendi,
Göstermek için, onun bir prenses olarak doğduğunu
Ve Doğu İmparatoru'nun sevgili karısı olduğunu.

CELEBINUS

Bu yazıt da kaydıdır
Onun erdemlerinin ve başarılarının.

TİMURLENK

Bu da, Zenocrate'in resmi
Göstermek için dünyanın hayran kaldığı güzelliğini –
Kutsal Zenocrate'in tatlı resmi,
Seni astık mı oraya, gökteki tanrıları çekeceksin buraya,
Yerinden kımıldamayan güney yıldızları,
Sırf senin güzel yüzünü görmek için yerlerinden
kalkacaklar

Ve Ekvator'un kuzeyine geçecekler.

(Zenocrate'in tabutuna döner.)

Sen Larisa ovalarını güzelleştirmeyeceksin,
Kollarımla uzanabileceğim bir yerde olacaksın!
Bir kenti ya da bir şatoyu ele geçirdiğimde,
Resmin asılı duracak çadırımın başköşesinde,
Bir düşman ordusuyla karşılaştığımda,
Senin o bakışın, Savaş Tanrıçası Bellona gibi,
Etkileyip şevk verecek orduma,
Kılıçlarımız ve kükürtlü ateş toplarımızla
İneceğiz tüm düşmanlarımızın başına. –

Ve şimdi beylerim, yeniden hazırlayın mızraklarınızı.
Artık üzülmeyi bir kenara bırak, sevgili dostum Casane.
Siz de çocuklar, bırakın yas tutmayı. Bundan böyle,
Anneniz için daima yas tutacak küle dönmüş bu kent.

CALYPHAS

Onun için denizler dolusu gözyaşı döksem de,
Dindiremem kederimi.

AMYRAS

Annemin ölümüyle, yüreğim de
Bu kent kadar delik deşik keder ve acıyla.

CELEBINUS

Annemin ölümüyle kafam durdu,
Keder dilimi kuruttu.

TİMURLENK

Ama şimdi, evlatlar, bu konuyu bırakın, dinleyin beni,
Savaşın ilkelerini size öğretmem gerekli.
Çıplak toprak üzerinde uyumayı öğrenmelisiniz,
Zırh üzerinizdeyken vıcık vıcık bataklıktan geçmeyi,
Aşırı sıcaklarda ve dondurucu soğuklarda,
Açlıkta, susuzlukta hayatta kalmayı bilmelisiniz –
Bunların hepsi savaşın cilveleridir;
Ayrıca kale surlarına tırmanmayı,
Bir hisarı ele geçirmeyi, bir kasabayı almayı
Ve bütün bir kenti havaya uçurmayı,
Hepsini öğrenmelisiniz.
Sonra adamlarınızı takviye etmeyi,
Bu takviyeyi nasıl yapacağınızı bilmelisiniz.
Yıldız biçimli kalenin hangi araziye iyi olacağını
Tahmin edebilmelisiniz,
Zira hisarın köşeleri düzleşebilir,
Saldırıya açık duruma gelebilir,
Sivri olduğu sürece saldırmak zordur.
Surlar dik ve derin hendeklerle çevrilmeli,
Sur duvarları yüksek ve kalın olmalı

Hisar köşelerindeki çıkıntılar
Ve arkadaki duvar destekleri enli ve güçlü yapılmalı,
Top yerleri ve topu tutan kelepçeler sağlam olmalı,
Kale altı bin kişiyi alacak büyüklükte inşa edilmeli.
Düşmanı gözetlemek için tüneller kazılmalı,
Karşı saldırıya geçebilmek için gizli kapılar açılmalı.
Surlarda yarık açılmasına engel olmak için
Hisarın önüne gizli siperler kazılmalı,
Tüfekli askerleri gizlemek için siper duvarları,
Siperlerdeki topları korumak için tonozlar bulunmalı.
Her kanatta silah depoları olmalı, işte bu
Kuleler arasındaki surlarda hızlı hareket etmeyi sağlar.
Düşmanın topunu arabasından ayırmak için nişan alın,
Düşmanı öldürün ve surlarda yarık açmasına engel olun.
Savaşta hizmet edebilmeniz için bunları size
Doğru ve basit bir biçimde göstererek öğreteceğim,
Size nasıl köprü yapılacağını göstereceğim,
Böylece, ayaklarınız ıslanmadan, göllerden, göletlerden
Derin ırmaklardan, derelerden, çaylardan geçebilirsiniz,
Kabarmış dalgalarda, o doğa şartları içinde
Ele geçirilemeyecek bir kale inşa etmeyi,
Çevresini keskin kayalarla çevirmeyi öğreneceksiniz.
İşte bunları yapabildiğiniz zaman askersiniz,
Ve büyük Timurlenk'e layık evlatlar olabilirsiniz.

CALYPHAS

Efendim, ama bunları yapmak tehlikeli.
Öğrenmeden ölebilir, yaralanabiliriz.

TİMURLENK

Alçak, sen Timurlenk'in oğlu değil misin?
Ölmekten ya da savaş baltasının bir yerini kesip
Acıdan bağırtacak bir yara açmasından mı korkuyorsun?
Sen, birkaç mızrak taşıyıcının mızraklılarla çatıştığını,
Kesilen kolların, bacakların havada uçtuğunu,
Güneş ışığındaki zerrecikler gibi

Havada kaldığını hiç gördün mü?
Ve sen ödle, ölüm korkusuna dayanabilir misin?
Atlılarımın düşmana nasıl saldırdıklarını,
Silah atıp düşmanın elini kopardıklarını,
Kılıçlarını kendi kanlarıyla boyadıklarını,
Geceleyin benim çadırımda eğlendiklerini,
Ve kanı boşalmış damarlarını
Şarapla onardıklarını görmedin mi?
Yaralandın diye sen savaş alanından kaçacak mısın yoksa?
Kralları dize getiren, ordusuyla dünyayı kateden,
Buna karşın yaralanmayan,
Savaşlarda bir damla bile kan kaybetmeyen
Ve hepinize öğretmek için koluna kesik atan
Babana bak sen.

(Koluna bir kesik atar.)

Çok derin olmadıkça yara hiçbir şey değildir;
Kan, Savaş Tanrısı'nın gösterişli giysisidir.
Şimdi bir savaşçıya benzedim işte,
Bu yara benim büyük onurumdur,
Tıpkı gökyüzünün altında
Elmaslar, safirler ve yakutlarla
Ve zengin Hint incileriyle süslenmiş
Altın sırmalı bir taht gibidir.
Ben burada oturmuş,
Şam'ın surlarına kadar taşıdığım
Afrika hükümdarının³³ giydiği ağır giysiler içindeyim şimdi.
Gelin bakalım, evlatlar, ben gülümseyerek sizi seyrederken
Elinizle yarama dokunun ve kanımla yıkayın ellerinizi.

(Hepsi birer birer parmaklarıyla yarasına dokunur.)

Şimdi söyleyin bakalım, evlatlar, ne düşündünüz yarama dokununca?

CALYPHAS

Ne düşünmem gerektiğini bilmiyorum. Bana göre acınacak bir manzara.

33 Yıldırım Bayezid. Bkz. Birinci Bölüm.

CELEBINUS

Bu hiçbir şey değil. Bana da bir kesik at, baba.

AMYRAS

Bana da efendim.

TİMURLENK

(*Celebinus'a.*)

Gel, efendi, kolunu uzat.

CELEBINUS

(*Kolunu uzatarak.*)

Kendine yaptığın gibi, hiç düşünmeden kes.

TİMURLENK

Yaralanmaktan korkmaman da yeter

Evlat, Türk ordusuyla karşılaşmadan önce

Gerek yok kanını akıtmana.

Ama o gün geldiğinde,

Atını dörtnala sür kalabalıklar arasına,

Darbelerden, kanayan yaralarından ve ölümden korkma.

Yanan Larisa surları, benim savaş üzerine konuşmam

Ve koluma attığım bu kesik, kulağınıza küpe olsun,

Cesur ve Büyük Timurlenk'in peşinden gelenlere layık olun.

Usumcasane, gel şimdi gidelim, daha önceden,

Nefret ettiğimiz Türklerin kasabalarını,

Surlarını, hisarlarını yakması için gönderdiğimiz

Techelles ve Theridamas'la buluşalım

Ve şu ödle, ruhsuz kaçakla³⁴

Onun yordakçısı hain Almeda'yı yakalayalım,

Ateş ve kılıçla onları köşeye sıkıştıralım.

USUMCASANE

Zaten uzun süredir, yüce efendime ihanet eden,

O lanetlik, alçak, hain Almeda'nın

Karnını deşeceğim günü iple çekiyordum.

TİMURLENK

Görelim bakalım şu Callapine korkağı

Bizim kudretimize karşı gelmeye cüret edecek mi?

34 Callapine.

Hele bir etsin, o zaman onun da boynuna
Babasının boynuna geçirdiğimin üç mislini geçiririm.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Techelles, Theridamas ve adamları
[Askerler ve Öncüler] girer.)

THERIDAMAS

Timurlenk'in yanından kuzeye doğru çıkıp
Suriye sınırına kadar geldik
Burası Balsera,³⁵ en iyi korumak istedikleri,
Ülke hazinesinin bulunduğu yer.

TECHELLES

O zaman hafif topçu birliğini buraya getirelim,
Her tür ufak topu siperlere yerleştirelim,
İstihkâmlarını öyle bir topa tutalım ki,
Kazdıkları bütün siperler toz toprakla dolsun,
Ve sonra içeri girip altınlarına el koyalım,
Ne dersiniz askerler, el koyalım mı?

ASKERLER

Evet efendim, evet! Hemen harekete geçelim.

THERIDAMAS

Biraz durun. Önce konuşalım, anlaşılm, davullar!
Surların önünde böyle güçlü bir ordu gördüler mi,
Belki de hiç savaşmadan teslim olurlar,
Kralların ikisi Timurlenk'in dostudur.

(Görüşme için davullar çalınır. [Yukarıda] Komutan,
eşi [Olympia] ve oğlu görünür.)

KOMUTAN

Ne istiyorsunuz beyler?

35 Marlowe'un coğrafi yanlış. Balsera, İspanya'da Asturias mevkiinde, Portekiz sınırına yakın bir yerleşim merkezidir. Fırat Irmağı kıyısındaki Elbu-sayra olabilir.

THERIDAMAS

Komutan, eğer teslim olursanız, saldırmayız.

KOMUTAN

Size mi? Neden savaşmaktan vazgeçeceğimi sanıyorsunuz?

TECHELLES

Timurlenk'in dostu olmak istemezsen,
Hayatından vazgeçmiş olursun.

THERIDAMAS

Bu, Afrika'nın Cezayir ülkesinden gelen öncü kuvvetler
Toplarıyla bir tepeyi havaya uçurabilirler,
Kalkan toprak ve taşlar senin surlarını bile aşar
Siperlerinin ve gizli geçitlerinin üstünü kapatır,
Güvendiğin istihkâmları yerle bir eder,
Surlarında oyuklar açıncaya kadar susmaz toplarımız
Oyuklardan düşen taşlar bütün siperlerini yıkar
Ve bir kez girdik mi surlardan içeri
Seni, karını ve aileni tanrılar bile kurtaramaz.

TECHELLES

Komutan, bu Mağribîler, kentine su getiren
Kurşun boruları kesip yok eder,
Hiçbir gıda maddesi kentten içeri giremez,
Hiçbir şey girmeyince de halkın açlıktan ölür.
Bu yüzden komutan, gel, sessizce teslim ol.

KOMUTAN

Eğer Timurlenk'in dostuysanız
O zaman Hazreti Muhammed'in de kardeşisiniz,
Teslim olmayacağım. Elinizden geleni yapın.
Dağı taşı inletin, vurun, kesin, biçin,
Suyumuzu kesin, konvoylara engel olun.
Ben kararlıyım. Hoşça kalın.
(Yukarıdan kaybolur.)

THERIDAMAS

Öncüler iş başına! İşaret verdiğimde,
Söylediğim derinlikte güvenli siperler kazın,

Çıkan toprağı surlara doğru öyle bir yığın ki
Sizi görebilmek için olabildiğince aşağıya sarksınlar.

ÖNCÜLER

Emredersiniz efendim.

([Öncüler] çıkar.)

TECHELLES

Yüz atlı ovada gözcülük yapacak, kuşatmamıza karşı
Takviye gelip gelmeyeceğini denetleyecek.
Theridamas, ikimiz de adamlarımızı sipere sokmalıyız,
Sonra elimizdeki aletle surların yüksekliğini
Ve kaleden siperlerimize olan mesafeyi ölçmeliyiz,
Surları doğrudan topla vurup vuramayacağımızı
görmeliyiz.

THERIDAMAS

Sen toplarımızın uygun biçimde,
Altı kadem eninde siperlerin bulunduğu,³⁶
Topçu rampasına getirilmelerini denetle,
Bu siperler topçularımızı misketlerden koruyacaktır;
Toplarımız surlarda gürlesin
Ve yayılan duman, ateş, toz toprak, bağrış çağrış
Havayı sağır etsin, billur göğü karartsın.

TECHELLES

Trompetler, davullar hemen çalsın!
Askerler, erkek gibi savaşın. Kale sizindir!
(Savaş trompetleri ve davulları. Çıkarlar.)

4. Sahne

(Komutan, karısı [Olympia] ve oğluyla girer.)

OLYMPIA

Gelin efendim, hemen kaçalım buradan,
Düşmandan uzakta bir mağaraya sığınalım.
Umut kalmadı, kurtulamayız bu kuşatmadan.

36 Gabions: Siper olarak kullanılan, içi toprakla dolu silindir sepetler.

KOMUTAN

Yan tarafımda ölümcül bir kurşun yarası var,
Yüreğime doğru yürüyor. Sanmıyorum yaşayacağımı.
Ciğerim delinmiş gibi hissediyorum,
Sanki bedenimi besleyen damarlarım kesilmiş, yırtılmış,
Bağırsaklarım yerlerinden oynamış kan içinde kalmış.
Sevgili karıcığım elveda! Sevgili oğlum elveda!
Ölüyorum ben.

(Ölür.)

OLYMPIA

Ölüm, nereye gittin, biz yaşayacak mıyız şimdi?
Geri gel tatlı ölüm, ikimizi de al götür!
Bir anlık bir iş hayatımızın bitmesi,
Bir tabut yeter ikimize de!
Ölüm neden gelmiyorsun bize?

(Bir hançer çıkarır.)

İşte, bu sana ulaklık etsin.
Çirkin ölüm, aç o kara kanatlarını,
İkimizi de götür kocamın olduğu yere, –
Söyle tatlı oğlum, ölüme hazır mısın?
Bu acımasız, barbar İskitler
Ve merhamet nedir bilmez Mağribîler
Bizi dilim dilim doğrarlar,
Gergi tekerleğine koyarlar
Ya da daha kötü işkenceler yaparlar.
Bu yüzden, senin o fildişi boğazını kesecek olan
Seni seven annenin eliyle ölmeye razı ol,
Bu seni hem acıdan hem bu hayattan kurtaracak.

OĞUL

Anne, ya sen yap bunu ya da ben öldüreyim kendimi.
Babamın ölümünden sonra yaşayabileceğimi mi
sanıyorsun?
Ya hançeri ver bana ya da tam yüreğimden vur beni.
İskitler bana zorbalık edemeyecekler.

Canım annem, vur hadi, babamla buluşayım!

(Oğlunu hançerler.)

OLYMPIA

Ah, Muhammed hazretleri, eğer bu bir günahsa,
Göklerin tanrısından bağışlanmamı dilerim,
Sana erişmeden önce arıtırım ruhumu.

*([Cesetleri yakar.] Theridamas, Techelles
ve adamları girer. [Olympia kendini öldürmeyi
dener, ama engellenir.])*

THERIDAMAS

Ne yapıyorsunuz hanımefendi?

OLYMPIA

Oğluma yaptığının aynını, kendimi öldüreceğim,
Babasıyla birlikte yaktım cesedini,
Acımasız İskitler onu parçalamasınlar diye.

TECHELLES

Çok cesurca bir eylem, tam asker karısına yakışır,
Sen bizimle Büyük Timurlenk'in huzuruna çıkacaksın,
Yaptığın eylemdeki kararlılığı öğrendiğinde,
Seni ya bir kralla ya da valiyle evlendirir.

OLYMPIA

Ölen kocam benim için çok değerliydi,
İster bir vali, ister kral ya da imparator olsun,
Kocam için hayatıma son vereceğim.

THERIDAMAS

Ama hanımefendi, bizimle Timurlenk'e gelmelisiniz,
O zaman, onun Muhammed'den daha büyük olduğunu
göreceksiniz,
Bakışları dünyadaki, hatta en üst küreden en alt küreye
kadar

Jupiter'in, Ay'ın iç küresindeki sarayından
Cynthia'nın³⁷ bulunduğu parlak kuşaktan,

37 Ay ve Av Tanrıçası Diana.

Kristal giysiler içindeki Thetis'in³⁸ bakışından daha
heybetlidir.

Kader onun ayaklarının altındadır
Ve Savaş Tanrısı'nı kölesi yapmıştır;
Ölüm ve Kader kızları,
Yalın kılıç ve kızıl giysilerle başında beklerler;
Rhamnusia³⁹ kana bulanmış bir miğfer giyer,
Yolunu öldürülmüşlerin beyinleriyle süsler;
Onun çevresinde çirkin Furialar dolaşır,
Dünyayı kasıp kavurmaya hazır beklerler;
Evrenin en yükseklerindeki rüzgârı giyen hava
Ve bir kartalın kanatları, o havanın tüylü göğsüyle
birleşir,

Ün ve unvan onun için altın trompetini çalar,
Göğün birbirinden uzak o yüce kutupları arasında
Kudretli Timurlenk'in adı çınlar –
Ve güzel, hanımefendi,
Böyle birini kendi gözlerinizle göreceksiniz.
Gelin.

OLYMPIA

(Diz çökerek.)

Tevazuyla önünüzde diz çöken ve öyle kalmak isteyen
Bu hanımefendinin acı dolu gözyaşlarına merhamet edin,
Ve kocasının ve oğlunun cesetleriyle beslenen
Ateşe atın bedenini.

TECHELLES

(Onu kaldırır.)

Hanımefendi, böyle güzel bir yüz olduğu sürece,
Yakında yakacak o ateş ikimizi de,
Doğa, evrensel bir karmaşa getirmekteki becerisinden
Daha üstün bir hünerle, yaratmış cennetin parlak ışığını.

38 Deniz kızlarından biri. Mitolojide Ay hep denizle ilişkilendirilmiştir.

39 İntikam Tanrıçası Nemesis.

THERIDAMAS

Hanımfendi, ben şimdiden âşık oldum size,
Bizimle gelmelisiniz. Yok başka bir çare.

OLYMPIA

Nereye götürecekseniz götürün beni,
Hiç önemi kalmadı artık.
Dilerim bu ölümcül yolculuğun sonu
Uğursuz hayatımın da sonu olur.

TECHELLES

Hayır hanımfendi, mutluluğunuzun başlangıcı olacak
Onun için, isteyerek gelin.

THERIDAMAS

Askerler, şu an Anadolu'da,
Türk ordusuna saldırmak üzere hazır bekleyen
Komutanla buluşalım şimdi.
Bu kaleden yağmaladığınız altın, gümüş ve inciye
Eşit paylaşın aranızda.
Bu hanım, bunun iki katını alacak
Bizim hazine kasamızdan.

(Çıkarlar.)

5. Sahne

(*Callapine, Orcanes, Kudüs ve Trabzon [kralları ve] Suriye
Kralı ile Almeda adamlarıyla [girer. Bir Ulak gelir].*)

ULAK

Yüce imparator, kudretli Callapine,
Dünyanın her yerinde Tanrı'nın büyük komutanı,
Pers Kralı Timurlenk Halep'te ordusuyla şimdi
Sayıları, haşmetlinin geyik avladığı
İda Dağı⁴⁰ ormanındaki yapraklardan da çok –

40 Edremit körfezinden Çanakkale'ye doğru uzanan Kaz Dağları, Troya'ya 20 kilometre uzaklıktadır.

Niyeti Anadolu⁴¹ surlarını kuşatmak,
Ve kenti yakıp yıkıp ele geçirmek.

CALLAPINE

Benim ordum da onunki kadar büyük,
Frigya'dan Kıbrıs kıyılarını tuzlu dalgalarla döven
Denize⁴² kadar uzanır; tepeleri, vadileri ve ovaları kaplar;
Türk valiler ve komutanlar, hazırlayın adamlarınızı!
Timurlenk'i, oğullarını, komutanlarını ve adamlarını
Yok etmek için bileyin kılıçlarınızı.
Muhammed adına ant içerim ki,
Biri bile hayatta kalmayacak!
Bu savaşın yapılacağı ova
Bizim zaferimiz anısına dikilmiş bir anıt
Perslerin mezarı olacak.

ORCANES

Şu anda kendisini Jupiter'in kılıbacağı,
Dünya İmparatoru, Dünya Tanrısı
Diye tanıtan bu adam,
Bitirmek zorunda kalacak niyet ettiği ilerleyişini
Ve tepe üstü cehennemin gölüne çakılacak;
Orada iblis birlikleri, biliyorlar onun sizin elinizde,
Anadolu'da öleceğini,
Cehennem ateşini canlandırıyorlar
Korkunç pençelerini uzatmışlar,
Dişlerini göstererek sırtıtıyorlar
Ve onun ruhunu eğlendirmek için kapılarda bekliyorlar.

CALLAPINE

Söyleyin krallarım, adamlarınızın sayısını,
Böylece, bilelim ordumuzun tahminî değerini.

KUDÜS KRALI

Daha önce, Majestelerinin önünden geçen birliklere
Filistin ve Kudüs'ten üç yüz bin Yahudi eklendi.

41 Marlowe Anadolu'ya *Natolia* demektedir. Ancak burada, Anadolu'nun surlarla çevrili bir kent olduğunu varsaymıştır.

42 Akdeniz kıyılarına kadar.

ORCANES

Majestelerine ordunun sayısını söylediğimizden beri,
Arap çölünden ve komşu ülkelerden,
Güzel Semiramis'in⁴³ güzel ülkesinden,
Yiğit kaynayan metropolisten,
Piyade ve atlı kırk bin asker daha geldi.

TRABZON KRALI

Majestelerine hesap verdiğimizden bu yana,
Küçük Asya'daki Trabzon'dan,
Savaşmayı bilen, ama geri çekilmeyi bilmeyen,
Ve zaferden başka bir şeyi kabul etmeyen,
Savaşa alışkın Türklerden ve mağrur Bitinyalılarından
Aramıza elli binden fazla asker katıldı.

SURİYE KRALI

Majesteleri ile görüştüğümüzden bu yana,
Halla⁴⁴ kentinden ve haşmetlinin komşu kentlerinden
On bin atlı ve otuz bin piyade eklendi kuvvetlerimize,
Böylece, elinizdeki asker sayısı,
Altı yüz bin cesur savaşçıdan oluşur.

CALLAPINE

Öyleyse, ölümüne hoş geldin Timurlenk Efendi.
Gelin yiğit krallarım, savaş alanına, –
Perslerin mezarlarına – gidelim şimdi
Ölü insan dağlarını,
Düşmanın yok edilmesini görmek için
Jupiter'le birlikte, gökyüzünü açan
Muhammed'e kurban edelim.

*(Timurlenk, üç oğlu [Calyphas, Amyras, Celebinus],
Usumcasane ve diğerleri [askerler] ile [girer].)*

TİMURLENK

Ne dersin Casane? Krallar toplanmış,
Birbirlerine bilmece sorar gibi oturmuşlar.

43 Efsanevi güzelliği olan ve Bâbil'de asma bahçeleri yaptıran kraliçe.

44 Halep civarında bir kent.

USUMCASANE

Efendim, siz gelince yüzleri nasıl da soldu.

Zavallılar, sanki yaklaşan ölümlerini hissediyorlar.

TİMURLENK

Elbette öyle olacak. Ben buradayım ya.

Ama onların hayatlarını bağışlayacağım

Ve her birini kölem yapacağım. –

Türk elinin ufacık kralları,

Ben geldim işte,

Tıpkı Hector'un Grek karargâhına gelişi gibi,

Yiğitliğiyle alt etmek için Greklerin cüretini,

Kılıçta gelmiş geçmiş en büyük silahşora,

Şöhretinin rakibi o mağrur Akhilleus'a,

Kanıtlamak için savaşçı kimliğini.

Ben de onun gibi onurlandırıyorum sizi;

Hector gibi meydan okusaydım hepinize,

Âdeta görüyorum nasıl korkup reddedeceğinizi,

Yüzünüze çarptığım eldivenden⁴⁵ kaçardınız akrepten

kaçar gibi.

ORCANES

Ordunun karşımızda zayıf kalmasından korkuyorsun,

Bence, üstünlüğünü teke tek dövüşte kanıtlamalısın.

Çoban parçası, aşağılık Timurlenk, sonunu düşünmeye

başla.

Çünkü bu kılıç senin gırtlığını kesecek.

TİMURLENK

Alçak, bir çoban çocuğu olsam da,

Tanrılar, doğumumda, bir lütufta bulundu bana,

Birbirinin zıddı yıldızlar bile güçlerini birleştirdi,

Dünyanın sonuna dek bana güç vermek üzere

Ve bugüne gelinceye dek

Kudretli Timurlenk kadar ünlü bir fatih yaratamadılar.

O Timurlenk, işkence edecek sana,

45 Yere eldiven atmak, düello davetiydi.

Ya şu, serseri bir kaçak gibi davranıp
Oradaki alçağı, köleyi,
Türklerin köpeği olan haini⁴⁶ kandıran
Callapine'e ne demeli.

Hepiniz lanet edeceksiniz Timurlenk'in doğduğu güne.

CALLAPINE

Dırdır etmeyi bırak, kendini beğenmiş İskit.

Babama ve bana ettiklerinin intikamını almaya geldim.

KUDÜS KRALI

Muhammed adına, zincirlenmeli,

Bir çektiride Hristiyanlarla birlikte küreğe vurulmalı,

Eski mesleğine dönerek Grek adalarında

Tekrar hırsızlık ve haydutluk yapmalı.

Sanırım, bu köleden fııldak bir hırsız çıkar.

CALLAPINE

Yok, savaştan sonra, hep birlikte oturacağız,

Onun bedenine ve ruhuna nasıl acı verebiliriz

Onu kararlaştıracacağız.

TİMURLENK

Callapine Efendi, bundan böyle,

Kaçmanı engellemek için sana boyunduruk vuracağım.

Böylece, bir daha gelip seni yakalama zahmetine

girmeyeceğim.

Sana gelince bey müsveddesi,⁴⁷

Bundan böyle kırıntılarla besleneceksin,

Atlarım gibi koşumları geçirip arabamı çekeceksin,

Boş zamanlarında, alevli sopalarla kırbaçlanacaksın.

Hayvan yemi yemeyi öğreneceksin

Ve ahırda tahta üzerinde yatacaksın.

ORCANES

Unutma Timurlenk, önce önümüzde diz çöküp

Bağışlanmak için yalvaracaksın.

46 Almeda'yı kastediyor.

47 Callapine'nin kral yaptığı Almeda.

TRABZON KRALI

Ama önce güçlü ordumuzun sıradan erleri,
Seni bağlayıp komutanın çadırına getirecekler.

SURİYE KRALI

Ve hepsi de senin işkenceyle öleceğine yemin etti,
Ya da seni bağlayıp sonsuza kadar işkence etmemizi
diledi.

TİMURLENK

Beyler, hepsi kursağınızda kalsın.⁴⁸ Bildiğiniz gibi, az
sonra sizi silip süpürme fırsatım var.

CELEBINUS

Görüyor musun baba,
Nasıl da bakıyor bize şu zindancı Almeda!

TİMURLENK

(*Almeda'ya.*)

Alçak, hain, lanet olasıca kaçak,
Sana öyle şeyler yapacağım ki
Keşke toprak beni yutsaydı diyeceksin.
Şu gazap dolu bakışlarımdaki ölümü görmez misin?
Öfkemi yatıştırmak için alçak,
Git, bir kayalıktan aşağıya at kendini
Ya da karnını parçala, yüreğini çek çıkar dışarıya,
Yoksa sana öyle işkenceler yapacağım ki,
Kızgın demirle o iğrenç bedenini dağlayacağım,
Gergi tekerleğinde eklemlerin birbirinden ayrılırken
Kızgın kurşun akıtacağım.
Eğer hayatta kalacak olursan,
Timurlenk'in gazabından
Dört elementten hiçbiri kurtaramayacak seni.

CALLAPINE

Ne yapalım, sana rağmen o kral olacak.
Gel Almeda, şu tacı al benden.

48 Timur düşmanına yem bekleyen bir hayvana hitap eder gibi hitap etmektedir.

Mekke'nin yakınındaki, Kızıldeniz'e kıyısı olan
Ariadan'ın kralı yapıyorum seni.

*(Callapine, Almeda'ya tacı verir, Almeda duraksar,
korkuyla Timurlenk'e bakar.)*

ORCANES

(Almeda'ya.)

Ne oldu? Alsana adamım.

CALLAPINE

(Almeda'ya.)

Onun gitmesini mi istiyorsun? Hadi al.

TİMURLENK

(Almeda'ya.)

Hadi efendi al şu tacını, yarım düzineyi tamamla.

(Almeda tacı alır.)

Efendi, kral olduğuna göre, şimdi bir de arman olmalı.

ORCANES

(Timurlenk'e.)

Zaten olacak ve senin kelleni armasının üstünde

taşıyacak.

TİMURLENK

Hayır, bir zindancı olmanın anısına, sancağının üstüne
bir demet anahtar asmalı; öyle ki ben onu ele geçirince,
o zindan anahtarlarıyla kafasını kırabileyim ve sonra
da arabamı çektikten sonra yorulduğu için onu ahıra
koyabileyim.

TRABZON KRALI

Hadi gidelim! Şu alçağı temizlemek için savaş alanına
yollanalım.

TİMURLENK

(Bir askere.)

Efendi, kırbaçları hazırlasınlar, sen de arabamı çadırımın
önüne getir. Savaş bitince zafer geçişinde ona bineceğim.

(Theridamas, Tecelles ve adamları girer.)

Eee bakın ufaklık krallar, umacılarım geldi,

Bunlar saçlarınızı diken diken yaparlar
Taçlarınızı ayaklarınızın dibine fırlatırlar. –
İkiniz de hoş geldiniz, Theridamas ve Techelles,
Bu güruhu gördünüz mü, ya şu kral tanıdık geldi mi?

THERIDAMAS

Evet, efendim, Callapine'in zindancısıydı.

TİMURLENK

Eee gördüğünüz gibi şimdi bir kral o, ona dikkat edin,
Theridamas; savaş başladığında budala eski Pers Kralı
gibi tacını saklamaya kalkmasın.

SURİYE KRALI

Hayır Timurlenk, o bu duruma düşmeyecek, garanti ederim sana.

TİMURLENK

Ne olacağı belli olmaz beyim,
Şimdi adamlarım ve sevgili dostlar,
Her zamanki gibi, fatihler gibi dövüşün.
Bu mutlu zafer günü sizindir.
Güzel Zafer, benim idareme
Başımızın üstünde dolaşıp duruyor,
Defne yapraklarıyla süsleyin başımızı.

TECHELLES

Savaş bittiğinde ve Anadolu bizim olduğunda,
Adamlarımızın incileri ve hazineyi sırtlarında taşımaktan
Nasıl yorulacaklarını düşündükçe
Şimdiden gülesim geliyor.

TİMURLENK

Türkler, ya bizimle savaşın ya da teslim olun.

ORCANES

Teslim olmayız, seninle savaşacağız Timurlenk kölesi.
([Ayrı yönlerden] çıkarlar.)

IV. Perde

1. Sahne

(Savaş boruları. Calyphas uyurken Amyras ve Celebinus çadırdan çıkar.)

AMYRAS

Şu anda ihtişamla parlıyordur
Mağrur Türklerin altın taçları,
Gökyüzü efendisini hayal kırıklığına uğratan
Gökteki birçok güneş gibi.
Kardeşim, düşüncemizden daha hızlı uçan,
Savaşçı kanatlarıyla orduları biçen
Babamızın kılıcını izlemeliyiz şimdi.

CELEBINUS

Söyle de, tembel kardeşimiz çadırdan çıksın,
Savaş alanında olmadığıнын
Farkına varırsa babam,
Birden öfke basar içini, fırın bacası gibi tüter
Ve onu incitecek yıldırımlar gönderir yüreğine.

AMYRAS

(Çadıra doğru seslenir.)

Hey ağabey, uyan!
Düşmanın davulları gümbür gümbür çalarken

Ve kulaklarımızda gülle gibi çınlarken,
Yenilmemizi, babamızın geri çekilmesini mi istiyorsun?
Ne oldu da kendini alamıyorsun uyumaktan?

CALYPHAS

Gidin başımdan salaklar! Babamın ihtiyacı yok bana,
İkinize de yok emin olun, bu işi bilenler,
Sizin çocukça kahramanlık tasladığınızı düşünecekler.
Bu ordunun yarısı benimle uykuya dalmış olsa,
Babam tek başına yeter düşmanı korkutmaya.
Bizim yardımımızın ona bir yararı olacağını sanarak
Majestelerinin onuruyla oynuyorsunuz.

AMYRAS

Savaşmaktan kaçmaya nasıl cüret ediyorsun?
Babamın senin ödleklüğinden nefret ettiğini bilmiyor musun?
Kaç kez sana savaş alanında olmanı emretti,
Kendisi bir yığın askerle dövüşüyor,
Düşmanlarımızı devirip onların bedeniyle kılıcını besliyor.

CALYPHAS

Biliyorum beyim, ne demektir bir insan öldürmek.
Vicdanıma azap veriyor.
Ben adam öldürmekten hiç hoşlanmıyorum,
Susuzluğumu şarapla giderirken,
Kan içmekle ilgilenmiyorum.

CELEBINUS

Ah korkak çocuk, ayıp, utan, çık dışarı.
Sen erkekliğin ve bu ailenin yüzkarasıdır.

CALYPHAS

Sen, uzun boylu, genç adam, git de ikimiz için dövüş,
Senin gibi düşünen kardeşini al, git buradan,
İkinci bir savaş tanrısı olduğunu kanıtla.
Savaş alanında büyük kahramanlıklar yaptığınızı
Ve o narin cesetlerinizi orada bıraktığınızı duymak,
Bir ceset olarak size arkadaşlık etmek
Göğsümü mü kabartacak benim?

AMYRAS

Demek bizimle gelmiyorsun?

CALYPHAS

Doğru.

AMYRAS

Tataristan'ın en uzak sınırının ortasındaki
Azametli Zona Dağları,⁴⁹ benim kalmam için
Bir inci dağına dönüşseydi, yine de kalmazdım,
Babamın öfkesini çekmek istemezdim üzerime,
Bu mağrur orduları onu muzaffer kıldığında, korkardım
Gelip görür diye oğullarının bu zaferde payı olmadığını.

CALYPHAS

Onurlar senin olsun. Ben rahatlığı seçiyorum;
Zekâm, korkaklığımı mazur gösterecektir.
Bana ihtiyaç yoksa neden gideyim savaşa?

(Savaş boruları, Amyras ve Celebinus hızla çıkar.)

Kurşunlar hedefe nadiren ulaşırlar,
Ben de gidip bin kişi mi öldürmeliyim,
Benim ödülüm de bir kurşun olur,
Üstelik hiç savaşmayanı daha çabuk vurur.
Savaşa gidip ne yaparsam yapayım,
Mutlaka zarar görürüm ben, yararlı olmam dahi
Babamın tacına, yarama fayda etmez.
İskambil oynayacağım ben. – Perdicas!

(Perdicas girer.)

PERDICAS

Buyurun efendim.

CALYPHAS

Gel, seninle bir el iskambil oynayalım da vakit geçsin.

PERDICAS

Memnuniyetle efendim. Nesine oynayacağız?

CALYPHAS

Babam Türkleri yenince, Türk cariyelerin en güzelini ilk
kim öpeceğine.

49 Orta Asya, Tataristan'da bir dağ silsilesi.

PERDICAS

Tamam, kabul.

(*[Çadırın önünde] oynarlar.*)

CALYPHAS

Benim ödleğ olduğumu söylüyorlar Perdicas, gerçi onların savaş borularından, kılıçlarından, toplarından korktuğum kadar, altın işlemeli tüllü bir yataktaki çıplak kadından da korkuyorum ve benimle yatmasından çekiniyorum.

PERDICAS

Böyle bir korku efendim, kendinizi geri çekmenizi gerektirmez.

CALYPHAS

Babamın, cesaretimi sınaması için, beni cephenin en önüne koymasını isterdim.

(*Borular.*)

Ne şamata ediyorlar! Sanırım, içlerinden biri yaralandı.

(*Timurlenk, Theridamas, Techelles, Usumcasane, Amyras, Celebinus Türk krallarını [Anadolu Kralı Orcanes'i, Kudiüs, Trabzon, Suriye krallarını] getirir ve askerler girer.*)

TİMURLENK

Siz köleler, oğullarımın size nasıl boyun eğdirdiğini ve
bedenlerinizi

Nasıl koyun gibi kılıca gönderdiğini görüyorsunuz değil mi?

Çocuklar, onları getirin buraya ve söyleyin bana

Tanrılara yakışır bir yaşam değil mi bu?

Ruhunuzu arzuyla doldurmuyor mu

Askerlik ve şövalyelik konusunda eğitilmek?

AMYRAS

Bu kralları, asker toplamaları için

Serbest bırakalım mı, efendim,

Yoksa sayılarının ve cesaretlerinin az olduğunu söyleyerek

Küçümseyebilirler zaferimizi.

TİMURLENK

Hayır Amyras, hayır, Talih'i fazla zorlama.
Yiğitliğini yeni düşmanlarla besle,
Cesaretini harcama bayat ve yılgın bir düşmanla.
Peki ya şu ödlele neredede? –
Benim oğlum değil o, bir alçak,
Adıma ve krallığa ihanet eden bir korkak.

([Çadıra] girer ve [Calyphas'ı] dışarı çıkarır.)

İşte size tembellik, kölelik örneği
Namımın utancı ve namıma hakaret,
Yüreğim öfkeyle dolu, öyle ki gözlerimle ateşe verebilirim
her şeyi
Utançla yaralıyım, hoşnutsuzlukla öldürüldüm,
Senin o zavallı ruhuna askerî adaleti getirecek
Bu emektar elimi engelleyecek düşünceleri kendinize
saklayın.

(Timurlenk'in komutanları diz çöker.)

THERIDAMAS

Size yalvarırım majesteleri, onu bağışlayın.

TECHELLES VE USUMCASANE

Hepimiz sizden onu bağışlamanızı rica ediyoruz.

TİMURLENK

Ayağa kalkın, aşağılık, densiz askerler!
Siz bilmiyor musunuz hâlâ askerî yasaları?
(Onlar kalkar, Amyras ile Celebinus diz çöker.)

AMYRAS

İyi yürekli efendim, bağışlayın onu bu kez,
Biz onu zorlarız savaşa girsin diye.

TİMURLENK

Kalkın evlatlar, size silah kullanmayı,
Ve coşkuyla kendinizi savaşa adamayı öğreteceğim.
(Kalkarlar.)

Ah, ilk soluk aldığım Semerkant,
Askerlikten hoşlanan böyle bir bedenle doğduğum için

İlk kez mutlu olduğum kent,
Yüzün kızarsın güzel kent, bu onursuz durum
karşısında,
Senin kıyılarını sevgiyle okşayan Seyhun Irmağı da
utansın,

Lekelenen alnından bu lekeyi çıkaramazsın!
İşte Jupiter, bu zayıf ruhu iade ediyorum sana.
Calyphas'ın korkak ruhu,
Timurlenk'teki manevi, Jupitervari özü benimsemeye
Ve kavramaya yetmiyordu,
O öz beni, senin krallığına karşı güç kullanacak kadar
Gözüpek, mağrur ve hırslı yaptı.
Bu ruh halindeyken yerinden oynatabilirim belki
Gökküreleri bile;
Yeryüzü ve bu zengin bölge
Timurlenk'in devletinden saklanamazdı.

(Calyphas'ı hançeriyle öldürür.)

Senin kudretli Muhammed'in üstüne yemin ederim ki,
Yeryüzünün bozuk,
Toprağın döküntülerinden yaratılmış
Havai, tembel ve boşa zaman geçiren, bu çocukta
Ne cesaret, ne de güç ve akıl vardı.
Ben de gönderdim onu geldiği yere.
Sen, umduğundan daha büyük bir düşman edindin,
Çünkü o, kudretli Atlas'ın taşıdığı o ağır yükü,
Dağları taşları tepene indirdi,
Sense titreyip soluğunu tutarak
Korkudan bulutların ardına saklandın. –
Ve şimdi, siz, Asya'nın habis köpekleri,
Her ne kadar, güneş gibi parlayan
Timurlenk'in gücünü kabul etmek istemeseniz de,
Eminim şu anda, Timurlenk'in gücünü hissediyorsunuz,
Onun üstünlüğünü görüp
Onunla aranızdaki farkı anlamışsınızdır artık.

ORCANES

Seninle aramızdaki fark, senin barbarlığın,
Lanetli acımasızlığıyla az önce gösterdiğin gibi.

KUDÜS KRALI

Zaferlerin giderek öylesine şiddete dayandı ki,
Yakında gökler senin vahşetini
Kandan ve ateşten göktaşları ile dolduracak,
Senin tepene kan ve ateş olarak inecek,
Yakıcı damlalar kaynayan beynini eritecek
Ve senin akıttığın kanlar yağmur gibi üstüne yağacak
İntikamımızı alacak.

TİMURLENK

Alçaklar, bu dehşet, bu zulüm –
Demek öyle, savaş alanındaki zaferlerimi
Zalimce buluyorsunuz –
Tanrıların nefret ettikleri gösterişi cezalandırmak için
Üstlendiğim sorumluluğu yerine getiriyorum ben;
Aynı zamanda bu dünyanın en büyük kralıyım,
Jupiter'in elinden taç giydim,
Cömertçe eylemler ve soyluluk için görevlendirildim,
Ama o zamandan bu yana daha da büyüdü adım,
Tanrı'nın kırbacı ve dünyaya dehşet salan biri olarak
Savaşta, ölümden, acımasızlıkta
Bu göreve uygun davranmak zorundayım,
Göklerin sonsuz hükümdarlığını temsil eden bendenize
Karşı duranların canı cehenneme.
Theridamas, Techelles, Casane,
Yıkın şu mağrur Türklerin çadırlarını, otağlarını
Ve alın getirin bütün odalıklarını.
Şu kadınsı veledi de gömsünler,
Sıradan bir asker bile bu ödleğ çocuğu gömerek
Elini kirletmek istemez.
Sonra o Türk kahpelerini de çadırıma getirin,
En çok nasıl hoşuma giderse onları öyle kullanacağım.
Bu arada şunu da götürmeyi unutmayın.

ASKERLER

Baş üstüne efendimiz.

(Timurlenk'in komutanları ve askerler Calyphas'ın cesedini taşıyarak çıkar.)

KUDÜS KRALI

Lanet canavar, yok hayır, cehennemin iblisi,
Onun zulmü bile seninkinin yanında az kalır,
Onun nefreti de seninki kadar olmamıştır.

ORCANES

Rhadamath, Aeacus⁵⁰ alın bunun intikamını,
Dilerim, nefretiniz onun azabında büyür,
Kovun buradan ruhlarımızı cezalandıran nefreti!

TRABZON KRALI

Dilerim, kalbini taş a çeviren
Öfkeyle ateş saçan gözleri
Asla gün yüzü görmesin.

SURİYE KRALI

Dilerim, beslemesin ruhu, damarları o lanetlik, zalim
beynini,
Kurusun bedeninin sıvısı ve pişmanlık duymayan yüreği
Öfkeyle, ateşler içinde yansın!

TİMURLENK

Havlayın bakalım köpekler, dizginlerim hepinizi,
Dillerinize parlak çelikten gemler vuracağım,
Tıkayacağım o nefretlik boğazlarınızı,
Size vereceğim acı sizi öyle bağirtir ki
Dişisini kaybedince fır dönen
Bulamadığında yeri göğü böğürtüleriyle inleyen
Azgın Cimbrian⁵¹ boğaları gibi böğürürsünüz,
Çıglıklarınız yankılanır dünyanın her yanında.
Hiç tasarlamamıştım ama

50 Antik mitolojide Zeus'un oğulları; dürüst bir hayat yaşamış ölümlerin yargıçları.

51 Roma İmparatorluğu zamanında yaşamış barbar ve savaşçı Alman kavmi Teutonlar.

Her yeri işgal edeceğim,
Kentlerinizi ve altın yaldızlı saraylarınızı yağmalayacağım
Bulutlara yükselen dumanlarla
Gökyüzünü tutsüleyip yıldızları eriteceğim,
Muhammed'in gözyaşları gibi gelecek bana,
Ülkenin gururunun yanıp tükenişi.
Ölümsüz Jupiter görünecek ya da konuşacak benimle:
“Dur artık canım Timurlenk,” diyecek
Ben direteceğim,
Ve dünyaya dehşet salmayı sürdüreceğim;
Gökkubbenin üzerinden geçen asker gibi,
Maviliği çizeceğim
Beni dürtten göktaşlarının alevli mızraklarını,
Kıracağım
Benim şaşılacak zaferlerimi kutlamaları için
Hadi şimdi onları benim otağıma getirin.
(*Timurlenk çıkar. [Tutsak krallar muhafızlar
arasında çıkar.]*)

2. Sahne

(*Olympia yalnız başına girer, elinde küçük bir şişe vardır.*)

OLYMPIA

Zavallı Olympia, buraya geldiğinden beri,
Yaşlı gözlerin güneş yüzü görmedi,
Bir çadırın içinde kapalı kaldı,
Yanakların soldu, ölü gibi gösteriyor seni,
Onun nefretlik arzularına teslim olmaktansa
Hayatına son verecek bir şeyler tasarla,
Bu gidişat seni günaha sürükleyecek yalnızca.
Bu toprak, senin tuzlu gözyaşlarınla ıslandığına göre,
Tadıyla seni zehirleyecek otları yetiştiremez,
Bu hava senin iç çekişlerinle kanat çırpıyorsa,

Hastalık bulaştıran kokular ve buğular seni zehirleyemez,
Kapalı mağaranda kendini öldürebileceğin bir kılıç da yok,
Hayalgücünü kullanmalısın öyleyse.

(Theridamas girer.)

THERIDAMAS

İyi günler Olympia. Çadırımda aradım sizi,
Ama sizin güzelliğinizle aydınlanacak olan çadırımın
Kapkaranlık olduğunu görünce deliye döndüm,
Aradım durdum sizi her yerde,
Bir an, çapkın Jupiter'in oğlunu gönderdiğini,
Kanatlı Hermes'in, sizi alıp götürdüğünü sandım.
Ama sizi bulduğuma göre, o korkum da geçti gitti.
Söyleyin Olympia, kabul eder misiniz evlenme teklifimi?

OLYMPIA

Efendim, kocamın ve sevgili oğlumun ölümüyle birlikte,
Gömdüm ben de bütün aşkımı derinlere,
Yüreğime işkence eden keder ve üzüntüden başka
Hiçbir şey hissetmiyorum şu anda,
Aşkmış, sevgiymiş, zihnim tamamen kapanmış buna,
Ölümden başka her şeye –
Daha uygun bir duygu yaslı bir ruha.

THERIDAMAS

Olympia, ayın dalgalar üzerinde yansımasından
Daha etkili ve güçlü olan senin bakışlarınla kahrolan
Bu adama acı; çok mutlu oluyorum seni görünce,
Ve durmadan geriliyorum benden ayrılacaksın diye.

OLYMPIA

Ah, efendim, acıyın bana, çekin kılıcınızı,
Beni bu esaretten kurtaracak ruhumdaki
Azabı dindirsin,
Kocama ve sevgili oğluma kavuşturun beni.

THERIDAMAS

Hâlâ kocan ve oğlundan mı bahsedersin?
Artık bunları bırak sevgilim ve dinle beni,

Cezayir'in muhteşem kraliçesi olacaksın,
Ve altın yaldızlı giysiler giyeceksin,
Sarayımın mermer kaidesinde
Venus gibi tahtında oturacaksın,
Soylu gözlerin ne çekerse, onu elde edeceksin;
Ben de silahımı bırakıp
Bütün ömrümü seni sevmekle geçireceğim.

OLYMPIA

Böyle bir konuşma hiç hoş gelmiyor kulaklarıma,
Zihnimde her şey ölümle başlayıp ölümle bitiyor,
Kraliçe de olsam sevemem bir daha.

THERIDAMAS

Olmaz hanımefendi, hiçbir şey ikna edemiyorsa sizi,
O zaman sizi ikna etmenin bir yolunu bulacağım,
Aşkımın ani çılgınlığını anlamalısınız,
Eğer kabul ederseniz fazlasıyla memnun olacağım.
Çadırınıza geri dönün şimdi.

OLYMPIA

Durun iyi yürekli efendim!
Eğer namusuma dokunmazsanız,
Dünyanın hiçbir köşesinde bulamayacağınız
Bir armağan vereceğim size.

THERIDAMAS

Neymiş o?

OLYMPIA

Zeki bir simyacının yaptığı bir iksir
En saf özsularından damıtılmış
Ve bütün minerallerin özünden damıtılmış,
İçinde mermer özü var
Metafizik bilimle ve ruhların ağzından çıkan
Büyülü sözlerle yumuşatılmış.
Bu iksirden teninize birazcık sürdünüz mü
Ne tabanca ne kılıç ne de mızrak işliyor bedeninize.

THERIDAMAS

Göz göre göre benimle alay mı ediyorsunuz, hanımefendi?

OLYMPIA

Bunu size kanıtlamak için boğazıma azıcık süreceğim,
Bıçağınızı sapladığınızda bıçağınızın ucuna bakın,
O darbeye büküldüğünü göreceksiniz.

THERIDAMAS

Peki ama, madem kocanızı seviyordunuz ve çok değerliydi,
O iksirden kocanıza neden sürmediniz?

OLYMPIA

Niyetim oydu efendim, ama her şey bir anda oldu.
Şimdi bunu kanıtlamam için onu benim üzerimde
deneyin.

THERIDAMAS

Deneyeceğim Olympia
Ve onu Doğu'nun en değerli armağanı olarak
saklayacağım.

(Olympia, iksirden biraz boğazına sürer.)

OLYMPIA

Şimdi saplayın efendim ve hançerinizin ucuna bakın;
Darbeniz ne kadar güçlü olursa olsun ucu düzleşecektir.

THERIDAMAS

(Hançeri Olympia'nın boğazına saplar.)

İşte Olympia. Ne! Yoksa öldürdüm mü onu?
Alçak, şimdi o hançeri kendine sapla!
Aşkımı öldüren bu kolu kes.
İnandım ona, çünkü onun yaşındaki bilge kişiler,
Dünyadaki birçok âlim gibi,
Birçok mucizevi iksir yaratabilirler!
Ama şimdi cehennem, daha güzel görünüyor cennetten;
Yıldızların ışığını ödünç aldığı
Karanlık gökyüzüne yayılan
Muazzam bir ışık, cennetin parlak gözünden de parlak.
Şimdi lanetlenmiş ruhlar acıdan kurtuluyordu,
Her bir Furia onun bakışlarını seyrediyordu.
Eğlenceler ve görkemli gösteriler düzenleyerek
Cehennem Tanrısı sevgilimle flört ediyordu,

Zengin hazinesinin kapılarını açıp
Namuslu kraliçeyi kazanmaya çalışıyordur.
Onun cesedi, krallığının gücü ne kadarsa,
O denli büyük bir törenle gömülecektir.
(*Kucağında Olympia'yla çıkar.*)

4. Sahne

(*Timurlenk, Trabzon ve Suriye [krallarının] çektiği arabasıyla [girer]. Trabzon ve Suriye krallarının ağzına gem vurulmuştur, Timurlenk'in sol elinde dizginler, sağ elinde kırbaç vardır; onları kırbaçlar. Techelles, Theridamas, Usumcasane, Amyras, Celebinus arabanın arkasından gelir; Anadolulu [Orcanes] ve Kudüs [Kralı] beş altı askerin önünde yürümektedir.*)

TİMURLENK

Hadi yürüyün, Asya'nın şımartılmış sütçü beygirleri!
Ne yani, arkanızda böyle güzel bir araba varken,
Arabacı da Büyük Timurlenk'ken,
Günde sadece yirmi mil mi çekebiliyorsunuz?
Sizi ele geçirdiğim Zift Gölü'nden,⁵²
Size saygılarımı böyle sunduğum Byron'a⁵³ ancak geldik.
Gökyüzünün altın gözüne rehberlik eden,
Burun deliklerinden sabahı üfleyen
Ve bulutların üzerinde zorlu yolunda giden küheylan bile,
Büyük Timurlenk'in kölelerine gösterdiği saygıyı
Görmemiştir arabacısından.
Trakya'nın Herakles'in eğittiği inatçı beygirlerini,
Kral Ageus, insan etiyle doyururdu,⁵⁴

52 Bâbilcede "bitumen" denen zift, bina yapımında kullanılırdı. Ama asıl Zift Gölü, bugün Trinidad Adası'nın güneybatısındaki La Brea'dadır.

53 Bâbil'de bir kent.

54 Bir versiyonda, Herakles'in sekizinci görevi, Kral Aegus'un insan eti yiyen atlarını eğitmektir. Daha bilinen bir versiyonda, Trakya Kralı, saldırgan Diomedes yenilince, Herakles atları onun etiyle doyurmuştur.

Onları öylesine tutkulu kılmıştı ki,
Beygirler güçlerini bilirlerdi,
Sizden daha yüce olanlar bile onları ele geçiremezken
Bu bükülmeyen bileğimle sizi köle yaptım ben.
Sizi vahşi ve güçlü yapmak işime geliyor,
Bu yüzden kanlı, çiğ etle besleneceksiniz
Ve en sert misket şarabından içeceksiniz
Eğer bunları kaldırabilirsенiz, yaşayın
Ve daha hızlı çekin arabamı,
Rüzgârın önünde savrulan bulutlardan bile.
Kaldıramazsanız, o zaman hayvanlar gibi ölün,
Yem olun kara leş kargalarına.
Ben gerçek ve en büyük tanrı olan Jupiter'in kırbacıyım
Ve içimde yüce bir varlığı hissediyor,
Namımı ve hükümdarlığı bununla sürdürüyorum.

AMYRAS

Arabayı ben sürebilir miyim efendim?
Şu boşta gezen, değersiz kişileri⁵⁵ arabaya koşabilirim.

TİMURLENK

Böyle bir şeye gençliğin engel, benim soylu oğlum.
Bunlar dinlenirken yarın onlar çekecek arabamı.

ORCANES

Ey yeraltına hükümlanlık eden sen,
Jupiter kadar mutlak bir kral olan sen,
Toprağın tüm üretkenliğini görüp
Ceres⁵⁶ evinin en büyük mutluluğu olan
Proserpina'yı bereketli Sicilya'dan kaçırdın
Ve onu yeraltının kraliçesi yaptın
Ve yıl içinde Proserpina'nın⁵⁷ yokluğunda,
Dünyaya kışı getirdin.

55 Amyras, elleri bağlı yürüyen Orcanes ile Kudüs Kralı'nı ima etmektedir.

56 Diğer adıyla Demeter, Proserpina'nın (ya da Persephone'nin) annesi.

57 Tarım Tanrıçası Ceres'in kızı. Pluto tarafından Sicilya'dan kaçırılıp yeraltına indirilmiştir. Proserpina ilkbaharı temsil eder, o yeraltındayken dünya kışı yaşardı. Bkz. Ovidius, *Metamorfозlar*, V. Böl. 385.

Şimdi o dehşet verici gücünle, öfkenle gel,
Şu kendini beğenmiş, insanlığın nefret ettiği,
İnsanlığın utancı olan, herkesi hor gören şu iblisi,
Yüzükoyun sürükle cehennemin dibine!

THERIDAMAS

(*Timurlenk'e.*)

Majesteleri, böyle küstah, söven ağızlara gem vurmali,
Hırçın, yola gelmez beygirlere yapıldığı gibi,
O iğrenç ağızlarına gem vururken dişlerini kırmalı
Ve dizginlerini iyice sıkmalı.

TECHELLES

Evet, ağzında diş kalmamalı
Ve o oynak dilini çekip koparmalı.

USUMCASANE

Majesteleri, lanet kusan araba beygirlerine
Bir çare bulmuştu zaten.

(*Celebinus Orcanes'e gem takar.*)⁵⁸

CELEBINUS

Bunu nasıl buldun kral efendi? Neden konuşmuyorsun?

KUDÜS KRALI

Ah zalimin dölü, acımasız velet,
Nasıl da lanet babası gibi,
Saldırıp işkence etmeye çalışıyor.

TİMURLENK

Evet ya Türk, bak sana şimdiden söyleyeyim,
Bu çocuk daha muhteşem bir iktidar edinecek,
Benim yağmalamadığım krallıkları soyup soğana
çevirecek,

Eğer Jupiter benim dünya için
Fazla iyi olduğumu düşünüyorsa,
Beni yükseltisin Boğa burcundaki en parlak yıldıza
Onunla birlikte eş tutsun,
Dünyanın üç büyük kıtasını ele geçirmeden,

58 Bu yönerge belirsizdir. Gemin neden Orcanes'e takıldığı anlaşılmamaktadır.

Göğün üç kat üstüne, en üst katına ulaştırırsın.
Şimdi Türk cariyeleri getirin bana,
Onları, benim kadınsı oğlumun cenazesinde kullanmak
istiyorum.

(Cariyeler getirilir.)

Benim Zift Gölü'nde aslanlar gibi savaşılan askerlerim
nerede?

ASKERLER

Buradalar efendimiz.

TİMURLENK

Yakışıklı delikanlılar, alın götürün şu kraliçeleri –
Yani bir zamanlar kral olanların yosmalarını.
Onları ve mücevherlerini aranızda paylaşın,
Ve hepiniz sırayla onlardan yararlanın.

ASKERLER

Majestelerine teşekkür ederiz.

TİMURLENK

Sizi uyarıyorum, zamparalık yüzünden kavga etmek yok,
Kim kavga çıkarırsa cezası ölümdür.

ORCANES

Kötü niyetli zorba, iğrenç talihinin zaferini
Böyle mi lekeleyeceksin,
Hiçbir suçu olmaya bu kadınları
Asker şehvetinin vahşetine mi bırakıyorsun?

TİMURLENK

O zaman, yerlerinde kalsalardı, siz köleler de
Ayaklarınız dibinde bir ordu orospuyla bana
saldırmayacaktınız.

ODALIKLAR

Bize acıyın efendimiz, namusumuzu kurtarın.

TİMURLENK

Hâlâ burada mısınız alçaklar? Ganimetlerinizi alın, gidin.

([Askerler] kadınları alıp çıkarlar.)

KUDÜS KRALI

Ah seni acımasız cehennem zebanisi!

TİMURLENK

Demek namusunuzu kurtaracağım, ha!
Tam zamanıydı zaten,
Namus dediğiniz şeyi, siz daha öğrenmeden
Çok önce kaybetmişsiniz.

THERIDAMAS

Herhalde, bizi yeneceklerini düşündüler efendimiz,
Haspaları önünde bizimle eğleneceklerini sandılar.

TİMURLENK

Şimdi onlar bizi eğlendirecekler,
Askerlerim de onların haspaları ile oynaşacak.
Onlar ganimetlerinden zevk aladursunlar,
Biz, bundan sonraki saldırıya,
Bâbil seferine hazırlanalım.

TECHELLES

O zaman boşa vakit geçirmeyelim efendim,
Hemen hazırlıklara başlayalım.

TİMURLENK

Başlayacağız Techelles. – Haydi ileri dolap beygirleri,
Büyük Asya'nın kralları dörtayak üstünde şimdi,
Kırbaçlanınca titreyip hatırlayın,
Bu kırbaç, kentleri kırbaçladı ve kralları ele geçirdi
Ve servetleriyle hazinemi şişirdi.
Anadolu'nun kuzeyindeki Karadeniz,
Batıdaki topraklar, kuzeydoğudaki Hazar Denizi,
Güneyde Kızıldeniz,
Bunlardan yağmaladıklarımın hepsi de
Öbek öbek taşınacaktır Pers ülkesine.
Sonra benim doğduğum kent Semerkant,
Bu kentin gururu ve güzelliği
Seyhun Irmağı'nın billur suları,
En uzak kıtalarda bile tanınacak;
Benim sarayım da oraya yapılacak,
Bu kentin kuleleri gökleri bile kıskandıracak

Ve Troya kulelerinin ününü cehenneme yollayacak.
Bu kentin sokaklarından ben, önümde yendiğim krallar,
Güneş gibi parlayan zırhımla geçeceğim,
Elmaslarla süslü, havada dans eden
Üç tüy olacak miğferimde,
Bu üç kıtada kurduğum imparatorluğu temsil edecek,
Tıpkı mağrur ve kutsal bir dağda
Göge doğru yükselen bir badem ağacı gibi,
Sicilya'daki Jupiter tapınağını gölgeleyecek
Venus'ün alnındaki çiçeklerden
Daha beyaz çiçekler olacak ve titretecek dünyayı,
Her soluk alışlarında gökyüzünü parlatacaklar.
Sonra ben, Saturn'un oğlu gibi,
Kurulacağım ateşle yıkanmış pırıl pırıl arabama,
Soylu kartallar çekip götürecek beni Samanyolu'na,
Kristallerle döşenmiş ve yıldızlarla donanmış
Yollardan geçeceğim,
Tanrılar bakacak bu ihtişamıma şaşkınlıkla,
Böyle geçeceğim işte Semerkant sokaklarından,
Ruhum bu bedeni terk edene dek böyle olacak.
Sonra Samanyolu'na çıkıp orada buluşacağım Tanrı'yla.
Hadi şimdi Bâbil'e efendiler, Bâbil'e!

*(Çıkarlar. [Timurlenk Trabzon ve Suriye krallarının
çektği arabadadır.])*

V. Perde

1. Sahne

(Bâbil Valisi surlarda görünür, yanında [Maximus] ve başkaları vardır.)

VALİ

Ne dedin Maximus?

MAXIMUS

Efendim, düşmanımızın bugüne kadar yaptıklarına
bakınca,
Yenilmemiz kaçınılmaz, hayatlarımızı kurtarma umudu
yok gibi,

An meselesi kentimizi ele geçirmesi.
Bu yüzden teslim bayraklarını çekelim,
Böylece, yerine getirmiş oluruz
Dua eden yurttaşlarımızın isteklerini,
Bildiğiniz gibi, Timurlenk'in dayanılmaz bir gazabı var,
Teslim olursak gazabını yatıştırabiliriz.

VALİ

Alçak, kölelik hayatını ülkenin onurundan,
Kendi onurundan daha mı üstün tutarsın?
Benim hayatımın, devletin, kentin
Ve bu halkın huzuru yanında

Senin bu düşüncen ne kadar geçerli ki?
İyice güçlendirilmiş surlarımıza karşın,
Umutsuz olabilir miyiz?
Güvende olmak için onun kuvvetlerini dışarıda tutarız,
Şu bizim ünlü Zift Gölü her şeyi içine çeker,
Hiçbir şey savunamaz kendini ona karşı,
Hem sonra, orası ölümün ve cehennemin kapılarından
Daha güçlü sayılmaz mı?
Düşmanımıza karşı savunmamız böyleyken
Ve onun tehdit edici bakışları dışında başka bir şey
yokken
Nasıl olur da cesaretimizi kaybedip korkaklık ederiz?
(*Yurttaşlardan biri girer ve Vali'nin önünde diz çöker.*)

YURTTAŞ

Efendim, eğer merhametiniz varsa,
Bizim hayatlarımızı korumak istiyorsanız,
Teslim bayrağımızı çekip teslim olalım,
Böylece, Timurlenk acır da,
Bir işgalci olarak iyi davranır bizlere.
Gerçi erkek çocuk demeden kılıçtan geçirmesi,
Dehşet verici kuşatmanın son günü gerçekleşse de,
Aramızda Hristiyan Gürcüler de var,
Onların devleti her zaman merhametli ve yardımcıdır
Majesteleri onları ricacı olarak gönderirse,
Onun bağışlamasını sağlayabilirler.

VALİ

Nasıl da her yanımdan kuşatılmışım!
Böylece Bâbil kenti,
Utanmadan hizmetleri için yaltaklanan
Korkak kaçaklar ile dopdolu olarak
Sonsuza dek tarihte yerini alsın, ha!

(*Başka bir yurttaş girer ve Vali'nin önünde diz çöker.*)

İKİNCİ YURTTAŞ

Efendim, gönlümüzü kazanmak istiyorsanız,
Kenti teslim edin, karılarımızı ve çocuklarımızı kurtarın!

Yoksa surlardan kendimi aşağı atacağım
Ya da Timurlenk'in gazabına uğramadan,
Bir şekilde kendi hayatıma son vereceğim.

VALİ

Aşâğılık herifler, korkak köpekler,
Devletimize ihanet eden hainler!
Yerlerde sürünün, cehennemin dibine gidin,
İşkenceci iblis ordusu ruhlarınıza azap versin,
Köle bedenlerinize sonsuz işkenceler etsin!
Şu göğsümde hayat olduğu sürece,
Ne sizi dinlerim ne de kenti teslim ederim.

(Theridamas ve Techelles askerlerle girer.)

THERIDAMAS

Sen, Bâbil'in umudunu kestiği vali,
Kendi hayatını,
Bizi de ufak bir zahmetten kurtarmak istiyorsan,
Bize hemen teslim et kenti,
Aksi takdirde, bir haine yapılan işkenceden
Çok daha fazlasını göreceksin.

VALİ

Zorba herif, senin o hain sözünü yuttururum sana,
Sana rağmen, bu kenti savunacağım.
Hemen surları savunacak askerleri toplayın.

TECHELLES

Teslim ol, ahmak vali.
Kuşatmamıza ancak üç gün dayanabilen
Senin kadar kibirli kölelerden hiçbirine
Böyle güzel bir teklif yapmamıştık.
İş işten geçtikten sonra bir daha konuşmayız,
Ve saldırımızı ertelemeyiz.

VALİ

Saldır ve elinden geleni ardına koyma.
Biz asla teslim olmayacağız.

(Savaş boruları. [Timurlenk'in kuvvetleri] surlara tırmanır. [Yurttaşlar, Vali, arkalarında Theridamas, Techelles ve askerler çıkar.] Timurlenk [siyahlar içinde, Trabzon ve Suriye krallarının çektiği arabasında] girer. Onu maiyetleriyle Usumcasane, Amyras ve Celebines izler. İki kral [Anadolu Kralı Orcanes ve Kudüs Kralı] arkadan gelir.)

TİMURLENK

Bâbil'in görkemli yapıları,
Zift Gölü'ne dek yelkenleri şişiren
Ve denizcilere rehberlik eden,
Bulutları aşan yüksek kuleleri!⁵⁹
Zift Gölü'nün ağzını doldurduk,
Sur yıkıntılarından bir geçit açıyoruz şimdi.
Bir zamanlar Belus, Ninus ve Büyük İskender⁶⁰
Burada zaferler kazandılar,
Ama zaferlerin en büyüğü Timurlenk'indir,
Arabasını, cesetler üzerinden krallar çeker,
Ve tekerlekleri, Asurluların kemiklerini un ufak eder.
Semiramis'in Asya kralları ve büyükleriyle kırıştırdığı
yerde

Şimdi benim askerlerim dans ediyor;
Ve Asur güzellerinin, zengin Saturnia⁶¹ gibi
Kırıtarak at bindiği sokaklarda,
Şimdi benim atlı yiğitlerim
Yasa tanımaz kılıçlarını sallıyorlar
Öfkeli sözler ve çatık kaşlarla.

(Theridamas ve Techelles, yanlarında Bâbil Valisi ile girer.)

Bu getirdiğiniz kim, beyler?

59 Fırat ve Dicle ırmaklarının arasında inşa edilmiş olan bu kuleler, Basra Körfezi'ne 100 mil uzaktaydı, ama denizden görülebiliyordu.

60 Belus, Bâbil'in efsanevi kurucusuydu; Ninus, Ninova'nın efsanedeki kurucusuydu, kraliçesi Semiramis'in Bâbil surlarını inşa ettirdiği söylenir. Büyük İskender MÖ 331 tarihinde Bâbil'i ele geçirmişti.

61 Juno (Hera).

THERİDAMAS

Kenti ele geçirmemizde bize onca iş çıkaran
Ve sizin gücünüzü küçümseyen,
Bâbil'in serkeş valisi.

TİMURLENK

O alçağı bağlayın, zincirlerle asın
İşgal ettiğimiz bu kentin yıkıntılarında. –
Efendi, bu bölgeyi tehdit eden
Bizim parlak kırmızı çadırlarımızın
Senin için bir anlamı yok muydu,
Anlamadın mı bundan sonrasının
Ateş ve barut olacağını
Ve buranın cehenneme döneceğini;
Demek bunlar seni korkutmadığı gibi,
Kudretli Jupiter'in gazap dolu temsilcisi olan
Ve önüne çıkan bütün kralları bir bir yenen
Benden de korkmadın, öyle mi!
Bunlar yetmedi demek teslim olmana
Ve açmadın sur kapılarını.
Bak alçak herif, sana söyleyeceklerimi dinle:
Eğer cehennemin paslı kapılarına ulaşıyordım
Üç başlı Cerberus uluyup havlar,
Cehennem zebanisini uyandırıp
Benim önümde diz çökmesini sağlardı;
Ama ben senin surlarını ateşe tuttum,
Güllelerimle bir geçit açıp içeri sızdım.

VALİ

Eğer o geçidi bedenimle kapayabilseydim,
Sen zor da olsa yine girerdin zalim Timurlenk.
Toplarınla kent surlarını yıkmış olsan da,
Ne senin o kanlı çadırlarından
Ne de Tanrı'nın gazabı olan senden
Bir dirhem bile korkmadım ve cesaretimi kaybetmedim.

TİMURLENK

Eh o zaman, ben de seni şimdi korkuturum. –
Gidin ve şunu sallandırın. Surlara zincirleyip asın onu,
ama önce,
Öldürünceye kadar kurşun yağdırsınlar bu köleye.

VALİ

Vahşi canavar, dişi bir cehennem zebanisi doğurmuş seni,
Sonra dehşet salmak için dünyaya göndermiş,
Elinden geleni yap.
Ne ölüm ne Timurlenk ne işkence ne de acı
Korkutabilir beni.

TİMURLENK

Çekin şunu ipe. Akbabalara atın leşini.

VALİ

Ancak Timurlenk,
Bâbil'in değerinden daha fazla altın
Gömülü duruyor Zift Gölü'nde,
Ben sakladım onları kent çevrilince,
Hayatımı geri ver, ben de sana vereyim onları.

TİMURLENK

Bütün gözüpekliğine rağmen, hayatını bağışlamamı mı
istiyorsun?

Peki, bunlar gölün neresinde?

VALİ

Bâbil'in batı kapısının hizasında, karşıda
Kıyının toprak altındaki bir kovuğunda.

TİMURLENK

Birkaçınız gidin, altınlarını alın getirin.

(Birkaç asker çıkar.)

Geri kalanlar, idamını gerçekleştirsin!

Hadi, hemen götürün onu; konuşmasın bir daha. –

Sanırım korkusuzluğu epey geçmiştir.

(Askerler Vali'yi götürür.)

Bu iş bittikten sonra Bâbil'den ayrılıp

Son sürat Pers ülkesine geri döneceğiz.

Şu dolap beygirlerinin de soluğu kesildi,

Epeyce yorulmuş olmalılar;

Koşumlarını çıkarın, yeni beygirler bağlayın arabama.

(Askerler Trabzon ve Suriye krallarının koşumlarını çıkarır.)

Eee, bunlar beni onurlandırmak için

Ellerinden geleni yaptıklarına göre,

Alın onları ve asın her ikisini de.

TRABZON KRALI

Alçak zorba, barbar, kan içici Timurlenk!

TİMURLENK

Theridamas, götürün şunları, hemen icaplarına bakılsın.

THERIDAMAS

Baş üstüne efendimiz.

(Theridamas, Trabzon ve Suriye kralları ile çıkar.)

TİMURLENK

Gelin bakalım, Asya'nın kralcıkları,

Görev sırası şimdi sizde,

Dostlarınız gibi siz de talihinizi deneyin.

ORCANES

Senin arabanı çekmektense,

Böyle iğrenç bir yolla hizmet etmektense,

İskit atların ikimizin de bacaklarını koparsın, daha iyi.

KUDÜS KRALI

Şu kılıcını bana vermeni

Ve onu kendi göğsüme saplamayı tercih ederim.

Bu durumun ruhlarımıza verdiği azap rakipsiz,

Bin kez ölsek bile bize bu kadar işkence olmaz.

AMYRAS

Ağızlarına gem vurmazsanız durmadan konuşacaklar efendim.

TİMURLENK

Koşumlarını takın, ben da arabaya bineyim.

(Onlara gem vurulur [ve koşumları takılır]. [Bâbil Valisi'nin zincirlenip asıldığı görülür. Theridamas tekrar girer. Timurlenk arabasına biner.])

AMYRAS

Gördünüz mü efendim, ne de güzel asmışlar Vali'yi!

TİMURLENK

Gerçekten de güzel, oğlum, iyi iş çıkarmışsın!
İlk sen vur onu, ötekiler de ateş etmeye başlarlar.

THERIDAMAS

Ben de bir el ateş edeyim.
(Theridamas ateş eder. [Vali'yi vurur.])

VALİ

Hayatımı bağışlayın,
Büyük Timurlenk'in insani öfkesini yatıştırın bu yara.

TİMURLENK

Zift Gölü'ndeki altınları fidye olarak bana önerdin ama,
Yine de ölmelisin. – Hep birden ateş edin.
(Hep birden ateş ederler.)

İşte şimdi Bağdat Valisi gibi asılmış oldu,
Delik deşik olmuş surlar gibi,
Bedeninde yüzlerce mermi var şimdi.
Şimdi kent sakinlerinin ellerini ayaklarını bağlayın,
Baş aşağı, Zift Gölü'ne sallandırın;
Bu kentte Tatarlar ve Persler oturacak yalnızca,
Kentin yönetimi için büyük bir şato yaptıracam,
Pres Kralı'nın uyruğu olan Afrika'nın tamamı,
Bâbil için haraç ödeyecek bana.

TECHELLES

Peki kadınları ve çocukları ne yapacağız efendim?

TİMURLENK

Techelles, erkekleri, karılarını, çocuklarını, boğun hepsini.
Bir tek Bâbilli kalmasın bu kentte.

TECHELLES

Hemen işe koyulacağım efendim. Askerler, gelin benimle.
(Techelles askerlerle çıkar.)

TİMURLENK

Şimdi Casane, önceden Tanrı sandığım
Muhammed'in tapınağındaki Türklerin Kuran'ını
Ve batıl inanca dayanan bütün kitaplarını
Toplayıp yakın.

USUMCASANE

(Kitapları göstererek.)

Hepsi burada efendim.

TİMURLENK

İyi öyleyse, hemen şimdi yakın.

(Askerler ellerindeki meşalelerle bir ateş yakarlar.)⁶²

Ne yazık, Muhammed'e ibadet eden insanlar var hâlâ.
Kılıcım milyonlarca Türk'ü cehenneme gönderdi,
Onların hocalarını, mollalarını ve dostlarını yok etti.
Ama yine de Muhammed bana bir şey yapmadı.
Oysa bütün gazabıyla intikam alan,
Gökgürültüleri ve yıldırımları ile çarpan bir Tanrı var,
Ben onun kırbacıyım işte, ben ona itaat edeceğim.
Casane, şimdi o kitapların hepsini ateşe atın.

(Kitaplar yakılır.)

Şimdi Muhammed, eğer gücün varsa.
Aşağıya in ve mucizeni göster de görelim.
Sen layık değilsin tapılmaya,
Bak işte senin dininin özeti olan öğretin alevler içinde.
Neden göndermiyorsun kasırgalarını,
Bir kısım insan, senin Tanrı'nın yanında oturduğunu
söylüyor,
Oysa ben, senin Kuran'ını tahtınla birlikte yaktım,
Senin yüceliğine karşı kılıç sallayan
Ve senin saçma sapan öğretilerini yok edene karşı,
Neden almıyorsun intikamını?
Eee askerler, Muhammed tercih ediyor cehennemde
kalmayı;

62 Tamamen ahşap olan Globe Tiyatrosu 1613'te bu meşaleler yüzünden yanmıştır. Oyunun temsilinde kitapları madenî bir kapta yakmış olmalılar.

Timurlenk'in sesini duyamıyor.
Tapınacak başka bir tanrı bulun siz,
Gökyüzünde ya da cennette, bir Tanrı varsa,
Ondan başkası olamaz.

(Techelles tekrar girer.)

TECHELLES

Haşmetlinin emrini yerine getirdim,
Majestelerinin iradesine uyan binlerce kentliyi
Zift Gölü'nde boğduk, göl onların cesetleriyle dolup taşı
Ve balıklara onların cesetleriyle ziyafet çıktı,
Cesetlerin dalgalar yükselip alçaldıkça yuttukları zifti
Su yüzüne çıkınca kusmaları, işte bu garipti.

TİMURLENK

Tamam öyleyse, dostlarım, beyler,
Şimdi tek yapacağımız, birkaç birliği burada bırakıp
Hemen Pers ülkesine dönmek
Ve zaferlerimizi kutlamak.

THERIDAMAS

Evet efendimiz, hemen kendi ülkemize dönelim,
Şu Vali'yi de surlardan indirelim,
Ve kentin ötesindeki tepeye fırlatalım cesedini.

TİMURLENK

Ne gerekiyorsa yapın. Askerler yapsınlar.
Ama durun. Birden kötü hissettim.

TECHELLES

Timurlenk'e kötü hissettiren ne olabilir?

TİMURLENK

Bir tuhaf işte, ben de anlamadım.
Hadi gidelim, köleler! Neyse ne,
Hastalık ve ölüm beni yenemez.

([Timurlenk, Orcanes ve Kudüs Kralı'nın çektiği arabasında] çıkar. [Vali'nin cesedi surlardan indirilir, ya da seyirci tarafından görünmez duruma getirilir.])

2. Sahne

*(Callapine, Amasya [Kralı], [bir komutan, askerler]
davul ve trompetlerle girer.)*

CALLAPINE

Amasya Kralı, bizim büyük ordumuz,
Fırat ve Dicle ırmaklarının hızla aktığı Asya'da
Harekete geçmiş bulunuyor şimdi
Ve yakında görebiliriz
Timurlenk'in bütün ordusunun bulunduğu,
Zift Gölü'nün çevrelediği Bâbil'i –
Bu ordu kuşatmadan dolayı zayıf ve yorgundur,
Bâbil'e, takviye kuvvetler sevk etmeden önce,
Biz binmeliyiz Timurlenk ordusunun tepesine
Tanrı'nın ve Muhammed'in inayetiyle,
Üzüntü verici kayıplarımızın intikamını almalıyız.

AMASYA KRALI

Kuşkunuz olmasın efendim, onu yeneceğiz.
Denizler dolusu kan içen ve içmeye doymayan
Bu canavarı, kılıçlarımızla tepetaklak edip
Cehenneme göndereceğiz;
Ve kralların çektiği leşini akbabalara vereceğiz,
Mezarı da olmayacak bu basit doğumlu zorba
Timurlenk'in.

CALLAPINE

Ailemin köle gibi yaşadıklarını, dehşet verici ölümlerini,
Kendi tutsaklığımı ve krallarımın, valilerimin
Timurlenk'in tutsakları olduğunu anımsadıkça,
Bu kötülüklerin öcünü almak için
Binlerce ölüm düşünebilirim.
Ey Hazreti Muhammed! Milyonlarca Türk'ün
Timurlenk tarafından telef edildiğini sen de gördün,
Krallıklar yıkıldı,
Güzelim kentler yağmalandı, yakıldı,

Geriye seni onurlandıracak tek bir kral kaldı,
O da senin itaatkâr hizmetçin Callapine'dir.
Bu kadar yenilgiden sonra,
Onu, lanet Timurlenk'in karşısında muzaffer kıl!

AMASYA KRALI

Kaygılanmayınız efendim,
Yüce Muhammed'i pembe bulutlara bürünmüş gördüm,
Başında Apollon'unkinden daha parlak bir taç vardı,
Silahlanmış askerleriyle yürüyor
Ve Timurlenk'e karşı, size yardıma geliyordu.

KOMUTAN

Yüce komutan, kudretli Callapine,
Tanrı'nın kendisi ve Muhammed hazretleri,
Sizin kuvvetlerinize karşı gelse bile,
Sizin güçlü ordunuz bunu tek başına yapar
Ve merhamet edin diye
Timurlenk'e diz çöktürebilir önünüzde.

CALLAPINE

Komutan, Timurlenk'in kuvvetlerinin büyüklüğü,
Talihinin de hep yaver gitmesi,
Herkesi küçük görerek elde ettiği zaferler,
Bizim cesaretimizi kıran en büyük nedenler.
Dolunay bitince geçer Ay Tanrıçası'nın kibri
Yine solgunlaşır ve küçülür,
Umarım, onunki de öyle olur,
Bizim ordumuzda,
En az yirmi krallıktan seçilmiş savaşçılar bulunuyor.
Evinde oturan ne çiftçi ne hoca ne de tüccar var,
Bütün Türk eli katıldı Callapine'in ordusuna,
Savaştan netice alana kadar
Hiçbir karargâh ve kuvvet birbirinden ayrılmayacaktır.
Dünyanın zorbasını alt ederek
Kendimizi ölümsüz kılmanın zamanıdır.
Gelin askerler, yatıp siper alın ve onu bekleyin,

Karargâhından ayrıldığını görürsek
Ya da yeniden toplanmaya başlarsa,
Hiç durmayın saldırın, inanın zaferimize.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(*Theridamas, Techelles ve Usumcasane [girer].*)

THERIDAMAS

Gökler ağlayın, gözyaşlarına boğulun!
Onun doğumunu yönlendiren yıldızlar dökülün,
Gökyüzünde parlayan her ışığını çağırın
Beyhude ateşlerini dünyaya serpin!
Güzelliklerin tümünü sonsuz bulutlarla örtün,
Cehennem ve karanlık, zifir siyahı karargâhını kurdu bile
Ve ölüm kapkara bir ruhlar ordusuyla
Savaşıyor Timurlenk'in yüreğine karşı.
Sen, töresel sevgiye meydan okuyarak
Kutsal meziyetlerle donattın onun tahtını
Ve göklerin onuru yaptın onun devletini,
Ama bu korkaklar onun ruhuna saldırıyorlar,
Velinimetimizi ele geçirmeye çalışıyorlar;
Ama eğer ölürse, senin zaferin de gölgelenecek,
Ölümüyle yeryüzü dermansız kalacak,
Cehennem cennetin içinde yerini alacak.

TECHELLES

Ey siz, sonsuzluğun tahtlarını sallayan güçler,
Hâlâ tapınmaya layıksanız,
Yol gösterin yeryüzünün bu zenginliğine,
Sizin üstün hükümleriniz
Bizim düşüncelerimizi yönlendirdiğine göre,
Ününüzü unutup vefasızlık etmeyin;
Zafer çılgınlıkları atmayın

Yücelttiğiniz bu fatihin düşüşüne,
Katılmayın sakın düşmanlarımızın sevincine;
Onun doğumu, yaşamı, sağlığı ve hükümranlığı,
Alışılmadık biçimde gökler tarafından kutsandı
Ve tanrılar tarafından yönetildi,
O zaman onun doğumu, yaşamı, sağlığı ve hükümranlığı
Gökler yok oluncaya kadar onurlandırılmalı.

USUMCASANE

Ey tanrılar, utanmalısınız, adınızın onurunu kaybetmekle,
Utanmalısınız, ayak taburenizi baş tacı etmekle,
Sizin o mağrur yüreklerinizde
Böyle aşağılık bir şeye yer olmasın
Ve böyle aşağılık bir utancı taşımayın,
Meleklerin tahtına şeytanlar kuruluyor şimdi
Ve melekler de atlıyorlar cehennem çukuruna!
Ve kendi azaplı günlerinin geçtiğini düşünseler de
Kendi güçlerini Jupiter'inki ile bir tutsalar da,
Ki bu yetiyor senin yüce devletine başkaldırmaya,
Yine de göster Timurlenk'in gücünü onlara,
İradeni kullan ve bir işaret ver, göster hükümdarlığını
O ki sandıklarından daha büyüktür,
Çünkü o ölürse ihtişamın yerlerde sürünecek,
Ölümüyle yeryüzü dermansız kalacak,
Cehennem cennetin içinde yerini alacak.

*(Anadolu Kralı Orcanes ile Kudüs Kralı'nın
çektiği arabayla Timurlenk girer, arabayı
Amyras, Celebinus ve hekimler izler.)*

TİMURLENK

Hangi cüretli tanrı bedenime işkence ediyor böyle
Ve kudretli Timurlenk'i yenmeye çalışıyor?
Bu hastalık, dünyaya dehşet salan benim gibi birinin
Ölümlü olduğunu mu kanıtlıyor şimdi?
Techelles ve siz diğerleri, kılıçlarınızı çıkarın
Ve tehdit edin ruhuma hangi el azap veriyorsa.

Hadi gelin, tanrıların gücüne karşı harekete geçelim,
Tanrıların ölümü, haber veren siyah bayraklarımızı
Gökyüzünde dalgalandıralım.

Ah, dostlar, ben ne yapacağım?

Ayakta duramıyorum.

Hadi taşıyın beni tanrılara açtığımız savaşa,
Bu yolla gıpta etsinler Timurlenk'in sağlığına.

THERIDAMAS

Ah efendimiz, bırakın bu dayanamadığımız sözleri,
Bunlar hastalığınızı artıracak kadar tehlikeli.

TİMURLENK

Ne yani, böyle oturup acıma teslim mi olacağım?
Hayır! Davullar çalsın, bunun intikamı alınsın,
Hadi saldıralım ve mızraklarımızı
Dünyayı sırtında taşıyan Atlas'ın göğsüne saplayalım,
Böylece, gökleri de dünyayı da yok edelim.
Theridamas, doğru Jupiter'in sarayına git.
Beni iyileştirmesi için Apollon'u göndersin buraya,
Yoksa onu ben indiririm aşağıya.

TECHELLES

Yüce efendimiz, kendinizi yormayın.
Bu acı süremez, zira çok şiddetli!

TİMURLENK

Süremez, öyle mi Techelles?
Yanlış, çünkü ölmek üzereyim.
Bakın kölem, çirkin suratlı, canavar Ölüm
Korkudan yüzü solmuş, titriyor önümde
Ölümcül okunu gösteriyor, bana isabet almış.
Ona her bakışında kaçıp gidiyor,
Ben başka yere bakınca sinsice geri geliyor. –
Alçak, uzaklaş buradan kendi çöplüğüne git!
Ben ve ordum gelir, binlerce parçalanmış cesetle
Senin ölüm tekneni ödüllendiririz. –
Bakın gidiyor işte! Ama yeniden geliyor,

Çünkü ben bir şey yapmıyorum.
Techelles, hemen harekete geçelim,
Ruhları cehenneme taşıtıp usandıralım şu Ölüm'ü.

BİRİNCİ HEKİM

(İlaç verir.)

Lütfen majesteleri, şu ilacı için,
Bu yatıştıracaktır sizin öfkenizi,
Sakinleştirecektir sizi.

TİMURLENK

Söylesene, hastalığım ne durumda şimdi?

BİRİNCİ HEKİM

İdrarınıza baktım ve tortuyu inceledim,
Yoğun ve koyu, bu tehlikeyi daha da artırıyor;
Ateşiniz normalin çok üzerinde,
Ayrıca, kanınızda pıhtılaşma belirtileri var.
Beden nemi ve normal ateş,
Hayatın bir ayrıntısı değildir,
Ama çok daha kutsal ve saf bir bileşenidir,
Yaşamanın temeli olan bu özellikler yok olmuş,
Bu durum da ölümü davet etmiş.
Ayrıca, efendimiz, bugün
Yıldızlarınız açısından kritik bir gün,
Sizin gibi hastalar için tehlikeli.
Damarlarınıza hayat pompalayan yüreğiniz
Canlılığını kaybetmiş, oldukça yorgun,
Bu da sizin ruhunuzu besleyen organlarınızı
Zayıf kılıyor ve teşhis etmek olanaksız.
Ama majesteleri bugünü atlatırlarsa,
Hiç kuşkusuz, iyileşip ayağa kalkabileceklerdir.

TİMURLENK

O zaman hayat veren bütün organlarımı dinlendirmeliyim,
Bugünü atlatıp Ölüm'e rağmen yaşamalıyım.

(Dışarıdan savaş borusu sesi gelir. [Bir ulak girer.])

ULAK

Efendimiz, daha önce elinizden kaçan genç Callapine, yeni bir ordu toplayıp gelmiş, sizin savaş alanında olmamanızı fırsat bilip şu anda üstümüze yürüyor.

TİMURLENK

Görüyorsunuz ya hekimlerim,
Jupiter acımı dindirmek için
Bana ilacımı gönderdi!
Onları bakışlarımla kaçırırım ben,
Öyle bir şey yaparım ki onlara
Hiçbir aşağılığın gücü
Benimle savaşmayı göze alamaz.

USUMCASANE

Majestelerini böyle güçlü görünce,
Sevinçten uçuyorum efendimiz,
Hükümdarlığınızı korumada böyle kararlı olmanız
Düşmanın doğrudan cesaretini kıracaktır sadece.

TİMURLENK

Çok iyi biliyorum Casane. – Çekin kılıçlarınızı köleler!
Ölüme meydan okuyup onlara yüzümü göstereceğim.
*(Savaş boruları. Timurlenk [arabasıyla] çıkar ve
sonra adamlarıyla birlikte tekrar döner.)*

TİMURLENK

İşte böyle aşağılık herifler, ödlekler,
Beni görünce korkudan çekildiler,
Tıpkı yaz sisi gibi ortadan kayboldular.
Callapine'in tekrar benim tutsağım olması için
Onları gittikleri yere kadar izleyebilirdim,
Ama savaşmaya gücüm kalmamış artık;
Beni bu mağrur dünyaya fazla yüksek gelen
Daha yüce bir tahta taşıyacak
Güçlere karşı savaşmam nafile artık
Bana bir harita getirin, bir görelim,
Dünyada fethetmediğim neresi kalmış,

Benim yarım bıraktığım işi oğullarım tamamlar.

(*Biri bir harita getirir.*)

İşte şu noktadan Pers ülkesine yürüdüm,

Ermenistan'ı geçip

Hazar Denizi'ne vardım,

Sonra Bitinya'ya geçip Türk'ü

Ve imparatoriçe karısını tutsak aldım;

Oradan Mısır ve Arabistan'a yürüdüm,

İskenderiye limanının yakınındaki,

Kızıldeniz civarındaki yerleri topraklarıma kattım,

Sonra Hindistan'a gidiş kısalsın diye,

Yüz fersah uzunluğunda bir kanal açmak istedim.⁶³

Oradan Nubia'ya, Borno Gölü'ne gittim,

Etiyopya kıyıları boyunca Oğlak Dönencesi'ni geçtim,

Zanzibar'a dek her yeri aldım.

Sonra Afrika'nın kuzey kıyılarını fethedip

Greky'a'ya, oradan da Asya'ya geçtim,

İsteğim dışında da olsa, orada bir süre kaldım,

Tataristan'dan yola çıkmıştım,

Bir ileri bir geri beş bin fersaha yakın at koşturdum.

Bakın evlatlar,

Biz güneşin doğduğu toprakları kendimize kattık,

Şimdi Yengeç Dönencesi'nden geçen çizgide,

Güneşin battığı yerde, küremizin öte yanında

Zengin ülkeler var, oralara gitmeliyiz.

Buraları fethetmeden mi öleceğim?

Oysa evlatlarım, oraları birer altın madeni,⁶⁴

Tahmin edilemeyecek kadar şifalı bitkileri,

Ve çok değerli taşlarla dolu,

Asya'dakinden ve dünyanın diğer yerlerinden

Çok daha değerliler;

Güney kutbundan batıya doğru

63 Timur Süveyş Kanalı'na benzer bir şey hayal etmektedir.

64 Amerika kıtası ve Batı Hint Adaları.

Daha birçok bakir toprak var el değmemiş,
Oralarda inciden kayalar
Göğü güzelleştiren ılık gibi parlar;
Buraları fethetmeden mi öleceğim?
Sevgili oğullarım, Ölüm'ün benden sakındığını,
Ölüm'e rağmen, siz tamamlayın bunları.

AMYRAS

Çok yazık, efendim, kanayan yüreklerimiz,
Sizin kederinizden yaralı ve yıkılmışken,
Neşeyle ya da hayat kıvılcımıyla nasıl yaparız bunları?
Bizim basit kişiliklerimize o ruh canlılığını sizin ruhunuz
veriyor

Bedenlerimiz de gücünü sizin bedeninizden alıyor.

CELEBINUS

Sizin acınız ruhumuzu da acıtıyor; umut kalmadı artık,
Bize yaşama gücü veren sizin varlığınızdı.

TİMURLENK

Ama evlatlarım, sorun benim yaşayıp yaşamamam değil,
Sorun o ateşli ruhu kaybetmemekte
En önemlisi de, o ruhun zorunlu hizmetlerini görmekte,
İkinizin gönlünde bunu eşitlemekte;
Bedenim, sizin değerli bedenlerinize paylaştırıldı,
Ben ölsem de, o ruh sizinle
Ve sonsuza dek yaşayacak sizin ektiklerinizde,
Şimdi indirin beni tahtımdan, indirin de devredeyim
Yerimi ve unvanımı oğluma.

(Amyras'a.)

Önce al şu kırbacımı ve imparatorluk tacını
Ve bin şu kraliyet arabasına,
Ölmeden taç giydiğini göreyim,
Yardım edin beyler son mesafemi katetmeme.

(Timurlenk arabadan indirilir ve bir iskemleye
oturtulur.)

THERIDAMAS

Keder dolu bir değişim bu efendimiz, düşüncelerimizi
karartan,
Ruhumuzu kahretmesi bir yana.

TİMURLENK

Şuraya otur da evlat, babanın yerine,
Ne kadar çok yakıştığını göreyim gözlerimle.
(*Amyras'ın başına tacını koyarlar. [Ama o, kraliyet
arabasına binmeyi reddeder.]*)

AMYRAS

Taş kalpli olmam gerekir hayattan zevk alabilmem için
Ruhuma koca bir yük bindi,
Kederle kahrolurken ben,
Böylesine büyük bir itibar için
Memnun olmam mı gerekiyor şimdi?!
Ah baba, Ölüm, dualarıma tıkadıysa
Vurdumduymaz kulaklarını
Ve zalim gökler ruhumun isteklerini reddediyorsa,
Yüreğimin derinlerinden gelen güce karşı,
Nasıl atarım o kahrolası bacağımı arabanın basamağına,
Ölmeyi arzulayan bir yaşam sürerken
Hükümdarlığımı ilan etmem boşuna olmaz mı?

TİMURLENK

İzin verme, senin onura olan bağlılığının
Sevgiye üstün gelmesine,
Ne de cesaretinin kırılmasına,
Bu gereklilięi kabul etmelisin soyluca.
Şimdi arabaya bin evlat, eline al o ipek dizginleri,
Kırbaçla şu beygirlerin inatçı mağrur yüreklerini.

THERIDAMAS

(*Amyras'a.*)

Efendim, majestelerinin isteğine uymalısınız,
Talih böyle emrediyor, bir gereklilik bu.

AMYRAS

(Arabaya biner.)

Tanrılar tanığımdır,
Buraya nasıl kırık bir kalple
Ve mecburiyetle çıktığıma,
Babam ölmeden önce,
Benim ruhumu göndersinler oraya,
Onun çektiğı azabı bana versinler
Ve onu ölümden azat etsinler.

TİMURLENK

Şimdi güzel Zenocrate'imin tabutunu getirin buraya
Onu şu ölüm iskemlemin yanına koyun
Ve benimkiyle birlikte kaldırın cenazesini.
(Birkaç kişi çıkar.)

USUMCASANE

Demek majestelerinin acısı dinmedi,
Kan gibi boşalan gözyaşlarında boğulmamız da
İyileşmenizi umutla, sevinçle beklememiz de kâr etmiyor.

TİMURLENK

Hayır Casane. Dünyayı yöneten hükümdar
Ve ruhuma azap veren gözsüz canavar
Benim için döktüğünüz gözyaşlarına aldırıyor,
Böylece acımasızlığını sürdürüyor.

TECHELLES

Başka bir tanrı onun bu kutsal gücüne,
Ölüm'ün gazabına ve zulmüne karşı durmalı,
Öyle ki gözyaşlarına susamışlığı, bastırılamayan nefreti
Dönüp kendisinde yankılanmalı.
([Zenocrate'in] tabutu getirilir.)

TİMURLENK

Gözlerim, tadını çıkarın son ihsanımın
Ruhum, bu bedenden ayrıldıktan sonra,
Zenocrate'in ruhuyla birleşecek benim ruhum da
Ve hepinizin arzularını doyuracak cennetin

mutluluklarıyla.

Sen de, oğlum, saltanatını sür! Bu köleleri kırbaça,
yönet,
Savaş arabana babanın elleriyle rehberlik et.
Yüklendiğin görev çok önemli olduğuna göre,
Ay Tanrıçası'nın fildişi yanaklarına kesik atıldığında
Sakin Clymene'nin⁶⁵ gerizekâlı oğlu gibi olma
Ve Etna gibi, ateş solumasın bütün dünya.
Onu örnek al ve gözünü açık tut,
Onunki kadar tehlikeli bir tahtta oturuyorsun,
Eğer bedeninin yerine getiremiyorsa
Phyteus'un⁶⁶ ışığı kadar saf ve ateşli düşüncelerini,
Bu mağrur asi beygirlerin doğası
Değerlendirir her fırsatı
Kafkas uçurumlarından daha dik ve keskin kayalıklardan
Aşağı yuvarlarlar seni, Hippolytus gibi,⁶⁷
Savaş arabasının doğası,
Kaldıramaz benden zayıf bir sürücüyü,
Göklerin arabacısı Phaethon'dan⁶⁸ daha ustasını ister.
Hoşça kalın evlatlarım, aziz dostlarım hoşça kalın!
Bedenim hissediyor, ruhum ağlıyor gördüğü için
Sizi yoksun bıraktığını kendinden;
Tanrı'nın takdiri bu, Tanrı'nın kırbacı Timurlenk ölmeli.
(Ölür.)

65 Diğer adı da Asya idi. Bir Titan kraliçesiydi; oğulları Prometheus, Atlas ve Epimetheus'tu. Genellikle Asya kıtası ile anılırdı.

66 *Phytius* demiş olabilir, Herodotos'un *Tarih*'te bahsettiği, Pers işgali nden önceki son yerli Lidya kralı.

67 Adı *Atları serbest bırakan* anlamına gelen bir mitolojik figürdür. Phaedra'nın aşkını reddeden Hippolytus, Poseidon'un ve Dionysos'un lanetleri ile gönderilen canavarlar, dönüş yolunda atlarını ürkütmüş, atlar da serbest kalan dizginleriyle Hippolytus'u ölüme sürüklemişlerdir.

68 *Parlayan* anlamına gelir. Phaethon, annesi Clymene'ye babasının Güneş Tanrısı Helios olup olmadığını sorar (biyolojik babası bir ölümlü olan Kral Merops'tur), ama Phaethon'un kafası iyi çalışmadığı için Güneş Tanrısı'na kanatları balmumundan yapılmış arabayla ulaşmaya karar verir ve yola çıkar. Yolda balmumu eriyince Phaethon yönetimi yitirir, araba yanarak dünyaya düşer ve büyük bir felakete yol açar.

AMYRAS

Gökler ve yeryüzü birleŖsin, bu an her Ŗey sona ersin!
     dünya bütün bereketinin gururunu yitirdi,
Ve tanrılar en seçkin hayat ateŖini tüketti.
Dünya ve cennet zamansız ölümüne kederlensin,
     bir daha gelmeyecektir onun gibisi.

*(Cenaze töreni baŖlar; Zenocrate'in tabutu ile
Timurlenk'in cesedi taŖınır. Orcanes ile Kudüs Kralı,
Amyras'ın kullandığı arabayı çeker.)*